

Lykken og lidelsen

Har lidelsene noen mening?

Om lidelsenes åndelige betydning

oversatt av **OLE Sylvester LARSEN** i 1997
(e-bok laget v./Rune Øverby, 'Polaris Forlag' 2015 – formatert her for A4 i pdf)

[Bakre omslagsside]

Hvorfor er det ondskap i verden? Er det rettferdig at noen lever i sult og fattigdom, mens andre velter seg i velstand og overdådig rikdom? Noen lever som livsvarige invalider, andre med en sunn og sterk organisme - hvorfor denne forskjell?

Noen fødes som åndssvake, andre som genier
- hvorfor?

Ut fra en selvstendig bearbeidelse av sentrale analyser i den danske tenker Martinus' verdensbilde, presenteres et overraskende logisk og optimistisk svar på disse evige spørsmål. Lidelseserfaringene virker humant utviklende og gir løfte om en lys fremtid for menneskeheten. Det trekkes sammenligninger til aktuell viten innenfor teologi, filosofi, psykologi og fysikk.

Et brennende aktuelt emne i alternativ belysning.

Danske Gunner Frederiksen (født 1920), som er cand-ped.psyk., har et mangeårig studium av den danske intuisjonsfilosof og forfatter, Martinus' kosmiske verdensbilde bak seg.

Gjennom en omfattende virksomhet som foredragsholder og artikkelskribent, er han kjent som fortaler for det holistiske livssyn, og mener at mennesket ikke bare er et produkt av arv og miljø.

Martinus (1890-1981)

Innledning

I dette arbeide tas spørsmålet om lidelsenes misjon opp til behandling. Det er tenkt mange tanker og skrevet mange bøker og avhandlinger om dette viktige emne. Var det ikke noe nytt å anføre, ville det være overflødig å føye ennå en bok til de mange som allerede eksisterer. Det er imidlertid nye synspunkter - ja, et helt nytt paradigma, som gjør spørsmålet om lidelsenes misjon aktuelt på en helt ny måte. Spørsmålet bringes simpelthen inn i en ny synsvinkel, som er meget lite kjent i vestlig religiøs, filosofisk og vitenskapelig tenkning. Det tenkes her på det verdensbilde som er resultat av den danske tenker Martinus' (1890-1981) kosmiske opplevelser. Som et hovedtrekk i Martinus' verdensbilde fremheves livets evighetsnatur. Og hva som i særdeleshet er aktuelt i forbindelse med bokens hovedemne: livets evighet opprettholdes i kraft av reinkarnasjonskretsløpet (av re-in-kamo = tilbake til kjødet), samt loven for skjebnedannelse eller karma.

Mens lidelser og smerter kan se fullkomment meningsløst ut når de anskueliggjøres ut fra den allment aksepterte ett-livs-tanke, og derfor ofte betraktes enten som resultat av direkte onde og livsfiendtlige krefter i verdensaltet eller tilsvarende krefter i det menneskelige sinn, så gir den åndelige dimensjon muligheter for et helt annet bilde av livets skyggeside, som antakeligvis må vekke interesse i vide kretser.

Tankene om reinkarnasjon og karma er ikke nye. Det nye ligger i at disse tanker i Martinus' versjon er integrert i et logisk sammenhengende verdensbilde, således at de ikke bare fremtrer som løse postulater. Martinus hentet ikke sin viten fra vitenskapelig forskning i alminnelig forstand. Den er heller ikke resultat av studier i andre forfatters produksjoner. Hele hans verdensbilde er resultat av det han selv kaller "viten ovenfra" (i motsetning til viten nedenfra, som man kan lese seg til).

Ifølge egne uttalelser var han i besittelse av en klar kosmisk bevissthet som gjorde at den viten som ligger til grunn for hans verdensbilde, strømmet uhindret til hans bevissthet uten forberedelse eller særlige anstrengelser.

Ut over å sette fokus på et spørsmål, som kanskje er vår tids mest aktuelle, skal boken ses som et forsøk på å trekke Martinus' kosmiske analyser ned på et plan som ligger nærmere vår daglige - mindre intuitive - men mer intelligensbetonte tenkning, som bl.a. søkes oppnådd ved i passende omfang å trekke inn andre kilder. Det er (bortsett fra Bibelen) ikke tilfellet i Martinus' egne verker.

Boken er dessuten et forsøk på - etter beste evne - å anskueliggjøre de kosmiske analyser utenfra, hvilket i så stor utstrekning som mulig søkes oppnådd ved en positiv kritisk holdning til de ganske usedvanlige tanker som ligger til grunn for Martinus' verker. Det sier seg selv at den kilde Martinus øste av, medfører at en slik positiv kritisk holdning kan gjennomføres i ganske begrenset omfang. For hvorledes kontrollere produkter fra et menneske som betjener seg av evner som helt notorisk ligger milevidt over ens egne?

En løsning ville da være helt å oppgi vurdering og kritisk stillingstagen, men det ville selvsagt være ute av kontakt med vår tids vitenskapelige innstilling og for øvrig langt fra forfatterens egne intensjoner med et årelangt studium av Martinus' filosofi.

For øvrig kan boken leses uten forutgående studier i kosmologi, selv om kjennskap til Martinus - eller lignende tanker - naturligvis ville være en fordel. Ut over individuell lesning kan boken med utbytte anvendes til studiekretser, samtalegrupper og lignende.

Kapittel 1

Anno 1986

(Som i høyeste grad også er aktuelt for året vi nå lever i.)

Et brev dumper inn av brevsprekken - et nyhetsbrev fra Abbé Pierres Bamehjelp. Det inneholder bl.a. en beretning fra en sykepleierske, som arbeider i et av Mor Theresas sentre i Caleutta (i India). Vi leser: "En gutt på 4 år hadde et sår i bakhodet, noe omlag en halv centimeter stort og ganske dypt. Ut av det kravlet små hvite ormer; 1-1,5 millimeter og tynne som sytråder, men særdeles levende. Vi plukket ut ormer, men måtte stoppe da det ble mørkt. De første 1000 var da plukket ut." Neste dag kom et annet brev. Denne gang fra Amnesty International. Også det inneholdt en beretning - en beretning om en ny torturmetode. Dagen etter kan det komme enda en beretning om lidelser. Eller man kan slå opp i avisen, høre på radio eller se TV. Man kan lytte til naboens beretning om sykdom i hans familie, eller høre beskrivelser fra hospitaler eller psykiatriske klinikker. Og dertil kommer de mange lidelser vi mennesker påfører dyrene. Vår hverdag er fylt med beretninger om smerter og lidelser av forskjellig art og grad.

Det fortsetter hvis vi konsulterer verdenshistorien. Fra de eldste tider berettes om ufattelig lidelser: kriger, naturkatastrofer, sykdommer, forfølgelser av annerledes tenkende, sult, nød og elendighet. Et enkelt oppslag forteller således om den assyriske kong Assurnasipal den Andre, som døde omkring 860 f.Kr. I en innskrift skrøt han av sine "bedrifter". De bestod i at "han lot sine fiender brenne levende, flå levende, eller han lot deres hender bli skåret av, øyne bli stukket ut eller lignende. Til slutt lot han ofrenes hoder bli stablet i pyramider eller bli opphengt i trær som troféer." (Grimberg I s.328.)

Eller hva med oldtidens slaver? Og middelalderens inkvisisjon, autodafeer, heksebrenning, for ikke å snakke om de mange lidelser som rike gårdseiere påførte sine slaver. Eller hva med vår egen tids historie?

HVORFOR?

Hva med de to store verdenskrigene i vårt århundre, hvor millioner av mennesker ble drept, andre millioner lemlestet og gjort til invalider resten av livet, mens ytterligere noen millioner ble hjemløse eller flyktninger. Hva med de mange mødre og fedre som mistet sine sønner, for ikke å snakke om barn som ble gjort foreldreløse? Hva med jødene som led de frykteligste kvaler i konsentrasjonsleirene for så å havne i gasskamrene? Hva med de tusenvis av mennesker (hovedsakelig barn) som daglig dør av sult eller feilernæring? Eller de mange som lider av fysiske og psykiske sykdommer over hele verden? Hva med de 17 millioner flyktninger? Og enda kommer de mange ofrene for naturkatastrofer, arbeidsulykker, drap og kvestelser på landeveiene - og - og - og

Menneskehetens historie er en lang lidelseshistorie! Antakelig er det ingen som har satt det skarpere opp enn den latin-amerikanske dikter og munk Ernesto Cardenal, som ut fra sine opplevelser i Nicaragua har skrevet diktet "Lidelsen og Lykken", som her bringes i utdrag fra diktsamlingen "Sønderbrutt Piggtråd":

LIDELSEN OG LYKKEN

"Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg?
Jeg er blitt en karikatur,
folket forakter meg.
Man bespottet meg i alle aviser.
Panservogner omgir meg,
maskingeværer sikter på meg,
elektrisk piggtråd sperrer meg inne.

Hver dag blir jeg ropt opp,
man har brent et nummer i min hud
og fotografert meg bak piggtrådsperringer.
Mine knokler kan man telle som på et røntgenbilde,
alle mine papirer er tatt fra meg.
Naken brakte man meg til gasskammeret,
og de delte mine klær og mine sko imellom seg.
Jeg skriker på morfin, og ingen hører meg.
I min tvangstrøyes lenker skriker jeg.
På sinnssykehospitalet skriker jeg hele natten,
blant de uhelbredelig syke,
på den epidemiske avdeling og på alderdomshjemmet.
På den psykiatriske klinikk kjemper jeg
svettedryppende med døden.
Jeg kveles midt i oksygen-teltet.
Jeg gråter på politistasjonen,
i tukthusets gård,
i torturkammeret
og på barnehjemmet.
Jeg er infisert med radioaktivitet,
og man unngår meg av frykt for smitte."

Ernesto Cardenal

HVORFOR? HVORFOR? HVORFOR?

Kapittel 2

Teodice

At det ikke er lett å formulere et svar på lidelsenes misjon, fremgår av den historiske kjensgjerning at filosofer og teologer til alle tider har kjempet med spørsmålet, uten til dags dato å kunne prestere et allment akseptert svar.

Allerede i den greske oldtid beskjeftiget filosofene seg med problemet -endog på en måte som avspeiler en særdeles skarp og logisk tenkning. Som eksempel på dette skal anføres hvordan problemet ble formulert av den greske tenker Epikur fra Samos (341-270 f.Kr.):

*"Enten vil Gud avskaffe det onde og kan ikke; eller han kan, men vil ikke'.
eller han både vil og kan.
Hvis han vil, men ikke kan, er han svak, -
og det kan man ikke regne med hos Gud.
Hvis han kan, men ikke vil, er han ond, -
hvilket er fremmed for Gud.
Hvis han hverken kan eller vil,
er han både svak og ond og derfor ikke Gud.
Hvis han både vil og kan,
som er det eneste som sømmer seg for Gud,
hvor kommer det onde da fra,
og hvorfor avskaffer han det ikke?"*

Epikur fikk ikke noe svar, og heller ikke ved kristendommens fødsel kom det noe. Tvert i mot vokste spørsmålet i styrke. Med troen på en allmektig, allkjærlig og allvis Gud, er lidelsene stilt i skarpt relief og man har funnet det nødvendig å oppstille et forsvar for Gud - en teodice*).

*) Ordet kommer av det greske theos = gud og dike = rettferdighet. Det er skapt av Leibniz "om forsøkene på å rettferdiggjøre Gud overfor angrep i anledning av det ondes og lidelsens eksistens". ["Religion, Livsanskuelse", Gyldendal 1979.)

Solskinnet, alt det behagelige, hellet og lykken har vi veldig lett for å forbinde med forestillingene om en kjærlig makt, men det blir så mye mer vanskelig når det gjør vondt - uhell, lidelser, sykdommer, sult osv. Her gjelder det naturligvis i første rekke det ubehagelige, som rammer oss selv. Nekter "Vårherre" å fungere som vår personlige sosialrådgiver, så nekter vi til gjengjeld å ha noe som helst med ham å gjøre.

Teodiceen har spilt en stor rolle innenfor teologien og den del av filosofien som beskjeftiger seg med religiøse problemer. Men i tillegg kommer naturligvis at også helt uskolerte mennesker har fått anføttelser i sitt gudsforhold, og derfor vrir hjernen om over teodiceproblematikken. De er ikke i stand til å anvende de faguttrykk og de til dels ganske kunstige vendinger man benytter innenfor teologien, men i kraft av sunn, naturlig tenkning og logisk sans har de ofte vært i stand til å belyse problemene på en klar og skarp måte som ikke står tilbake for teologenes.

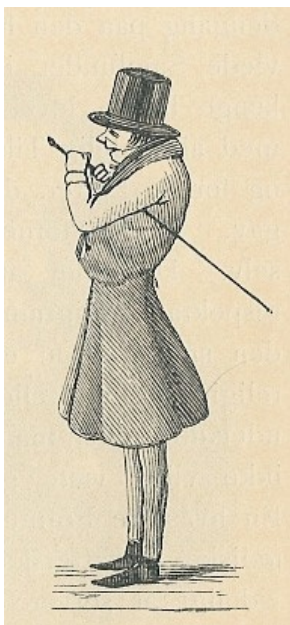
En av de mest kjente forklaringer på den kjensgjerning at det tross Guds karakter eksisterer lidelser i verden, er at det er djevelens ansvar. Kun det behagelige er skapt av Gud. Det ubehagelige av djevelen. Ganske visst er djevelen ifølge denne teologi skapt av Gud, og derfor opprinnelig god, men ved et syndefall blant englene har "djevelen i trassig hovmod satt sin vilje opp mot Guds vilje, og dermed begått en uopprettelig synd". (Lorenz Bergmann: "Den kristelige lære" s.72.)

En annen betraktningmåte er den som ble gjort gjeldende av den tyske filosof Leibniz (1646-1716):

"Det hefter en mangel ved alt eksisterende, og lidelsene er en av dem. Verden kan ikke skapes uten mangler." - "Lidelser står ikke i motsetning til Gud, for skapelsen av verden uten "mangler" ville ikke være mulig. Det onde ses altså som en nødvendig begrensning. Verden er nettopp ikke fullkommen,

men kun den best mulige." (Viggo Mortensen: "Lidelsenes Problem", Gyldendal 1976.)

Flere av våre store religiøse skikkelser avviser å beskjeftige seg med lidelsenes problem. Man finner det resultatløst og rett og slett forkastelig (f. eks. Luther). Det gis ifølge Luther ikke noe svar på hvorfor synden - og dermed det onde – kom inn i verden. Man kan frelses ved nåden og troen alene - ikke ved menneskelig fortjeneste. Andre (f.eks. Kant) mener at lidelsene og det onde ikke er Guds ansvar, men skal tilskrives menneskets frie vilje. For Søren Kierkegaard (1813 -1855) ble lidelsene noe man skal oppsøke for på den måte å forholde seg riktig til Kristus. I et av sine mange angrep på statskirken uttaler han derfor "å være kristen vil si at du på enhver måte skal martres". (C. Kock "5. Kierkegaards skrifter i utvalg" s.23.)

Karikatur av Søren Kierkegaard i "Corsaren"

For den tyske teolog Dorothee Sölle er Gud under skapelse, "i sin vorden". Lidelsene skal skape bevissthet om at vi lever i en verden som kan endres. Middelet er det sosialistiske samfunn.

På bakgrunn av menneskenes lidelser er det i tidens løp reist en mengde voldsomme anklager mot Gud. Her skal siteres et dikt av Ivan Malinowski, som direkte avspeiler fiendskap mot Gud:

Åpent dikt til Vårherre

Fader vår
Du som er i himmelen
Her har du anrettet
Mer enn nok
Jeg bebreider deg ikke
Korstogene inkvisisjonen
Konsentrasjonsleirene
Eller de helliges terror i Brande
[Brande er en by på Jylland i Danmark. Oversetters anm.]
Du har meg bekjent ikke direkte
Gjort deg til talsmann for
Impotens frigiditet
Eller offentlig anbefalt
"True Horrors" eller "Det Beste"
Jeg tror ikke du vil vedkjenne deg
Dine motoriserte feltkirker

Eller de rullende gasskamre
Men jeg anklager deg
Som den egentlige årsak
til all denne elendighet
Jeg anklager deg for
Dum som en giljotin
som en kjempemessig slaktekniv
Å ha flekket en samdrektig verden
Satt godt opp mot ondt og ondt mot godt
Skilt hodet fra kroppen
Utdratt lyset av mørket
Som en gnier som vasker gull
Forvist natten som av skrekk
Å ha knesatt kampens prinsipp
I staten, i sengen
I krig og fred
Du har brutt alle broer
Du har satt fiendskap i verden
Du har ikke skapt jorden
Du har ødelagt den
Jeg anklager deg for denne
Den frykteligste av dine feiltakelser
Denne ubarmhjertige skilsmisse
Dette dype, blødende snittsår i universet
Ja fader vår
Du som er i himmelen
Bli der oppe
Så blir vi her
Og prøver å begynne forfra.

Vi kan fortsette med Dostojevskij: "Brødrene Karamasov", hvor han i Ivan Karamasovs skikkelse forkaster Guds verdensorden. I en lang enetale til sin bror Mjos'ja nevner Ivan eksempler på foreldre som mishandler sine egne barn på det mest grusomme, soldater som skyter barn foran øynene på deres mødre, eller spidder dem på sine bajonetter.

I Einar Thomassens kommentarer til Dostojevskijs berømte verk, skriver han:

"- Naturligvis er Ivan Karamasovs tvil, som er så dypt menneskelig, begrunnet og fremført med hele den for Dostojevskij så særpregede dialektiske form, og så Dostojevskijs egen tvil" - og senere: "Hans diktning beviser at innerst inne i ham kjempet den mektige lengsel etter Gud mot en hær av demoner." (Dostojevskij: "Brødrene Karamasov" s.16-17. – på engelsk å lese denne via <https://archive.org/details/brotherskaramaz00dost> og spillefil med noe mer [her](#))

Det er jo nettopp denne kamp som utallige mennesker utkjemper i sitt indre: Den ubestemmelige, instinktive fornemmelse av - og lengsel etter - et overordnet prinsipp, et forsyn, en Gud, som styrer alt i den retning som er best for oss alle. Og overfor dette: alt det som absolutt ikke peker i den retning, alt det negative, terror, vold, sult, nød, sykdommer, elendighet. Barn som fødes til verden med sikkerhet for snarest å avgå ved sultedøden, barn som fødes til livslang invaliditet, livsvarig åndssvake, psykotiske eller andre psykisk og fysisk lidende, konsentrasjonsleirfanger, jødeforfølgelsene, krigsofrene og deres familier - osv.

Hvilken misjon har det?

Kjent er den tyske kulturfilosof Friedrich Nietzsches (1844-1900) hat til kristendommen, som han betraktet som en drepende gift; August Strindbergs (1849-1912) uttalelser om at en Gud som har ansvar for lidelsene, måtte jo være pervers, samt Karl Marx' (1818-1883) sammenligning av kristendommen med "opium for folket".

Viggo Mortensen skjelner i "Lidelsenes Problem" (L.P.) mellom en rasjonalistisk, positivistisk ateisme (Voltaire, Laplace), en materialistisk eller naturalistisk ateisme, en ahumanistisk ateisme (Nietzsche), og en psykologisk ateisme (Freud). Ut over dette nevner Viggo Mortensen en eksistensialistisk ateisme (Camus: "Menneskehetens lidelser er bevis på Guds ikke-eksistens").(L.P. s.52-59.)

At lidelsesproblemet har gjort mange til ateister eller kristendomshatere, er det neppe tvil om. Om det har hjulpet dem til å klare problemene i hverdagen, er en annen - og langt mer tvilsom sak. Hverken Nietzsches eller Strindbergs eksempel tyder på det. Den første avsluttet sitt liv med en uheldelig sinnslidelse, den andre led av periodevis sinnssykdom.

Skal vi prøve å trekke en konklusjon av de mange forsøk som i tidens løp er gjort på å løse lidelsenes gåte - og de få som er nevnt her, utgjør kun et sparsomt utsnitt - da må det nok være rimelig å overlate ordet til Viggo Mortensen, som i sin bok har gjort et prisverdig (og leseverdig) forsøk på å belyse dette vanskelige spørsmål fra mange sider. Viggo Mortensen mener at vi ikke har noen rett til forklaring (L.P. s.122). Han slutter sin bok med å konstatere at "lidelsenes problem blir stående som problem" (s. 138), men tilføyer: "å bevare kompleksiteten i talen om lidelsene, var nettopp oppgaven." (ibid. s.146.)

Finnes det da ingen løsning? - Som nevnt, er problemet tatt inn under de evige spørsmål. - Vil det si at det aldri i all evighet skal gis noe svar? - Kan det være rimelig? - Kan det være kjærlig? - Kan det være rettferdig? - Er det i overensstemmelse med ganske alminnelig sunn fornuft? - Og hvorledes harmonerer det med Jesu ord, hvor han sier: "Intet er skjult, uten at det skal åpenbares." (Markus 4/22, 23.) - Det vil vi se på i de følgende kapitler.

Kapittel 3

Sammenfatning av problemstillingen

Fra et folkekirkelig synspunkt må det være naturlig å regne med at det er mening med lidelsene, da det i motsatt fall vil være ulogisk i det hele tatt å regne med en Gud. Når denne mening ikke er åpenbar for menneskene, skyldes det ifølge Viggo Mortensen den omstendighet at det er tale om et problem av varig kompleksitet, som menneskene ikke har rett til å få en forklaring på.

Overfor dette synspunkt står det ateistiske, som avviser en mening med lidelsene og livet i det hele tatt. Det eksisterer ingen Gud eller overordnet styrende prinsipp i det hele tatt, som det da ikke er tillatt å bygge inn en mening eller et formål i tilværelsen på.

Som et tredje synspunkt er det bl.a. hensikten med dette arbeide å fremheve at det (som man må forvente hos folkekirken) er en mening med lidelsene - endog en særdeles god og kjærlig mening, men at det - i motsetning til folkekirkens oppfatning - er i overensstemmelse med livslovene at denne hensikt åpenbares for menneskene. Ja, det er likeledes slik at kompleksiteten omkring lidelsesproblematikken i stor utstrekning er et spørsmål om frigjøring fra tradisjonelle tankemønstre.

Martinus fremhever med stor styrke at sann kjærlighet og ekte logikk er sammenfallende begreper. "Noe som ikke er logisk kan heller ikke være kjærlig." ([Martinus: "Logikk" s.228.](#))

Han har vektige argumenter for sin påstand. Men da disse argumenter bygger på en filosofisk begrepsramme som i ikke særlig utstrekning er fremmed for - især tradisjonell vestlig tenkning, vil det være mest hensiktsmessig å behandle og vurdere dem etter hvert som de på en naturlig måte faller inn i problembehandlingen.

Med utgangspunkt i sammenfallet mellom kjærlighet og logikk blir bokens oppgave ikke mindre, for hva så med den tidligere nevnte uoverensstemmelse mellom Guds natur og de bevislig eksisterende mangelfulle tilstander på jorden? Hva med den åpenlyse uoverensstemmelse mellom på den ene side det behov for fred og kjærlighet som vel er menneskehetens største, og på den annen side den overdimensjonerte manifestasjon av nøyaktig det motsatte, som finner sted omkring oss? Hva med uoverensstemmelsen mellom de guddommelige ord i skapelsesberetningen: "Gud så alt hva han hadde gjort, og se, det var såre godt" (Bibelen, 1. Mosebok, kap. 1, vers 31) og alle de helt klare beviser for en skapelse som fremviser tilstander som intet fornuftig menneske ville våge å kalle "såre godt"? Hvor er logikken og kjærligheten - for ikke å si sannheten (og man kan vel ikke tenke seg kjærlighet uten sannhet?) i selve skaperens ord om sitt eget skaperverk, når det settes i relasjon til menneskenes lidelsestilstander? Og hva med rettferdigheten? Vi kan vel ikke forestille oss en altomfattende kjærlighet, som ikke innebærer rettferdighet? Og det samme må vel gjelde logikk - også logikk må inneholde rettferdighet, ellers har det ikke mye med logikk å gjøre.

"Vi lever kun én gang," sier man. Det er ikke alene et kjent slagord, når man ønsker overfor seg selv eller andre å rettferdiggjøre at man gjerne vil ut å more seg. Men det er også den allment gjeldende oppfatning at man kun har ett eneste fysisk liv - en oppfatning som ikke alene deles av ateister, men også av kirkens tilhengere. Og forøvrig en oppfatning som det til dato ikke eksisterer noe bevis for. Hvor er da rettferdigheten i den omstendighet at dette ene liv for noen menneskers vedkommende henslepes i dyp invaliditet fra fødsel til død, mens andre er utstyrt med gode og sunne organismer? Hvorfor fødes noen til den dypeste åndssvakhet, mens andre er velsignet med geniale evner, som virittioser på det musikalske, vitenskapelige eller praktiske område? Hvorfor er noen fra fødselen bestemt til et liv i den dypeste fattigdom, og andre til et liv i palasser og overdimensjonert luksus?

Ja, urettferdigheten mangedobles når vi holder oss innenfor våre vaneforestillinger om vårt ene liv. For hvor er rettferdigheten og kjærligheten og den "såre gode" skapelse i den omstendighet at noen kun opplever pygmétilstander eller et liv som buskmenn, mens andre lever høyt på sivilisasjonens goder, blir transportert med moderne fly eller opplever tilværelsen på luksushoteller eller private palasser med alskens komfort?

Bindsterke verker på våre biblioteker og læreanstaler forteller oss at den utviklingsstandard (såkalt "kultur") vår tid opplever, er skapt av tidligere generasjoners virke. Hvor er da rettferdigheten i det? Hvorfor får de tidligere generasjoner ikke lov til å nyte resultatene av sitt eget skaperverk? Eller hvis man mener at det ikke er noe å nyte: Hvorfor skal de så ikke merke konsekvensene av sitt eget virke?

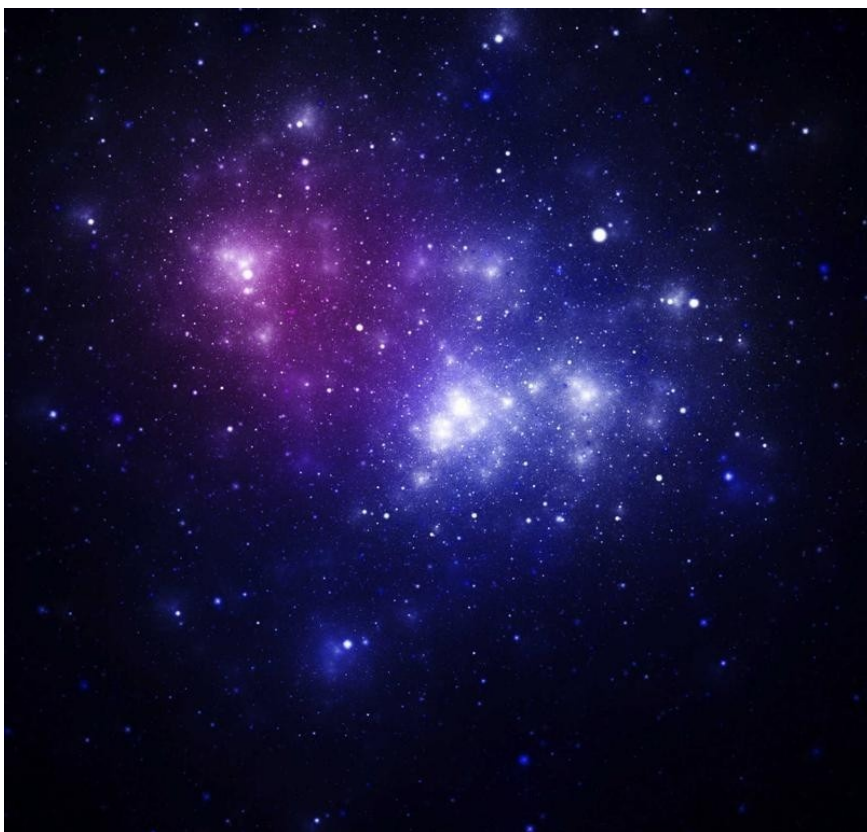
Hvorfor er det kun oss som sitter på toppen av en millionårig utvikling som skal oppleve resultatene, mens tidligere generasjoners millioner skulle slite seg til døde for å skape kultur til oss uten selv å oppleve bare en antydning av det de selv har skapt? Hvorfor skulle apemennesket, steinaldermannen, pygméen, vikingen, slaven, husmannen ikke oppleve den kultur de selv har lagt grunnen til? Og hvorfor skal vi som lever som kulturmennesker ikke gjennomleve de tidligere og derfor mer primitive og hårde livsbetingelser som var nødvendige stadier på vei til vår kultur? Skal vi bare uten å yte noen som helst innsats motta fruktene av fortidens kulturskapelse?

Dette er bare et lite utsnitt av de mange paradokser som setter spørsmålstegn ved skaperverket hvor det karakteriseres som "såre godt", og ikke minst viser en skjærende kontrast til Guds egenskaper.

Problemet kan i all korthet settes opp slik:

1. Gud er allvis, allkjærlig og allmektig.
2. Skaperverket fremviser tilsynelatende betydelige mangler.

Kan 1 og 2 forenes? Hvis "ja", skimtes en mulighet for en forening av begrepene kjærlighet og logikk. Hvis "nei", må en slik mulighet utelukkes, slik at Guds eksistens må trekkes i tvil.

Kapittel 4

Synd eller manglende erfaring?

Vi er nå fremme ved den fase i problembehandlingen av et av de såkalt "evige" -og kanskje aller vanskeligste spørsmål, hvor problemet er satt på spissen. Vi skal se hvorledes det besvares av en nåtidig tenker, som i kraft av sine intuitive evner legger helt nye løsningsforslag på bordet på bakgrunn av et verdensbilde som er et klart alternativ til de eksisterende - såvel det dogmatisk kirkelige som det materielt vitenskapelige.

Ifølge Martinus er lidelser, smerter, det vi kaller det onde, ikke ondt i absolutt forstand, men nærmere å karakterisere som det han kaller "det ubehagelig gode", i motsetning til "det behagelig gode". Han påstår at det onde ikke har eksistens i den betydning vi pleier å tillegge det. Guddommens natur er kjærlighet i den absolutt høyeste og mest sublimе betydning av begrepet kjærlighet, nemlig hva som i sin sluttfasit er til størst gagn og glede for det levende vesen.

Når vi ikke desto mindre opplever en mengde tilstander som tilsynelatende ikke kan være resultat av en kjærlig Guds skapelse, henger det sammen med den omstendighet at vi ennå ikke er ferdigskapte mennesker. Kort sagt: vi er ennå ikke riktige mennesker i betydningen mennesker med ekte menneskelige egenskaper.

Skapelsesmessig befinner vi oss ennå midt i "den sjettede dag". Vi er altså midt i skapelsesprosessen, og de omtalte mangeltilstander (lidelsene og det såkalt onde) er resultater av et uunngåelig stadium hos uferdige mennesker som er på vei fra en umoden og uferdig tilstand til en moden og ferdig tilstand.

Martinus beskriver denne utvikling som en kretsløpsprosess hvor et levende vesen skiftevis opplever livet på et åndelig og et fysisk tilværelsesplan. Når dette medfører en utvikling mot stadig større åndelig modenhet, skyldes det den omstendighet at det levende individ til en viss grad er i stand til å overføre sine erfaringer fra det ene liv på det fysiske plan til det neste. Det jordiske menneske har altså en fortid som egentlige dyr, dvs. en fortid hvor kampen for tilværelsen var hård og ubarmhjertig, og hvor drap og destruksjon var instinktive og dermed automatiske funksjoner.

Men disse dyriske atferdsmønstre er nødvendige for den rent fysiske overlevelse på dette trinn av det levende vesens utvikling, og de er ikke forbundet med samvittighetskvaler eller andre former for psykiske problemer; dette fortsetter ganske langt opp i den del av dyreriket vi ifølge Martinus tilhører, som det han kaller jordmennesker.

Gradvis gjør lidelsene imidlertid sin virkning. Bevisstheten våkner mer og mer og det levende vesen vokser ut av det paradisi som var sikret i kraft av instinktet og den refleksjonsløse livsutfoldelse, som ikke ga plass for de samvittighetskvaler og den skyldfølelse som har martret vesenene på et senere utviklingstrinn.

Med denne bevissthetsvekst begynner det jordmenneske å komme til syne som skaper begrepet "det onde". Hos de egentlige dyr eksisterer dette ikke. For eksempel er drap ikke ondt i dyrenes verden - det er livsbetingende og dermed nyttig. Hos jordmenneskene vokser det gradvis nye idealer frem samtidig med at vi er ute av stand til å se dybden i lidelsene og dermed den guddommelige hensikt som skjuler seg bak dem. Vi vil derfor være tilbøyelige til å kalle det ondt som i et større kosmisk perspektiv heller bør kalles uvitenhet eller manglende modenhet. På dette stadium av det levende vesens utvikling er det ikke lenger et riktig dyr, men til gjengjeld ennå heller ikke et riktig menneske - derfor betegnelsen jordmenneske.

Martinus karakteriserer jordmennesket som "en såret flyktning mellom to riker" - et dyrerike og et riktig menneskerike. Mentalt sett er vi sårede (eller nakne), da vi ikke lenger har den beskyttende "pels" som den instinktlede atferd utgjorde, og ennå har vi ikke i tilstrekkelig grad tilegnet oss de menneskelige og modne kvaliteter som skal lede oss utenom livets mange skjær. Vi er ennå på et trinn som svarer til den fortapte sønn, der hvor han "åt sammen med svinene".

Den egentlige bakenforliggende, guddommelige hensikt med lidelsene er intet mindre enn å gi oss reelle sjanser for å høste det fond av erfaringer, som er en betingelse for å kunne fullende skapelsen av "mennesket i Guds bilde etter hans lignelse".

Kommentarer: I dette sterkt konsentrerte referat av Martinus' utviklingsteori, finner man nok elementer som leder tankene hen på såvel Bibelens skapelsesmyte som Darwinisme eller Nydarwinisme; men det er dype forskjeller til dem begge. Hvorledes skal vi vurdere dette tilsynelatende paradoks?

Det er en kjensgjerning at Martinus var komplett ubelest og altså ikke har lest eller studert seg til det han har skrevet. Han opplyser at han var i besittelse av en klar kosmisk bevissthet³ Og etter den opplevelse han kalte sin "kosmiske fødsel" strømmet viten om kosmiske lover og prinsipper til ham i ubegrenset mengde.

)3 Se bl.a. [Martinus: "Omkring min Misjons Fødsel"](#), samt "Det tredje Testamente - [Livets Bok](#)" 1

Vi er uvant med å vurdere begrepet kosmisk bevissthet og den erkjennelseskilde: intuisjon, som denne bevissthet gir adgang til, dels fordi den forekommer ganske sjelden i ren skikkelse, og dels fordi vi simpelthen ifølge sakens natur må ha en del vanskeligheter med å vurdere et bevissthetsnivå som notorisk ligger betydelig over menneskenes alminnelige intellektuelle nivå.

I vårt forsøk på å vurdere Martinus' ganske usedvanlige tanker, har vi derfor ikke andre muligheter enn å vurdere ut fra hva vi finner mest logisk og sannsynlig. At vi her vil være tilbøyelige til å skjele til om det er likhetspunkter til eksisterende teorier - naturvitenskapelige eller religiøse - er naturlig. Det er dog viktig å være klar over at man ikke derved finner noen form for sannhetsbevis, fordi som Gregory Bateson skriver i "Ånd og natur" (Rosinante 1979 etter "Mind and Nature"): "Vitenskapen beviser ikke noe - kan kun forbedre (eller gjendrive) hypoteser" (s. 14). I tillegg kommer den kjensgjerning at ingen av de nevnte teorier til dato har prestert noe allment akseptert svar på lidelsenes misjon.

Da Charles Darwin i 1859 utgav sitt berømte verk: "On the Origin of Species by Means of Natural Selection" (norsk: "Om artenes opprinnelse ved kvalitetsvalg" 1872), bygget han på en mengde empirisk forskning, og hans teorier er senere bekreftet av en lang rekke undersøkelser. Samtlige empiri dreier seg imidlertid om de fysiske organismers utvikling; hvorfor hypotesen - og mer er det tross alt ikke - må betegnes som en materialistisk utviklingshypotese.

Martinus' analyser ligger på et annet plan - et plan av ånd og bevissthet, og da han hevder at ånd og bevissthet er primære realiteter i forhold til de fysiske organismer - ja, i relasjon til hele den fysiske verden, i tillegg til at verdensaltet styres og opprettholdes etter enkelte kosmiske prinsipper og lover, er det snakk om en prinsipp definert filosofi hvorved her skal forstås en filosofi som betrakter prinsippenes verden som årsaksverden og den fysiske verden som virkninger avfødt av denne.

Til tross for denne vesentlige forskjell ligger det en viss parallellitet i det forhold at begge hypoteser fremviser en utvikling fra en mer primitiv til en gradvis mer utviklet tilstand i dyrenes verden. Men mens Darwins utviklingsteori går ut fra den antakelse at utviklingen er rent fylogenetisk, dvs. slektenes utvikling, er det dessuten ifølge Martinus snakk om en ontogenetisk utvikling, dvs. det er det enkelte levende vesen som utvikles til stadig større kompleksitet. Det vil i dyrenes verden si bedre og bedre tilpasning til de tilstedeværende livsbetingelser, mens det for menneskets vedkommende også, men ikke minst, dreier seg om menneskelig modenhet.

Denne utvikling er mulig i kraft av reinkarnasjonsprinsippet som fungerer i nær tilknytning til skjebneloven: som du sår, skal du høste. Det enkelte, levende individ fødes igjen og igjen til en fysisk tilværelse, og i kraft av mulighetene for i stor utstrekning å overføre sine erfaringer fra det ene liv til det neste skjer det en fortsatt utvikling av bevisstheten - en utvikling som også gradvis setter sine spor i organismeutviklingen.

Det sier seg selv at det her ligger en mengde uavklarte problemer som fremtidig forskning må ta stilling til. Men mye tyder på at Martinus' utviklingsteori ved å innføre den åndelige dimensjon, vil kunne kaste lys over en hel del uavklarte spørsmål i det levende vesens utvikling. Men det er ikke stedet her å komme nærmere inn på det. Det henvises først og fremst til Martinus' egne verker i tillegg til den etter hvert mer og mer omfattende litteratur som eksisterer omkring reinkarnasjonsspørsmålet (f.eks. Sv.Å. Rossen: "Døden eksisterer ikke", Borgen 1985 m.fl.). I mindre utstrekning vil vi dog også i dette arbeidet beskjefte oss med det, etter hvert som sammenhengen krever det.

Med hensyn til de omtalte elementer fra Bibelens skapelsesberetning og beretningen om

utdrivelsen fra paradiset, skal de forstås som myter med et dypere symbolsk innhold. En guddoms skapelse av verdensaltet som en engangsforeteelse, må avvises. Skapelsestanken i folkekirkens versjon bygger som bekjent på tanken om en personlig Gud - eller Vårherre - i menneskeskikkelse, jfr. Lorentz Bergmann "Den kristelige lære" s.45: "Da Gud har skapt mennesket i sitt bilde, må mennesket også forestille seg Gud i sitt bilde." Det vil si at verdensaltet med hele dets mylder av liv, ifølge samme lære er noe utenfor Guds eksistens, som Gud har skapt ferdig som en engangsforeteelse.

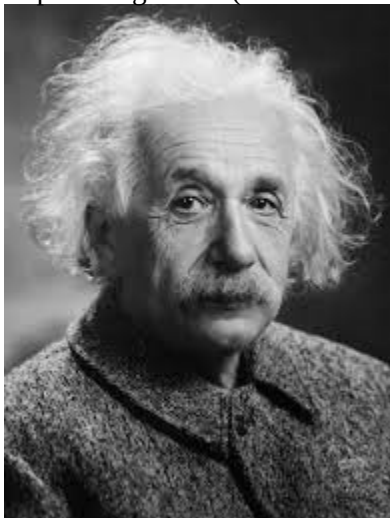
Det er imidlertid en vitenskapelig sterkt underbygget kjensgjerning at liv, energi, materie ikke kan bli til av intet (bl.a. den første termodynamiske grunnlov), og derfor må konsekvensen av det folkekirkelige antropomorfe (dvs. menneskelignende) Vårherre-begrep bli at Gud ikke ved sin engangsskapelse hadde annet materiale å skape av enn summen av den energi hans egen organisme representerte. Den skapende Vårherre måtte altså destruere sin egen organisme for å få materiale til å skape verdensaltet av.

På tre vesentlige punkter støter folkekirkens oppfatning an mot kosmologien og også den naturvitenskapelige forskning og alminnelige sunne fornuft:

1. Den opererer med et "evighetsbegrep" som begynner på et eller annet tidspunkt og kan derfor ikke være evighet.*
2. Den går ut fra at energi kan oppstå av intet.
3. Den opererer med en antropomorf eller menneskelignende Vårherre-figur som befinner seg et eller annet sted utenfor verdensaltet.

*Det eksisterer teologiske forsøk på å erstatte evighetsbegrepet med begrepet eskatologi (av gresk eskhatos + logos = læren om de siste ting eller tider, "Religion, livsanskuelse", Gyldendal 1979), hvilket dog ikke virker særlig overbevisende, da det jo ikke sier noe om evig fortid.

Om det siste punktet har Albert Einstein, som absolutt ikke var kjent som ateist, uttalt: "Hovedårsaken til nåtidens konflikt mellom religionens sfærer og vitenskapens, ligger i oppfatningen av en personlig Gud." (Einstein: "Perspektiver og utsyn" s.49.)

Albert Einstein (1879-1955)

Når samme Einstein som alternativ nevner den kosmiske religiøsitet, er han på linje med kosmologien (læren om det ordnede verdensaltet). Ifølge denne oppfattelse er Gud et med verdensaltet identisk levende vesen, hvis sanse- og opplevelsesredskaper utgjøres av de levende vesener på deres vidt forskjellige utviklings nivåer (j.fr. »i ham leve, røres og er vi« Ap. G. 17/28).

Fra et kosmologisk synspunkt skal verdensaltet altså oppfattes som et altomfattende, evig og høy intellektuelt kosmos, hvori alle levende vesener eksisterer som integrerende livsenheter, hvorved de utgjør verdensaltetets medskapere. Herved fremtreder verdensaltet som et levende vesen, som er evig

og uendelig i sin grunnatur, og som er forlenet med den samlede sum av de absolutt høyeste egenskaper, hvilket vi vil komme mer inn på senere.

Om man foretrekker å benevne det levende verdensalt som Kosmos, det høyintellektuelle verdensalt eller Gud er for så vidt underordnet, men når vi i denne fremstilling også anvender uttrykket Gud, er det med en kraftig poengtering av, at dette begrep her skal forstås som identisk med det ordnede verdensalt - eller kosmos.

Verdensaltets eller Guddommens skapelse er en vedvarende omskapelse av og gjennom de levende vesener, og i denne skapelses- prosess befinner det jordiske menneske seg som nevnt midt i »den sjette dag«. Vi opplever denne skapelse som en gradvis utvikling fra primitiv til mere moden tilstand, hvor det foreløpige mål er: »Mennesket i sitt bilde; i Guds bilde«, (1. Mos. 1/27). Her kommer lidelsene - og for øvrig alle erfaringer med som utviklingsfremmende faktorer.

Det er »slangen«, som inspirerer til å søke kunnskaper eller erfaringer for å fremme det levende vesens utvikling. »Slangen« er således ikke en frafallen engel, som ved å representere det onde utgjør en motpol til selve Guddommen - og slett ikke et vesen, som ved å være opphav til det onde i verden endog blir sterkere enn Gud.

»Slangen« har i kosmologien en absolutt livsfremmende misjon, nemlig som symbol på inspirasjonskilden til å søke kunnskaper og erfaringer, uten hvilket all utvikling uhjelpelig ville gå i stå. I denne forbindelse er det dessuten verd å erindre, at i Østens symbolikk representerer »slangen« den guddommelige visdom og skaper - makt. Utdrivelsen av paradiset er en naturlig følge av denne søken etter kunnskaper, erfaringer, viten.

I de egentlige dyrs verden er tilværelsen for så vidt sorgløs og paradisisk, som den er instinktbundet og refleksjonssløs. Selv om kampen for tilværelsen her er hård og brutal, kan man ikke snakke om ondskap i samme forstand som man kjenner det blant jordiske mennesker. Det er således ingen samvittighetskvaler her. Det er et menneskelig fenomen som nettopp er frukten av den utvikling som utdrivelsen av paradiset symboliserer. Drap er som tidligere nevnt livsbetingende, og dermed nyttig i de egentlige dyrs verden.

Hos det jordiske menneske vokser det i kraft av erfaringsdannelsen nye idealer frem. Lidelsene gjør deres virkninger, bevisstheten våkner og det levende vesen vokser ut av den paradisiske tilstand som nettopp var sikret av den refleksjonsløse, instinktbundne tilstand, hvor det ikke oppstår valgsituasjoner som nettopp er årsaker til de mange kvaler hos mennesket.

BILDE; Utdrivelsen av paradiset - en mental forvandlingsprosess.

Utdrivelsen av paradiset skal altså i Martinus' utlegning forstås som en enormt lang, mental forvandlingsprosess fra de egentlige dyrs verden frem mot det ferdigskapte menneske, hvor det først er etter denne ferdigskapelse at Gud karakteriserer sitt skaperverk med ordene "såre godt" (1. Mosebok 1/31).

Formålet med disse kommentarer er først og fremst å fremheve sannsynligheten av det levende vesens skapelse som en utviklingsprosess. Det vil derved skapes grobunn for et mer tolerant syn på mennesket enn iallfall den folkekirkelige oppfatningen medfører, hvor syndsbegrepet inngår som en meget viktig - og tyngende - faktor. Aksepterer man nemlig det synspunkt at det levende vesen er under stadig utvikling, tvinges man til samtidig å godta den anskuelse at synd ikke har noen eksistens. Feilhandlinger

skyldes uvitenhet og manglende modenhet, og det har ikke noe med synd å gjøre. På den bakgrunn kan det heller ikke være snakk om å rettferdiggjøre begrepet straff som et krav fra en allkjærlig Guddom.

Synspunktet om uvitenhet i stedet for synd får sin dype understrekning ved Jesu ord på korset, hvor han ber for sine bødler: "Fader, tilgi dem; for de vet ikke hva de gjør" (Lukas 23/34). Med disse ordene åpner Jesu for en type toleranse som endog er fundamentert i stringent logikk: Når Jesu bødler tror de gjør det riktige fordi de ikke vet bedre, er det ikke bare menneskekjærlig, men også naturlig og logisk å be om tilgivelse for dem. Et synspunkt som ytterligere understrekes av skjebneloven, som vi skal komme inn på senere.

Med de kosmiske analyser om det levende individs utvikling blir det realistisk å slutte fra Jesu bønn for sine bødler til menneskeheten i sin alminnelighet. Ingen av oss kan handle ut fra erfaringer vi ennå ikke har gjort. Våre feilhandlinger kan altså ikke være uttrykk for synd, men uvitenhet. Uvitenhet rettferdiggjør ikke straff, men belæring. Og det er nettopp denne belæring vi alle mottar i livets skole - først og fremst på bakgrunn av konsekvensene av våre feilhandlinger. Som Martinus sier:

"Hvor uvitenhet fjernes, opphører det såkalt onde å eksistere" (M.: "D.t.T. -L.B." 1 stk. 19).

Ikke noe har som begrepet synd gitt anledning til psykiske og fysiske lidelser. Uante mengder av samvittighetskvaler har martret menneskeheten til døde - og gjør det stadig, hvilket psykologer og psykiatere verden over kan understreke. Argumenter for å fjerne dette livsfiendtlige begrep må derfor vinne gehør i vide kretser. Fra Martinus' hånd foreligger mange vektige argumenter. Vi vil i kommende kapitler komme mer inn på dem. Det må da være opp til den enkelte leser om han eller hun er på bølgelengde med dem.

Kapittel 5

Om å "spise av kunnskapens tre"

Av det foregående begynner vi så smått å få øye på en ny innfallsvinkel å angripe lidelsesproblematikken ut fra. Vi er alle under utvikling, og kan kun handle ut fra vårt rent aktuelle erfaringsgrunnlag. Ingen kan handle ut fra erfaringer man først høster i fremtiden - kanskje først i et kommende liv. Når vi påfører andre - og dermed oss selv - lidelser, er det først og fremst konsekvenser av manglende erfaringer. Det blir derved bakgrunn for å rokke ved begrepet synd.

Men når situasjonen er den at vi av uvitenhet påfører hverandre lidelser, hvorledes kommer vi da ut av den tilstand av uvitenhet slik at vi får realistiske sjanser for å komme de lidelsestilstander til livs?

Martinus peker på skjebneloven som nøkkelbegrep til forståelse av dette viktige spørsmål. Hva sier skjebneloven da - eller karmaloven, som den også kalles?

Skjebneloven er en dyp kosmisk lov - eller et universelt prinsipp, som i all korthet sier: "Som du sår, skal du høste".

Skjebneloven er avledet av loven for bevegelse, ifølge hvilken alle former for bevegelse foregår i kretsløp, fordi den absolutt like linje ikke har reell eksistens (hvilket for øvrig innenfor fysikken er bekreftet av Einsteins generelle relativitetsteori, 1916). På den bakgrunn vil all bevegelse - så vel i avstand (fysisk) som i tilstand (psykisk) på et eller annet tidspunkt vende tilbake til sitt utgangspunkt. Da en bevegelse selvsagt ikke kan starte eller skape seg selv, må den ha et opphav eller en igangsetter. Her peker Martinus på det levende vesens Jeg eller vesenskjerne, som det eneste som ikke er i bevegelse. Alle bevegelser utgår på en eller annen måte og på et eller annet tidspunkt fra et Jeg, som er det helt sentrale aspekt - eller faste punkt - i ethvert levende vesen. Og da den like linje som nevnt ikke eksisterer, må bevegelsen - fysisk eller psykisk - vende tilbake til dette opphav på et eller annet tidspunkt. Den rent praktiske konsekvens er at uansett hvordan man behandler sine omgivelser, så vil man i prinsippet møte tilsvarende behandling. Har man tilbøyelighet til å sladre eller baktale, til å bli aggressiv eller voldelig, til å håne eller nedvurdere sine omgivelser, vil man i prinsippet på et eller annet tidspunkt møte det samme som man har forvoldt overfor andre. Det samme gjelder naturligvis også når man har hell eller evner til å påvirke sine omgivelser med lys og varme, med vennlighet og oppmuntrende bemerkninger, med kjærlighet og omsorg. Martinus kaller hele denne lovmessighet "Skjebnevitenskap", fordi "den bygger på de sjelelige eller kosmiske stoffers reaksjonsevne" ("D.t.T. - L.B." II, stk. 292).

Av fargeillustrasjonen kan man se hvorledes Martinus har symbolisert skjebneloven. Trekanten symboliserer vårt Jeg eller vesenskjerne -det element som er årsak til at vi alle føler oss som sentrum i hele verden. Flammekorset symboliserer den fullkommenhet som et levende vesens skapelse til syvende og sist er uttrykk for, mens buene symboliserer de energier eller bevegelsesarter som har sitt utspring i Jeg'et. Som vi ser, vender de i overensstemmelse med skjebneloven tilbake til utgangspunktet: Jeg'et. Vi er altså selv opphav eller årsak til alt som møter oss: ubehagelig som behagelig, smertelig som kjærtegnende, deprimerende og tankevekkende som oppmuntrende og lystbetont. Men skjebneloven er jo ikke ferdig med det. Vi kan nøytralisere et skjebneforløp. Men det krever en innsats - en innsats som har noe med selvransakelse å gjøre. Skjebneloven er jo ikke et mekanisk hjul som bare kjører etter samme mekaniske mønster i all evighet. Vi gir ordet til Martinus:

"Når mennesket har begått en "synd", altså en feilmanifestasjon, f.eks. et mord, det være seg på dyr eller menneske, vil virkningene av dette mord inngå i morderens fremtidige skjebne. Og dette vesen er dermed predestinert til selv å bli myrdet når skjebnebuene fra dette mord når tilbake til morderen. Men hvis morderen innen denne skjebnebuens tilbakekomst totalt har forandret seg på dette morderiske felt, og absolutt ikke mer vil eller kan myrde noe vesen, da blir han ved dette forandrede sinnelag immun overfor mordets skjebnebuene eller virkninger. Disse blir umerkelig for vesenet

nøytralisert eller oppløst i vesenets forandrede aura eller utstråling. Og vesenet blir ganske umerkelig for den karma, virkningene av mordet det ellers ville blitt et offer for, hvis ikke dets bevissthet var blitt endret innen den pågjeldende skjebnebues tilbakekomst. Her forekommer virkelig på en ganske logisk og naturlig måte et virkelig kosmisk syndenes forlatelsesprinsipp i form av frigjørelse fra feilmanifestasjonenes virkninger."

([Martinus: "Det evige Verdensbilde" II](#), s.145.)

Kommentarer:

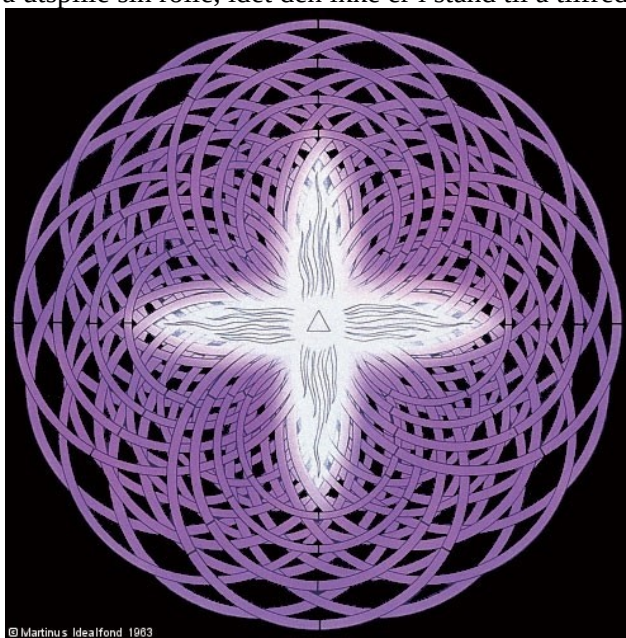
Akkurat som vi med kosmologien ser begrepet "synd" i et helt nytt lys, nemlig som uttrykk for manglende erfaring, belyser skjebneloven begrepet "syndenes forlatelse" fra en ny synsvinkel. Det blir ikke lenger noe vi får tildelt uten å ha fortjent det. Har man f.eks. som resultat av sin egen tilbøyelighet til å sladre, vært gjenstand for sladder 100 eller 1000 ganger, oppdager man sikkert at det faktisk er ganske ubehagelig. Kanskje kan man endog trekke den logiske slutning at ens egen sladder virker akkurat like så ubehagelig på dens ofre. Ved å se forbindelsen mellom årsak og virkning, kan det derfor hende at man finner anledning til å dempe sin tilbøyelighet til sladder. Og det er nettopp hensikten med skjebneloven. Man vil da oppdage at omgivelsene også gradvis vil dempe sine sladrende aktiviteter. Ubalansen bringes i balanse. Skjebnebølgene oppløses i samme grad som de har gjort sine virkninger.

Skjebneloven er loven om konsekvens. Den mest pedagogiske lov som overhodet eksisterer. Den mest utviklingsfremmende og den mest praktiske - og så er den energibesparende. For man kan uten risiko spare de energiresurser man normalt bruker i forsøk på å forandre andre. Skjebneloven skal nok klare de paragrafene.

Uten risiko for å slå skår av sin egen stolthet, kan man tilgi dem det ubehagelige de forvolder en. For dels er det en selv som er årsaken til det, og dels vil skjebneloven helt gratis utføre den belæring som vi ofte har det så travelt med å ta oss av selv. Uten at verden går under kan man bruke den oppsparte energi til en utrenskning av sine egne små og store skavanker; og det gir bonus. Vender man således alt det skadevoldende og triste til gledesbringende og lykkeskapende, vil det mørke man sådde i fortiden bli nøytralisert og erstattet med lys og varme. Nettopp det vi alle sukker etter.

Men hva med forholdet mellom rettferdighet og kjærlighet? Uante mengder med grå hår har i tidens løp sett dagens lys på hoder som tenker over disse to begreper, som tilsynelatende ikke kan eksistere i et akseptabelt parforhold med hverandre.

Da den universelle Gud eller allmakt nødvendigvis må være utstyrt med så vel rettferdighet som allkjærlighet, blir det et problem å få disse to egenskaper til å vandre hånd i hånd. Innenfor kristelig teologi er dette tilsynelatende motsetningsforhold søkt "løst" ved dogmet om Jesu stedfortredende lidelse eller forsoningslæren. Det er imidlertid snakk om en teologisk konstruksjon som er i ferd med å utspille sin rolle, idet den ikke er i stand til å tilfredsstillende et stigende krav om logikk.

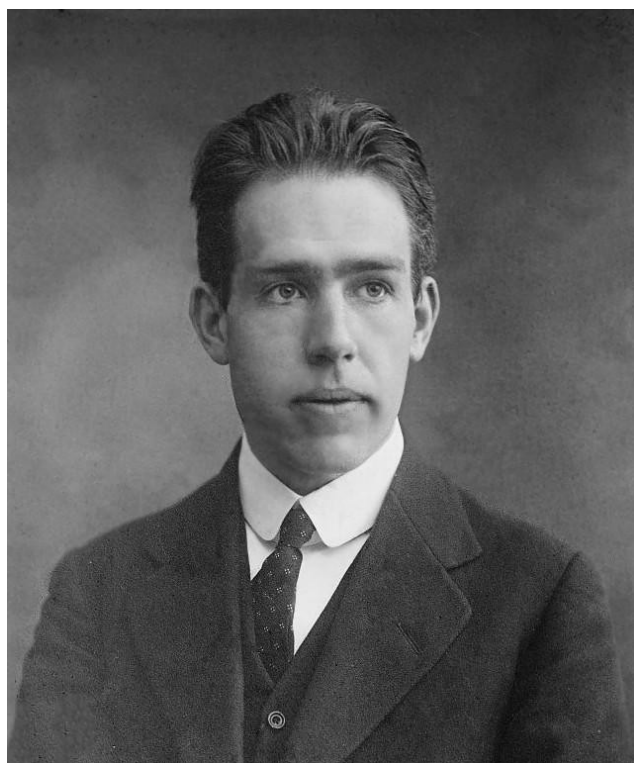

© Martinus Idealfond 1963

SYMBOL 6; Evighetslegemet

Vesentlig annerledes er det med den løsning vår kjente landsmann, Niels Bohr, har presentert menneskene for. Løsningen på problemet utspringer endog av forskning innenfor fysikken, som vel må betraktes som en av naturvitenskapens mest eksakte grener. Det tenkes her på begrepet komplementaritet, som er et foster av naturvitenskapelig forskning på det subatomare nivå. Som det i hundreåret for Niels Bohrs fødsel (1885-1962) ble kjent av mange mennesker, har en rekke forsøk vist at en bestemt måleoppstilling medfører at et elektron oppfører seg som en partikkel, som altså kan lokaliseres eller posisjonsbestemmes, mens en annen

oppstilling gir som resultat at elektronet oppfører seg som en bølge - og altså har en viss utbredelse. Resultatene utelukker gjensidig hverandre, men som Niels Bohr kraftig poengterte, fullstendiggjør eller kompletterer de også hverandre, således at de to motstridende målinger til sammen gir en uttømmende beskrivelse av det undersøkte objekt - i dette tilfelle et elektron.

Niels Bohr (1885-1962)

Dette forhold, som altså fikk navnet komplementaritet (av komplettere = fullstendiggjøre), har også vist seg å ha gyldighet for lysets vedkommende, og Niels Bohr gikk så langt at han (f. eks. på Nordisk Psykologkongress i København i 1956) uttalte at det er et begrep som også har gyldighet på psykologiske og filosofiske felter. Som eksempel nevner han nettopp rettferdighet og kjærlighet. Man kan således i en rettssal forestille seg en fullt rettferdig dom, som er alt annet enn barmhjertig eller kjærlig, og omvendt - en barmhjertig avgjørelse (f. eks. utenfor en rettssal), som er alt annet enn rettferdig. Men de nevnte tilsynelatende motsetninger kompletterer hverandre, idet de til sammen er uttrykk for det fullkomne.

Niels Bohrs filosofi ga nok anledning til mye diskusjon, men har allikevel vunnet hevd over store deler av verden.

Fra en kosmisk synsvinkel er problemet: rettferdighet - kjærlighet imidlertid ikke løst med komplementaritetsprinsippet. For når rettferdighet og kjærlighet opptrer som motstridende begreper er det i virkeligheten kun tilsynelatende, nemlig når de betraktes fra et lokalt - eller kosmisk sett snevert - perspektiv, hvilket i denne forbindelse vil si et ett-livs-perspektiv. Fra denne synsvinkel er det tale om rettferdighet, når han eller hun får "det han eller hun har fortjent" -altså stort sett ut fra "øye for øye og tann for tann" -prinsippet, mens kjærlighet samtidig i stor utstrekning identifiseres med behagelighet. Kun kjærtegnene og det behagelige oppfattes som kjærlighet, mens det ubehagelige er ukjærlig - selv om det også erkjennes som rettferdig.

Fra en kosmologisk synsvinkel er kjærlighet imidlertid et langt mer omfattende begrep, men ikke desto mindre et begrep som lar seg definere ganske kort og klart, nemlig som alt som på lang sikt er til størst mulig gagn og glede for den enkelte. Herunder opptrer våre ubehagelige og smertefulle opplevelser med stor vekt, idet det nettopp er dem som har den største evne til å prente seg i vår personlighet og dermed fremme den humane vekst, hvilket dypest sett er den høyeste form for kjærlighet.

Som det ytterligere vil fremgå av det følgende, er rettferdighetsbegrepet sikret i kraft av skjebneloven, som viser at alt det man møter av behagelig og ubehagelig, har man selv vært den første

utløsende årsak til, og da det nettopp er denne gjennomførte konsekvens som i størst mulig omfang fremmer den humane vekst, vil man kunne se at urettferdighet i det kosmiske perspektiv ikke er et reelt eksisterende fenomen, men dypest sett en illusjon som er resultat av et lokalt -eller snevert - ett-livs-perspektiv. I det kosmiske perspektiv er alt rettferdig - og dermed kjærlig.

Skal vi trekke sammenligninger til Niels Bohrs komplementaritetsprinsipp, må svaret i all korthet bli at nok utelukker rettferdighet og kjærlighet hverandre, men kun ut fra ett-livs-tanken, som må forventes kun å ha begrenset gyldighet. Dypest sett - altså i et kosmisk perspektiv - er begrepene sammenfallende hvilket også må være det som i størst mulig omfang er i overensstemmelse med de egenskaper man tvinges til å tillegge en Guddom eller overordnet allkjærlig makt. Nøkkelen til forståelse av dette er skjebneloven.

Skjebneloven er omtalt flere steder i Bibelen. Best kjent er nok Jesu' ord til Peter i Getsemane have: "Stikk ditt sverd igjen på plass, fordi alle de som tar til sverd, skal omkomme ved sverd." (Matt. 26/52.) Men det forekommer tilsvarende sitater flere steder, så vel i det gamle testamente som i det nye (bl.a. 1. Mos. 9/6, Matt. 16/27, Gall. 6/7, Joh.Åp. 13/10). Skjebneloven er imidlertid komplett umulig uten sammenheng med reinkarnasjonsprinsippet. Disse to kosmiske prinsipper hører sammen som de to sider av samme mynt. Det vil si at sitater om reinkarnasjonsprinsippet samtidig bekrefter skjebneloven, og dem er det også et par stykker av - bl.a. den nattlige samtale mellom Jesus og Nikodemus som vil bli nærmere omtalt senere, og Jesu omtale av Johannes Døperen som "Elias, som skal komme" (Matt. 11/14, Matt. 17/12-13). Dertil kommer Jesu omtale av at Abraham, Isak og Jacob etter den fysiske død stadig lever videre på det åndelige plan (Matt. 22/31-32).

Folkekirkens teologer fremhever at Gud kan oppheve skjebneloven. Men at Gud generelt skulle oppheve sine egne lover og prinsipper, må forekomme helt usannsynlig, så mye mer som skjebneloven er Guds viktigste redskap til fullendelse av sin egen skapelse, som er "Mennesket i sitt bilde" (1. Mos. 1/27).

I Martinus' utviklingsteori ville all utvikling (og dermed skapelse) uhjelpelig gå i stå uten skjebneloven. Vi ville alle fortsatt stå på et steinaldertrinn. Humane idealer ville ikke ha noen som helst sjanse. Jungelloven ville herske overalt.

Noe annet er at vi alle, som tidligere nevnt, har muligheter for å oppløse vår mørke skjebne ved tilgivelse og gradvis utdrivelse av de små og store demoner som huserer i vår egen bevissthet. Det er bare ikke en opphevelse av skjebneloven, men tvert imot en oppfyllelse av samme. Men det er riktig at det skjer i samarbeide med Gud - endog meget nært samarbeide - for så vidt som vi alle er Guddommens sans- og manifestasjonsredskaper - den Guddom, i hvem vi alle "lever, røres og er" (Ap.G. 17/28). Vi er endog så nært forbundet med Gud at han/hun utgjør kjernen i vårt innerste vesen. Men generelt å oppheve skjebneloven ville for Gud være det samme som å oppgi sitt eget skaperverk.

Martinus fremhevet at hans misjon relaterer til selve kjernen i kristendommen - altså Jesu primære kjærlighetsbudskap som han gjennom sine kosmiske analyser fremlegger logiske dokumentasjoner for. Når det ikke på alle punkter finnes overensstemmelse til den folkekirkelige teologi (og det er dype forskjeller på vesentlige punkter), kan det ses på bakgrunn av den kjensgjerning at kirken gradvis har oppbygget noen dogmer og kirkelige læresetninger som ikke uten videre kan forventes å være i overensstemmelse med kristendommens innerste vesen. En annen mulighet er at Martinus' analyser er et falsum - at fantasien eventuelt har spilt ham et puss. Denne mulighet harmonerer imidlertid dårlig med den logiske og humane linje som går som en rød tråd gjennom hans analyser. Dypest sett blir det et spørsmål om hva den enkelte finner mest sannsynlig, mest naturlig, mest logisk og mest i overensstemmelse med sine egne forestillinger; kort sagt, hva som gir det mest tilfredsstillende svar på hans/hennes søken etter mening.

Syndsforgatelse har spilt - og spiller stadig - en fremtredende rolle i kirkens liv. Det har forlenet kirken med en meget stor makt, og gjør det stadig mange steder i verden. Innenfor vår folkekirke er syndsforgatelsebegrepet knyttet til nadverdenen og forsoningslæren. I korte glimt omtales forsoningslæren i de fleste prekenes med ord som: "...han ga sitt liv for oss , ... han ble gitt til denne verden for at vi skulle leve", "... menneskene er frelst ved Jesus Kristus", "-ved Jesu blod" og lignende. En detaljert redegjørelse for dette hyppig anvendte dogme - eller denne lære - får man imidlertid ikke fra prekestolen. Resultatet er da også at selv flittige kirkegjengere ikke forstår forsoningslæren slik at de overfor seg selv eller andre kan gjøre rede for hva som menes med den.

Forsoningslæren er i tidens løp blitt utformet på forskjellig måte, men under alle omstendigheter er utgangspunktet menneskenes synd. Som grunnlag for forsoningslæren ligger utvilsomt den gammeltestamentlige tradisjon for ofringer til en straffende Guddom, som derved skulle formidles. Dessuten ikke minst Paulus' fortolkning, som her skal siteres fra Paulus' brev til Romerne, kap. 3/23-27:

23. "Alle har jo syndet, og dem fattes æren fra Gud,
24. og de blir rettferdiggjorte uforskyldt av hans nåde ved den forløsning, som er i Kristus Jesus,
25. hvem Gud fremstilte som sonemiddel ved troen på hans blod for å vise sin rettferdighet, fordi Gud i sin langmodighet hadde båret over med de tidligere begåtte synder,
26. for å vise Sin rettferdighet i den nærværende tid, for at han kunne være rettferdig og rettferdiggjøre dem som er av tro på Jesus.
27. Hvor er så vår ros? Den er utelukket. Ved hvilken lov? Gjerningenes? Nei, men ved troens lov."

Kirkens ritualer og forsoningslæren har utvilsomt gitt trøst til mange som har følt lettelse for sin samvittighet. Men kun så lenge de har vært i stand til å tro, for hvorledes skal man med sin fornuft forstå at det skulle være kjærlig eller rettferdig at et enkelt menneske (Jesus) skulle lide for alle andres synder. At vi ikke forstår dette, viser seg ved at vårt rettssystem er innrettet etter nøyaktig det motsatte prinsipp, nemlig at vi selv skal påta oss ansvaret for våre handlinger. Var forsoningslæren forbilledlig (hvilken den jo ifølge tilhengerne må være, da den angis å være Guds vilje), burde vi altså innrette vårt rettssystem etter prinsippet "rette baker for smed". Om forsoningslæren sier Martinus:

"En Guddom som selv "straffer og hevner" og av hvem man kan kjøpe eller be om "Syndenes forlatelse" ved å la et annet vesen overta lidelsene for ens egne utskeielser, er så mye imot all logikk og dermed mot livets kjærlighetslover at troen på denne må forkastes av enhver som virkelig vil oppleve livsmysteriets sanne eller absolutt avsløring." (M.: "D.t.T. - L.B." II, stk. 570.)

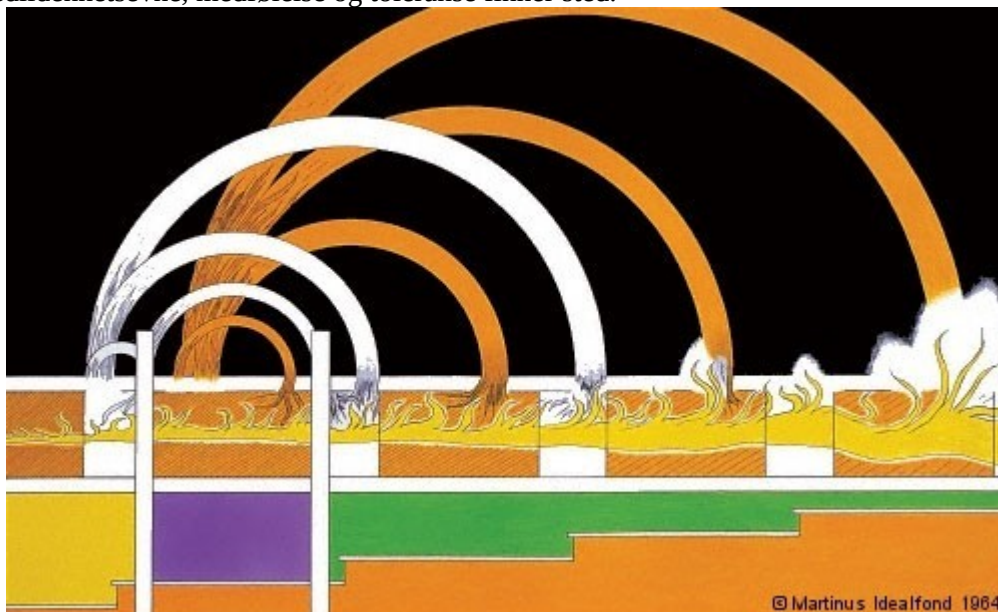
Enhver kan se at forsoningslæren kun kan gjøres til gjenstand for blind tro, og da frafallet i kirken blir større og større, har vi samtidig et klart uttrykk for at menneskenes trosevne er dalende, samtidig med at kravet til forståelse er voksende.

Men kan kristendommen i det hele tatt gjøres til gjenstand for annet enn tro (i betydningen ta for sant)? Kan den gjøres til gjenstand for forståelse, analyse, logikk? Der hvor det snakkes om den ekte kjerne i kristendommen vil Martinus' svar være et klart ja. Han opererer således også med et "syndsforlatelsesbegrep", men på et annet nivå enn det ovenfor omtalte kirkelige syndsforlatelsesbegrep. Han har fremstilt en illustrasjon som skal symbolisere det kosmiske - og dermed universelle - prinsipp som ligger bak uttrykket "syndenes forlatelse". Symbolet skal her gjennomgå i nær tilknytning til Martinus' egen symbolforklaring - om enn litt forkortet (Det evige Verdensbilde 5. 146-147):

Det oransje felt mellom de to optrukne linjer er symbol på et menneskes nåværende liv, mens det tilsvarende feltet til venstre for dette er uttrykk for et tidligere liv, og til høyre de fremtidige liv. De hvite feltene symboliserer den rent åndelige tilværelse mellom de fysiske liv. Den oransjefarvede trappen som følger de enkelte jordliv er symbol på en fremadskridende utvikling. Det er altså en misforståelse (som for øvrig ikke er særlig ualminnelig), hvis man tror at utviklingen kan gå baklengs, og man eventuelt i et fremtidig liv kan rykke helt tilbake til de egentlige dyrs verden. Man lærer av sine erfaringer og verdensaltets lover er hverken ulogiske eller uhensiktsmessige, for ikke å si sataniske.

Vi ser dessuten skjebneloven representert i form av noen hvite og oransje skjebnebuer. Mens de hvite er uttrykk for lys skjebne og derfor resulterer i behagsopplevelser, er de oransje symbol på mørk skjebne, hvilket altså medfører en eller annen form for ubehag - det være seg fysisk eller psykisk - avhengig av dens årsak. Når symbolet kun inneholder ganske få skjebnebuer er det utelukkende av

plasshensyn. I realiteten forekommer det naturligvis langt flere såvel lyse som mørke skjebnebuer, idet alt vi møter på en eller annen måte har med skjebneloven å gjøre. Her er det imidlertid kun prinsippet som vises, og det skal straks nevnes at mens de lyse skjebnebuer kan komme til uttrykk såvel på det fysiske som på det åndelige plan, kan de mørke kun gjøre seg gjeldende på det fysiske plan. Lidelsene oppleves gjennom den fysiske organismen og derfor er det også her innlæring av medlidenhetsevne, medfølelse og toleranse finner sted.

SYMBOL 20
Syndenes forlatelsesprinsipp

I overensstemmelse med bokens emne - lidelsene - vil vi imidlertid kun beskjeftige oss med de mørke skjebnebuer - de oransjefarvede. På symbolet ser vi fire som utgår fra det pågjeldende menneskes nåværende liv. Det betyr at en eller annen utløsende skjebneårsak - f.eks. et mord - ikke nødvendigvis gir dets opphav karma- konsekvenser i samme liv, men eventuelt først i kommende liv. Det avhenger av mange faktorer, som har med de omstendigheter å gjøre som individet befinner seg i, ikke minst dets sosiale miljø. Forutsetter vi f.eks. at en familiefar har begått et mord, forøvet vold eller annet av livsfiendtlig natur, ser vi av den første oransjefarvede skjebnebue at han allerede i samme liv kan møte konsekvensen av denne handling - altså i verste fall selv bli drept.

Hvis omstendighetene imidlertid ikke taler for dette - hvis det f.eks. ikke passer inn i hans kones eller barns skjebnemønster å miste ham, så vil skjebnebølgen eventuelt først ramme ham i et av de følgende liv - som nevnt når de rette betingelsene for dette er tilstede både i hans egen og hans omgivelers rent fysiske situasjon. Hvordan det da vil gå, fremgår av det som er symbolisert i de oransjefarvede feltene. Her er den oransje farven i seg selv uttrykk for alle de negative eller primitive tendenser i individets bevissthet, mens den gule farven symboliserer det humane (i Martinus' terminologi henholdsvis "det drepende prinsipp" og "det livgivende prinsipp"). Som vi ser, er det inhumane i absolutt overvekt i hans nåværende liv, men det er jo også her han utførte den primitive handling som er skjebnens årsak. Det humane gjør seg imidlertid kun gjeldende i ganske sparsom målestokk; men vi legger merke til at det er ennå mindre i det foregående liv, mens det humane vokser i det kommende. Hva er årsaken til det?

Jo, som allerede omtalt, møter man mange flere skjebnebølger enn de få som er avsatt her - også av smertevoldende karakter - eller kort sagt: "ubehagelige goder". Det medfører en vekst i den humane evne, som har en avgjørende innflytelse på den styrke skjebnebølgen slår igjennom med - eller om den i det hele tatt vender tilbake. De humane evner kan i større eller mindre grad oppløse den tilbakevendende skjebnebølge, slik at den blir mildere enn årsaken til den. Var det f.eks. et mord som startet skjebnebølgen, vil den være oppløst i samme grad som dens opphav ikke lenger klarer å drepe.

I det valgte eksempel ser vi derfor av symbolet at den tidligere morders humanitet er utviklet i en

slik grad at kun en mindre del av skjebnebuen slår igjennom - og derfor blir han "kun" gjenstand for en tilsvarende mindre skade på sin fysiske organisme. I fjerde inkarnasjon (eller liv) inntar de menneskelige følelser, medfølelsesevne og humanitet i det valgte eksempel, en så fremtredende plass i hans bevissthet at de er i stand til fullstendig å oppløse skjebnebuen. De "ubehagelige goder" han har møtt i livets skole har gjort sin virkning, og som elever i denne skolen skal vi kun oppleve vår selvskapte mørke skjebne for å bli vennet av med å skape mørke handlinger. Lidelsene eksisterer altså ikke for lidelsenes egen skyld. En Guddom som ville påføre menneskene lidelser etter at de har trukket lærdom av dem, måtte i sannhet karakteriseres som pervers, og kunne altså ikke være Guddom. Men slik er det heller ikke. Det er intet overflødig i universet - alt har en hensikt - en hensikt som i siste rekke er til størst mulig gagn og glede for de levende vesener.

Det levende individ som er representert ved et eksisterende elektromagnetisk kraftfelt bak den fysiske organisme (se senere!), har nå noen erfaringer på dette spesielle område som gjør at det er beskyttet mot en form for lidelse som svarer til den det selv på et tidligere tidspunkt var i stand til å påføre andre.

I dette ligger det en beskyttelse som ifølge Martinus utgjør det egentlige kosmiske prinsipp bak uttrykket "syndenes forlatelse".

Vi er her i korthet blitt presentert for et av kristendommens viktigste begreper, nemlig syndsforlatelsesbegrepet, slik det tegner seg ut fra to vidt forskjellige synsvinkler:

1. En ufortjent tilgivelse formidlet av en nådig Guddom.
2. En fortjent oppløsning eller nøytralisering av skjebnelovens konsekvenser.

Mens den første anskuelse bygger på menneskenes evne til å tro, bygger nummer to på en forståelse som er basert på logikk. Men begge har tilknytning til kristendommen. Kanskje er det blant annet derfor at selve kjernen i kristendommen viser sin sannhetsverdi: Den er tilgjengelig på forskjellige nivåer.

Det er derfor nødvendig å tale til menneskenes trosevne så lenge det nettopp er den som gir menneskene fred i sinnet - en følelse av lettelse over at deres synder er tilgitt. At trosobjektet er av paradoksal natur betyr i denne sammenheng ikke noe, ja, betraktes endog som en fordel, idet det nettopp derved kreves en sterk tro. Og det er ved hjelp av troen at man frelses, hvilket bl.a. er fremhevet av Paulus i sitatet side 00, samt av Luther. Forståelse, logikk, sannsynlighet er i den forbindelse begreper som må vurderes på et lavere nivå enn tro, idet de refererer til fornuft, intelligens, refleksjonsevne, som ikke gir adgang til frelse.

Den annen oppfattelse (Martinus) refererer også til kristendommen, men på et forståelsesnivå som gjelder hele Martinus' verdensbilde. Dets berettigelse ligger i den menneskelige tenknings utvikling bort fra trosevne, til gradvis voksende evne til forståelse og logisk tenkning. Denne utvikling er forutsagt av Jesus, når han sier til sine disipler:

"Jeg har ennå mye å si dere; men dere kan ikke bære det nå. Men når han, Sannhetens Ånd, kommer, skal han veilede dere til hele Sannheten; fordi han skal ikke tale av seg selv, men hva som helst han hører skal han tale, og de kommende ting skal han forkynne dere." (Johs. 16/12, 13.)

"Sannhetens Ånd" må betraktes som Jesu benevnelse på den kosmiske bevissthet som vi alle vil oppnå i fremtiden, etter hvert som erfaringene - ikke minst de smertelige - vil medføre en humanisering av bevisstheten i retning av en harmonisk balanse mellom intelligens og følelser. Med hensyn til eksempler på større eller mindre grad av kosmisk bevissthet i tenkningens historie, kan bl.a. henvises til John Engelbrecht: "Den intuitive tanke", Borgen 1982.

Kapittel 6

Lidelser som utviklingsfremmende faktor

Ser vi lidelsene og smertene ut fra deres rent øyeblikkelige virkninger, vil de oftest forekomme uforståelige og meningsløse, og det er da ikke så underlig at man finner dem helt ut av kontakt med forestillingene om en allkjærlig, allmektig og allvis Gud.

Det gjelder særlig når det er snakk om store, livslange lidelser, mens det går betydelig lettere å forstå mindre lidelser, spesielt når vi umiddelbart kan se at de har en pedagogisk eller humant utviklende effekt. Barnets smerte når det brenner fingrene på den varme ovnen får mening når vi ser at det deretter passer bedre på. Tilsvarende eksempler kjenner vi alle fra hverdagen, og det er da heller ikke de som gir problemer, men derimot de alvorlige og tilsynelatende uforskyldte smerter og lidelser som det er nevnt en del av i de foregående kapitler.

Lidelsesproblematikken kommer imidlertid inn i et helt annet perspektiv når den ses i lyset av reinkarnasjonsprinsippet. Martinus gjør således gjeldende at lidelsene skal ses ikke i én, men to, faser, idet det først er i annen fase at den utviklingsfremmende virkning viser seg.

I den første fasen som vi alle i større eller mindre grad er fortrolige med, har vi smerten ganske nær inn på livet. Vi har en klar forestilling om detaljene, vi husker ganske tydelig den fysiske eller psykiske smerten, akkurat som vi har et ganske klart bilde av omstendighetene ved den aktuelle lidelsen, enten det dreier seg om sykdom, sult, fattigdom, psykisk lidelse, skilsmisse, voldtekt eller andre av de mangfoldige former for smerte menneskene utsettes for. Slike tanker og forestillinger øker smerten i kolossal grad. Da vår hukommelse omfatter de personer som påførte oss lidelsen, stedet hvor det foregikk, og alle de tid- og romdetaljer som er ledd i de omstendigheter som knytter seg til de lidelser man har opplevd, vil en rekke mer eller mindre automatiske prosesser som har rot i vår mer primitive fortid, medføre at det oppstår bitterhet, vrede, sjalusi, selvmedlidenhet og mange andre følelser som virker forsterkende på lidelsen.

Etter hvert som alle disse detaljene kommer på avstand endres opplevelsen av de aktuelle lidelser. Man får et større overblikk - ser tingene i større sammenheng, og undertiden kan man - eventuelt i alderdommen - oppleve nytten av lidelsene, idet man kan se at de har gitt noen erfaringer som man nødvendig ville være foruten.

Denne nyttige og utviklende erfaringsdannelsesprosess forsterkes ytterligere når det aktuelle fysiske liv er opphørt, og individet etter en hvileperiode atter fødes til en ny fysisk tilværelse. Nå er alle rom-tidsdetaljene fullkomment borte. Det er ikke bevisste erfaringer om personer, tid, sted eller alle de detaljer som kaller på det negative i oss. Tilbake er imidlertid selve lidelsens kjerne eller prinsipp, som viser seg som ubevisste følelser for hvordan andre mennesker har det når de lider av den aktuelle sykdom eller psykiske lidelse. Det er på det eller de spesielle områder som individet selv har opplevd i et tidligere liv, skapt muligheter for en ubevisst gjenkjennelse som gir en utpreget forståelse for andre menneskers eller dyrs lidelser. Det er skapt innfølingsevne på disse felter. Ubevisst kan man nå forbinde andre lidelser med de lidelser man selv tidligere har opplevd. Martinus uttrykker det så direkte:

"Medlidenhet er i virkeligheten intet mindre enn ubevisst erindringsgjenkallelse av opplevde lidelser" (M.: "D.t.T. - L.B." II, stk. 455), og senere i samme stk.: "Men idet denne erindring således er ubevisst, idet jeg'et ikke husker den som sin egen personlige opplevelse og ikke husker tid eller sted for dens tilblivelse, fornemmes den slett ikke av sitt opphav som en erindring. Lidelsesdetaljene i denne, som er de eneste som går over i den nye dagsbevissthet, blir derfor kun opplevd av vesenet som "fantasibilder". Disse fremkalles automatisk når vesenet blir vitne til et annet vesens ulykke eller lidelser. Det oppstår da en konfrontasjon mellom vesenets "fantasibilder" og den begivenheten som

overgår det annet vesen som en ulykke eller lidelsestilstand. Ved hjelp av denne automatiske konfrontasjon med begivenheten utenfor og vesenets "fantasibilde", som jo, om enn ubevisst, er en oppbygging av mobiliserende erindringsbilder fra vesenets egen selvopplevelse, får det evnen til å bedømme begivenheten utenfor. Hvor riktig denne bedømmelse vil være vil altså være avhengig av hvor nær beslektet det oppbygde "fantasibilde" er med den ytre begivenhet." (ibid.)

Man kan - uten å ha noen klar erindring om sin egen sykdom eller smerte - gjøre seg forestillinger om andres sykdom eller smerte. Man har fått økt evnen til medfølelse eller medlidenhet. Og således vil lidelsenes annen fase gradvis - det ene liv etter det annet - øke vår evne til å sette oss inn i andre menneskers lidelser, problemer og smerter. Medlidenhetsevnen - eller den evne som ligger til grunn for hva vi ikke kan klare å gjøre overfor andre - vokser, og dermed er en vesentlig bestanddel av begrepet kjærlighetsevne i ferd med å gjøre seg gjeldende i personlighetsstrukturen.

Kommentarer:

Når lidelsene og smerten oppleves som meningsløse og uforståelige, er det altså ifølge den anførte tankerekke stort sett fordi virkningene av dem ennå befinner seg i første fase. I annen fase oppleves de som ubevisste erindringer, på samme måte som følelses kvaliteter er integrert i ens personlighet og har gjort det aktuelle individ til et større menneske. Slike ubevisste og diffuse erindringer av tidligere lidelsesopplevelser er ganske alminnelige. De utgjør kjernen i begrepet medlidenhet og viser seg hyppig som utpreget forståelse for spesielle sykdommer, forskjellige handikap, eller særlige problemstillinger i relasjon til andre mennesker.

Ofte medfører det en utpreget trang til å komme spesielle pasienter eller menneskegrupper til hjelp. Noen føler - uten bevisste erfaringer fra det aktuelle liv - trang til å ta seg av åndssvake mennesker og viser en ganske spesiell evne til å kontakte dem. For andres vedkommende dreier det seg kanskje om psykotiske barn, sultende barn i u-land, alkoholikere, narkomane eller andre. Alt dette peker i retning av selvopplevde lidelser eller problemer i tidligere tilværelser som nå ligger som nyttige, men ubevisste erfaringer, hvorav den følelsesmessige kjernen automatisk fremkalles når det aktuelle individet konfronteres med tilsvarende eller nært beslektede lidelser hos andre mennesker.

Det forekommer eksempler på at de omtalte ubevisste erindringsfremkallelser av tidligere lidelser kan være så sterke at de kan gi seg til kjenne som direkte fysiske sykdomssymptomer. Den amerikanske psykiater Shafica Karagulla forteller i sin bok: "Det kreative sinn" (etter "Breakthrough to Creativity", De Vorss & Co., 1973) om leger som direkte var i stand til å føle pasienters symptomer på sin egen organisme og endog stille diagnose på denne bakgrunn.

Fra beretninger om Martinus' liv forlyder det også at han etter sin kosmiske opplevelse i en årrekke var så sensitiv at han når han var i nærheten av syke mennesker, direkte følte deres sykdomssymptomer på sin egen kropp. Et fenomen han av hensyn til sitt eget fysiske velbefinnde samt mulighetene for i det hele tatt å omgås andre mennesker, var nødt til å bekjempe. Slike tilfeller av sterk følsomhet ville aldri kunne eksistere hvis man ikke selv hadde opplevd de samme lidelser.

Man kan av det foregående se at lidelser har en særdeles viktig og verdifull misjon, nemlig å skape medlidenhetsevne, menneskelig forståelse og dermed humane evner hos menneskene. Når vi ganske visst tenker oss at vi alle er kommet fra en primitiv tilværelse hvor dyriske instinkter helt dominerte vår adferd, så må det forekomme forståelig at medlidenhetsevne på alle de mange felter hvor menneskene kan oppleve lidelser, ikke kan skapes på ett eneste liv.

Det finnes beretninger om visse naturmennesker (og sikkert også såkalte kulturmennesker) som vrir seg i latter over sine medmenneskers lidelser, akkurat som vi vet om mennesker som frivillig melder seg til å utøve de verste og mest smertevoldende former for tortur. Hvordan skulle de kunne lære medlidenhet på et enkelt liv? Selv blant de menneskegrupper som regnes for de mest fremskredne i human henseende, mangler det jo stadig mye med hensyn til å forstå andres lidelser - f.eks. dyrenes.

Humane følelser innlæres ikke ved opplysning, ved foredrag, prekenes, studier eller gjennom TV. Fra tusener av prekestoler verden over har kjærlighetsbudskapet i årtusener vært prediket for

menneskene, så hvis denne belæring hadde vært tilstrekkelig, ville verden i dag fremstått som et paradys av humanisme; men det er det vel ingen som vil påstå er tilfellet?

Menneskenes natur endres ikke ved preken. Det skal langt mer til. Men Guds mølle maler. Og gradvis vil vi alle i kraft av selvopplevde erfaringer øke våre evner. Skapelsen av "Mennesket i Guds bilde etter hans lignelse" finner sted hver dag, og jo mer vi prøver å lære av de guddommelige skapelsespåvirkninger, jo mer vil det komme oss selv til gode i form av økte humane evner, og dermed større og rikere opplevelsessevne.

Menneskelig erfaringsdannelse er et enormt stort område. Man kan føle seg sikker og erfaren på noen områder, og være fullkomment blank på andre. Og her er det i prinsippet ikke noen forskjell på leg og lærd. Dypest sett er det ikke studier som er avgjørende, men rent praktiske erfaringer på godt og ondt og med de nye perspektiver reinkarnasjonstanken åpner for oss, må vi se i øynene at vår personlighet er resultatet av erfaringer fra mange tidligere liv, og at det her er de lidelsesvoldende som har størst evne til å prente seg i personligheten.

Kanskje har vi ikke alle møtt mennesker hvis karaktertrekk har endret seg på bakgrunn av deres erfaringer. Det kan f.eks. være en særdeles krevende oppgave å skulle oppdra et åndssvakt eller psykotisk barn, men veldig ofte hører man at slike foreldre, når erfaringene har bunnfelt seg, uttaler at de har lært mye om livet og tilværelsen på bakgrunn av de vanskeligheter deres oppdragergjerning har medført. De har eventuelt ervervet noen verdifulle ressurser av tålmodighet, toleranse og lignende som mange andre kunne misunne dem, fordi de ennå har disse erfaringer til gode.

I disse tilfeller faller lidelsen eller erfaringsdannelsens to faser innenfor samme liv, men i andre tilfeller høstes fruktene først i et kommende liv, og det er her man kan stå uforstående overfor slike personligheter. Det kan således være snakk om mennesker som av tilsynelatende uforklarlig grunner føler en sterk tilskyndelse til å påta seg svære oppgaver på det humanitære område som de ikke har erfaring ifra i dette liv. Deres - sannsynligvis smertelige - erfaringer er da ervervet i et tidligere liv, men virkningene viser seg i det etterfølgende liv som en utpreget innfølgelsesevne på et spesielt felt.

Mor Therasas innsats blant sultende og døende mennesker i India har således ifølge tanken om reinkarnasjon sannsynligvis sin bakgrunn i selvopplevde lidelseserfaringer av tilsvarende eller nært beslektet art i et tidligere liv. Noe lignende må forventes å være tilfellet hvor det er snakk om mennesker som på en uselvvisk måte ofrer sine liv i det humanitæres tjeneste.

Vi er ikke bare produkt av det øyeblikkelige miljø. Det vi tenker, føler og foretar oss er resultat av de omstendigheter og de livsbetingelser vi har vært plantet i gjennom våre tidligere liv. Har man spesiell forståelse og medfølelse med sultende mennesker, kan dette karaktertrekk kun være oppstått og prentet i ens personlighet ved at man selv har vært utsatt for de erfaringer som er en følge av sult. På annen måte ville de aldri bli årsak til dypt følelsesmessige engasjement. Man kan nok ha lest om sultende mennesker, men denne orientering ville aldri bli annet enn en overfladisk teoretisk viten, såfremt den ikke ga gjenklang i personlige erfaringer.

Vi begynner her å nærme oss forståelse av Martinus' bakgrunn for uttrykket "ubehagelige goder". Det er naturligvis enormt ubehagelig - ja, pinefullt å lide av sult, sykdom, arbeidsløshet eller lignende. Men uansett hvilken lidelse det er snakk om, så vil den på et eller annet tidspunkt - evt. først i et senere liv - vise seg som forståelse og innfølgelsesevne på det felt hvor man har følt smerten på sin kropp. Sultende mennesker i India eller andre u-land, vil derfor høste erfaringer som vil få en dypt humaniserende virkning på deres personlighet fremover. De vokser i menneskelighet og innfølgelse. Og spør vi hvorfor de i det hele tatt blir utsatt for sult, da må svaret være at de tidligere nettopp har savnet denne innfølgelsesevne. Kanskje har de oversett nøden hos sine medborgere eller henført dem til en lavere kaste, og derfor er det i et kosmisk perspektiv kun til gagn for dem selv i det lange løp å overvinne denne erfaringsbrist. Midlet er selverfaring.

Tankegangen medfører selvsagt en del filosofiske problemer som krever nærmere belysning. Det er tilsynelatende et gap mellom den anførte lidelseshypotese og de historiske kjensgjerninger. Ifølge Martinus vil den dypeste årsak til et lands eller folk sult og nød ligge hos dem selv, men historien viser på den annen side at slike ulykkelige tilstander ofte er påført dem av andre stater ved

krigshandlinger, besettelse eller imperialistiske overgrep. Inkonsekvensen er imidlertid kun tilsynelatende. Følger man logikken i skjebneloven er de pågjeldende imperialister nemlig ikke den dypeste årsak, men fungerer som redskaper for en skjebneutløsning som den overfalte befolkning selv er den egentlige kosmiske årsak til.

Denne tankegang kan igjen gi anledning til problemer, så lenge man betrakter stater som enheter, som stort sett består av de samme innbyggere hele historien igjennom. Men dette er ifølge kosmologien ikke tilfellet. Man fødes i det land, klima og miljø, hvor man til enhver tid kan oppnå de for hvert enkelt individ best mulige utviklingsbetingelser, og det vil si: hvor man har de største sjanser for å få oppfylt sine hittil uoppfylte ønsker, og dels å møte den utviklingsfremmende skjebne, som man ved sitt tidligere adferdsmønster har vært den første utløsende årsak til.

Når man behandler lidelsesproblematikken er det ganske vanlig å skjelne mellom uforskyldte og selvforskyldte lidelser. For K.E. Løgstrup, som var professor i systematisk teologi ved Århus Universitet (1943-76), var denne forskjellen således et fremtredende trekk i hans behandling av teodiceen. Mens man umiddelbart kan forstå de selvforskyldte lidelser, vil det i alminnelighet være de såkalt "uforskyldte" som gir problemer. Ut fra kosmologien er det imidlertid ikke bakgrunn for denne forskjellen. Alle lidelser er dypst sett selvforskyldte. Når det tross likheten allikevel er bakgrunn for å skjelne mellom de to former for lidelse, ligger det i den omstendighet at for de såkalt "uforskyldte" lidelsers vedkommende er årsaken skjult for den lidende. Han eller hun kan ikke huske årsaken - eventuelt fordi den går tilbake til et tidligere liv, og kanskje har han eller hun ikke evne til å forbinde lidelsen med den brist i hans eller hennes personlighet som den aktuelle lidelse nettopp har til formål å utbedre. For de selvforskyldte lidelsers vedkommende, er bildet derimot langt mer klart. Kanskje kan man direkte huske årsaken fordi den eventuelt var å finne umiddelbart før virkningen, men en lidelse kan også erkjennes som selvforskyldt på bakgrunn av at man ved selverkjennelse forbinder den med en eller annen mangel i ens eget personlighetsutstyr.

De primære årsaker til menneskehetens lidelsestilstander ligger altså hos menneskene selv. De er representert i noen mangeltilstander som er en naturlig følge av den omstendighet at vi alle er på vei fra primitive til mer menneskeverdige karaktertrekk. Vi er ennå uferdige mennesker, som på grunn av manglende erfaringer eller uvitenhet selv skaper de årsaker hvis virkninger vi opplever som lidelser. Som Sokrates sa: "Det finnes kun et eneste gode: visdom -og kun et eneste onde: uvitenhet".

*I forhold til reinkarnasjon og karma, virker alle andre oppfattelser smålige og sneversynte.
Richard Wagner*

Kapittel 7

Reinkarnasjon - en diskusjon

Med bakgrunn i Martinus' verdensbilde er det i de foregående kapitler fremlagt et nytt forslag til en løsning på lidelsenes gåte. Det er imidlertid klart at aksept av dette løsningsforslaget stiller krav til forståelse og godkjennelse av tanken om reinkarnasjon. Uansett om man støtter seg til det dogmatisk-kirkelige verdensbilde eller det positivistiske-materialistisk-vitenskapelige er tankegangen om et evig liv som opprettholdes i kraft av reinkarnasjonsprinsippet, fjern og uakseptabel.)*

)* Det understrekes her at evighetsbegrepet naturligvis må omfatte såvel en evig fortid som en evig fremtid, idet en hvilken som helst annen oppfattelse av evighetsbegrepet er ute av kontakt med sunn logikk.

Det er imidlertid et spørsmål om denne avstandtagen bygger på sunn logikk og studier av livets egen tale, eller om vi sleper rundt med noen vaneforestillinger som sperrer for det nødvendige utsyn. Det man ikke har klart kjennskap til, danner man seg alltid mer eller mindre fantasifulle forestillinger om.

På norsk er det kosmiske reinkarnasjonsprinsipp således forbundet med det ytterst misvisende ord: sjelevandring, som refererer til tro på en magisk forvandling fra en livsform til en annen som tenkes tilveiebrakt ved overnaturlige makters spill. At slike forestillinger ikke virker særlig overbevisende, er naturlig.

Det samme kosmiske prinsipp har fått mange andre mer eller mindre velegnede navn: transmigrasjon (latin), metempsykose, palingenesia (gresk), samsara (sanskrit); men det ser ut til at den latinske betegnelsen reinkarnasjon er i ferd med å vinne hevd i vår kulturkrets.

Tanken om liv utenfor den fysiske organisme har eksistert siden mennesket overhodet begynte å bli seg selv bevisst. Det var - og er - således en viktig bestanddel av naturmenneskenes religion. Det finnes vektige argumenter for den anskuelse at religiøsitet er en innebygget naturfunksjon i et levende vesen. Hos naturmenneskene viser denne naturfunksjon seg som et religiøst instinkt, hvor liv etter den fysiske død simpelthen er en selvfølge, men et forhold som det av gode grunner ikke knyttes noen form for etiske eller filosofiske spekulasjoner til.

Antropologen Branislaw Malinowski har i denne sammenheng foretatt noen studier på Ny Guinea som han beskriver i "The Spirits of the Dead in The Trobriand Island". Han forteller f.eks. at de innfødtes oppfattelse av svangerskap er den at en "Baloma" er blitt gammel i den åndelige verden, og forvandles i vannet til en "WaiWaia", et åndebam, som etter inntreden i morens organisme og opphold der blir et fysisk barn. Det meste spesielle ved disse naturmenneskenes oppfattelse er at de ikke forbinder noe farskap med unnfangelsen. Det er de dødes sjeler som gjenfødes når de er blitt "gamle" og trenger til fornyelse. Det er noe man "vet", og så er det ingen grunn til ytterligere å diskutere det. Skulle en mann etter å ha vært bortreist i mer enn de ni måneder svangerskapet varer, vende hjem og bli presentert for en nyfødt baby, ville han kun bli stolt og glad. Han ville ikke finne anledning til mistanke om konens utenomekteskapelige forbindelser. Hun hadde jo bare vært ute og badet.

Hvordan skal vi med vår intelligens forholde oss til den slags primitive beretninger? Det er tilsynelatende to muligheter:

1. Man kan le av det, og stemple det som resultat av underutviklede individers manglende intelligens, og derved komme til den konklusjon at reinkarnasjon, liv etter døden og den slags, er primitivt, verdensfjernt, ute av kontakt med realitetene og lignende. Man vil styrke sine kanskje i forveien veletablerte vaneforestillinger og dermed føle seg enda mer overbevist om at de er riktige.

Man kan imidlertid også tenke annerledes:

2. Man kan iaktta hvorledes instinktive prosesser fungerer. Man vil da finne ut av at de på en

overraskende måte er forbundet med sikkerhet. Dyrenes fødeinstinkt er et klart eksempel, deres kampinstinkt osv., ja, hele dyrets tilværelse er jo i stor utstrekning båret av sikre, instinktive prosesser som er hensiktsmessige i kampen for tilværelsen.

Hos naturmenneskene er instinktet ganske fremtredende - ikke minst det religiøse instinkt. Naturmennesket har en sikker fornemmelse av liv utenfor den fysiske organisme - noe de ikke er i stand til å gjøre rede for, og noe de ikke har behov for eller evne til å sette inn i logiske sammenhenger - og forbinde med årsak og virkning. Det er imidlertid et spørsmål om vi derfor kan avvise deres fornemmelser som det rene sludder. Kanskje er deres instinktive fornemmelser nettopp uttrykk for noen bakenforliggende realiteter som de bare danner seg noen primitive forestillinger om, fordi de ikke er utstyrt med tilstrekkelig intelligens til annet.

Ja, det er et spørsmål om den instinktive, men vage og ubestemmelige fornemmelse av liv utenfor den fysiske organisme i det hele tatt hadde eksistens, hvis det slett ikke hadde vært realiteter bak dem. Hvordan skulle noe kunne bli til av intet? Det ser man jo ikke på andre felter, tvert imot.

Men la oss se på reinkarnasjonstankens videre skjebne. I fortidskulturer som vi ikke kan kalle primitive, er reinkarnasjonstanken ganske naturlig blitt forbundet med etiske og filosofiske tanker, men har dog stadig vært knyttet til religiøs mytedannelse. For de gamle egyptere var himmelen "den guddommelige mor", som menneskene ble gjenfødt av, og i det gamle Grekenland møter vi gjenfødelsetanken; først hos orfikerne, senere utvikler Pythagoras den og opptar den i sitt system, og den ble bakgrunnen for Sokrates' livssyn og pedagogikk som vi kjenner den fra Platons dialoger. Et felles uttrykk som "fødslenes hjul" kunne tyde på at grekerne har hentet reinkarnasjonstanken fra India, hvor den jo har vært og stadig er en selvfølgelig del av kulturen.

Så vel i jainismen som buddhismen, hinduismen og taoismen er reinkarnasjon et grunnlag for den religiøse tro. Hos jødene finnes den i kabbalistisk mystikk, og hos muhammedanerne i visse kretser hos shiitene og sufiene. Mange mennesker i vesten er ganske naturlig blitt skremt f.eks. ved en spesiell hinduistisk utforming av reinkarnasjon og karma. Ifølge denne oppfattelse er gjenfødelse således på en meget firkantet måte knyttet til ens bevissthet. Minner et menneskes karaktertrekk f.eks. om de egenskaper man tillegger en rotte, vil det aktuelle menneske i et kommende liv fødes som rotte - eller tilsvarende med andre dyrearter. Det er imidlertid ikke vanskelig å få øye på det usannsynlige og urealistiske i en slik tankegang, for hvordan skulle man dels kunne omforme den menneskelige organisme som er bygget opp gjennom mange inkarnasjoner til en organisme som avviker så drastisk fra den menneskelige som rottens, og hvorledes skulle man kunne gå så voldsomt tilbake i utvikling? Alle de evner og talenter man møysommelig har bygget opp gjennom mange liv skulle da plutselig være "borte med vinden". En ulogisk og urealistisk tanke som har rot i en primitiv form for tenkning, men som på den annen side ikke motbeviser realitetene i reinkarnasjonsprinsippet.

Men hvordan er kristendommens forhold til reinkarnasjon? I urkristendommen fantes reinkarnasjonstanken, men av forskjellige grunner ble den forkjetret. Jesus talte flere ganger om reinkarnasjon. Hvor mye og hvor inngående er vanskelig å vite, dels fordi Jesus jo ikke etterlot seg noe skriftlig, og dels fordi en del av de gamle skrifter er fjernet og henvist til de såkalte apokryfer, dvs. skjulte eller hemmelige skrifter. Ikke desto mindre er reinkarnasjonstanken omtalt flere ganger i vår kanoniserte bibel, både i det gamle testamente og i det nye.

Fra det gamle testamente kjenner vi det f.eks. fra 1. Mos. 3/19, hvor begravelseritualen er hentet fra. Dessuten f.eks. Jeremias 1/5, Predikerens bok 3/19-20, samt Malakias 4/5, og den siste skal vi komme tilbake til senere.

Skal man drøfte omtalen av reinkarnasjonstankens forekomst i Bibelen, bør man i rettferdighetens navn også ta med de sitater som omhandler skjebneloven, idet skjebnelov og reinkarnasjon er uløselig knyttet sammen, hvilket bl.a. skulle fremgå av det foregående.

I det gamle testamente forekommer det da også flere sitater som klart omtaler skjebneloven, f.eks. 1. Mos. 9/6, hvor det står: "Om noen utløser menneskers blod, ved mennesker skal hans blod utløses, fordi Gud gjorde menneskene i sitt bilde". Dette sitatet er dobbelt interessant fordi det nettopp antyder at skjebneloven er Guds middel til å skape "mennesker i sitt bilde", hvilket i et nøtteskall er uttrykk for den guddommelige hensikt med lidelsene.

Fra det nye testamente kan bl.a. nevnes: Matt. 7/1-3, Matt. 16/27, Matt. 26/52, Gall. 6/7 og Johs. Åp. 13/10, Luk. 6/37-38, som alle mer eller mindre klart omtaler skjebneloven.

Fra det nye testamente skal bl.a. omtales Jesu nattlige samtale med Nikodemus (Johs. 3/3-7). Jesus sier her: "Sannelig, sannelig, sier jeg deg, uten at noen blir født på ny, kan han ikke se Guds rike". Fra den autoriserte kirkes side anføres som regel at Jesus her taler om dåpen. Det er imidlertid vanskelig å se hva man bygger denne antagelse på. Dels sier Jesus jo ikke "døpt", men "født" på ny, og dels viser Nikodemus' reaksjon klart at Jesus har talt om gjenfødelse eller reinkarnasjon, idet Nikodemus spør: "Hvorledes kan et menneske fødes når det er gammelt? Kanskje han kan annen gang komme inn i sin mors liv og fødes?" En slik reaksjon ville selvsagt være malplassert, så fremt Jesus hadde talt om å bli døpt. For øvrig blir samtalens emne - reinkarnasjon - ytterligere understreket, idet Jesus svarer: "Sannelig, sannelig, sier jeg, uten noen blir født av vann og ånd, kan han ikke komme inn i Guds rike". Det er høyst sannsynlig at Jesus med "vann" mener materie. Såfremt han hadde tenkt på vanddåpen, måtte man forvente at han selv hadde foretatt dåp, hvilket han som bekjent ikke gjorde. Dertil kommer at det forekommer utenkelig at nettopp Jesus som gang på gang fremhevet nestekjærlighet fremfor ytre ritualer, skulle stille dåp som betingelse for å komme inn i Guds rike.

Endelig tilføyer Jesus en sammenligning med vinden, som ytterligere viser at samtaleemnet er reinkarnasjon, idet han sier: "Forundre deg ikke over at jeg sa til deg: Dere må fødes på ny. Vinden blåser hvor den vil, og du hører den suse, men du vet ikke hvor den kommer fra og hvor den farer hen; således er det med hver den som er født av ånden."

Med denne sammenligning søker Jesus å mildne Nikodemus' forundring ved å påpeke at den samme usikkerhet som gjenfødselen er omgitt av, også gjelder et så velkjent fenomen som vinden: Vi hører dens sus - altså når den er her og nå - akkurat som vi registrerer det nåværende fysiske liv; men akkurat som vi ikke vet hvor vinden kommer fra, kjenner vi heller ikke noe til vår fortid før den fysiske inkarnasjon, og like lite som vi vet hvor vinden blåser, vet vi noe om hvor vi farer hen etter døden. Hvorfor skulle Jesus komme men den tilføyelsen hvis formålet ikke var å vise at manglende kjennskap til liv før og etter det fysiske her-og-nå-liv ikke er ensbetydende med at det ikke eksisterer?

Men samtalen blir ytterligere interessant ved Jesu påpekning av at gjenfødelse er betingelse for å "komme inn i Guds rike", for dermed gjør han gjeldende at menneskene aldri vil ha noen sjanse til å oppnå en så høy bevissthetstilstand, som "Guds rike" må være uttrykk for, på et kort, enkelt liv. Å leve opp til Jesu eksempel som "Veien, sannheten og livet" (Johs. 11/25), blir kun en realistisk mulighet gjennom flere liv, som historien vel også taler sitt tydelige språk om.

Nikodemus viser seg her som et fremtidssymbol. Han var et selvstendig tenkende menneske, og ønsket en fornuftsmessig begrunnelse for Jesu tanker - et krav som sikkert var vesentlig mindre utbredt på den tiden da skoloring og forskning ennå ikke som hos nåtidens kulturmennesker har skapt krav om fornuftsmessige og logiske forklaringer på livets gåter.

Flere andre steder taler Jesus om reinkarnasjon. Som bekjent kan vi i det gamle testamente lese en spådom som gikk ut på at Elias skulle fødes igjen: "Se, jeg sender dere Elias, profeten, før Herrens dag kommer". (Mal. 4/5.) Jesus omtaler minst to steder at Elias er gjenfødt i Johannes Døperens skikkelse:

1. Til disiplene: "Og dersom dere ville ta imot dette: han er Elias, som skulle komme."
(Matt. 11/14)
samt:
2. "Men jeg sier dere at Elias er allerede kommet ---".
"Da forstod disiplene at han hadde talt til dem om Johannes Døperen."
(Matt. 17/12-13)

Mange steder taler Jesus om sin egen gjenfødelse, f.eks.:

"Og Fader! Herliggjør du meg nå hos deg selv med den herlighet som jeg hadde hos deg før verden var."
(Johs. 17/5)

I "Bisettelse" omtaler Martinus dette sitat, og påpeker at "Jesus således hadde eksistert før den nåværende fysiske jordklode ble til." (Bisettelse kap. 152.) Martinus fortsetter:

"Jesu fysiske legeme, hvis alder i forhold hertil ikke engang var en døgnfluetilværelse, men kun utgjorde et rent mikroperspektiv, kan således ikke ha vært hans sanne vesenkjerne. Denne må ha eksistert i en helt annen materie av ikke-fysisk natur. Hvor eller i hva skulle den ellers ha eksistert i de utalte millioner av år, før den inkarnerte i det fysiske legeme verden kaller "Jesus av Nazaret"."
(ibid.)

Bibelen uttrykker derfor klart at både Jesus og Johannes hadde levd før de fremtrådte i de inkarnasjoner som vi kjenner dem fra, og at de fra denne tilstand har vært i stand til å inkarnere i fysisk materie.

Og som Martinus gjør gjeldende:

"Når to individualiteter således erkjennes å ha en overfysisk eksistens, hvorfra de har kunnet inkarnere i kjøtt og blod, hvorfor så benekte at alle andre vesener i kjøtt og blod har hatt en overfysisk eksistens før deres nåværende tilværelse? Hvorfor skulle kun to individualiteters vesenkjerne være av overfysisk natur, og millioners ikke være det?"
(ibid.)

Evig liv er omtalt mange steder i Bibelen, men da evighet selvsagt hverken kan ha begynnelse eller alder finnes det ikke andre plausible forklaringer på dets opprettholdelse enn nettopp reinkarnasjonsprinsippet.

Det var imidlertid ikke bare Jesus som talte om reinkarnasjon, hvilket f.eks. fremgår av Matt. 16/13 og Johs. 9/7.

Skal man avdekke i hvor stor utstrekning reinkarnasjonsprinsippet og skjebneloven inngikk i Jesu forkynnelse, og hvilken betydning disse viktige begreper har hatt i urkristendommen, er vår kanoniserte bibel imidlertid helt utilstrekkelig som kildemateriale. Før kanoniseringen av de nytestamentlige skrifter i slutten av det annet århundre eksisterte det flere andre evangelier og skrifter, akkurat som det var forskjellige trosretninger. Omkring år 200 var kristendommen imidlertid blitt en institusjon som vernet om hva den antok for den "rette tro", og andre oppfattelser ble erklært for kjetteri. Skrifter som ikke passet til den ortodokse oppfattelse ble erklært for falsk viten. Det er ikke tvil om at reinkarnasjonsprinsippet og skjebneloven har vært representert i de "kjetterske" skrifter og har hatt en plass i de ikke aksepterte kristnes oppfattelse.

Elaine Pagels nevner således i "Taperenes evangelier" (oversatt fra amerikansk) etter "The Gnostic Gospels", 1979)* - at "ifølge den gnostiske lærer Tehodotus i Lilleasia (ca 140-160) er gnostikeren)** et menneske som har forstått "hva fødsel er og hva gjenfødsel er" (sitat fra Clemens Alexandrinus: Excerpta ex Theodoto 78.2 i "Taperenes evangelier" s.15). Mye tyder på at vår autoriserte kristendom er endog meget langt fra urkristendommen og utvilsomt også fra Jesu budskap.

)* "Taperenes evangelier" av Elaine Pagels nevner f.eks. Thomas-evangeliet, Filips-evangeliet og Sannhetens evangelium.

)** av gnosis = erkjennelse.

Det vi i dag identifiserer med den kristne tradisjon bygger på noen få utvalgte skrifter (noen fra Paulus), som passet inn i de - i stor utstrekning sammenfallende - kirkelige og politiske makthaveres interesser. Skrifter som ga uttrykk for andre oppfattelser ble utelatt og bannlyst som "kjetterske".

Det gjelder således Origenes' skrifter om sjelens preeksistens. Origenes var en berømt gresk teolog (ca. 185-254 e.Kr.), som vakte livlig diskusjon i oldkirken ved å fremheve tankene om reinkarnasjon. På et kirkemøte i Konstantinopel som i året 543 var sammenkalt av den østromerske keiser Justinian, ble hans lære imidlertid fordømt, hvilket 10 år senere, i 553, ble bekreftet, idet Justinian utstedte et

såkalt "anathema" mot Origenes og hans lære om sjelens preeksistens. Uansett gyldigheten eller ikke-gyldigheten av denne fordømmelsen)*, er det en kjensgjerning at tankene om reinkarnasjon forsvant ut av den katolske kirke og ikke siden er blitt opptatt - ei heller av dens lutherske utløper. Det finnes usikre opplysninger om at det ble ansatt noen "korrektore", som skulle fjerne alle hentydninger til reinkarnasjon fra Bibelen (det har ikke vært mulig å finne bekræftelse på disse opplysninger). Man kan imidlertid med god rette gjette på at det ikke har passet særlig godt til hverken kirkens eller statens maktstruktur at menneskene i kraft av reinkarnasjon og karma vil være i stand til å frelse seg selv.)**

I nyere tid ser vi reinkarnasjonstanken dukke opp innenfor teosofi og antroposofi og i forskjellige nyreligiøse bevegelser. Den er dessuten blitt gjenstand for forskning på forskjellige nivåer.)*** Denne forskning støter bl.a. på den alvorlige vanskelighet at reinkarnasjonsbegrepet i seg selv utgjør en kraftig utfordring til den eksisterende naturvitenskapelige tradisjon. Det er imidlertid også et spørsmål om et fullstendig uigjennomtrengelig fysisk bevis på reinkarnasjon - hvis noe slikt i det hele tatt er oppnåelig - har avgjørende verdi. Som vi presenteres for reinkarnasjonsprinsippet i Martinus' kosmologi, hvor det inngår i et fullstendig altomfattende og logisk verdensbilde, blir det klart at stillingtagen til reinkarnasjon og skjebnelov er et spørsmål av langt større rekkevidde og med langt fler etiske og menneskelige aspekter, enn man kan forvente at et rent overfladisk ytre materialistisk bevis vil kunne avklare.

Det er derfor ikke tanken her å foreta en dyptgående vitenskapelig utredning av reinkarnasjonsprinsippet. Dels ville det sprengte alle rammer for dette arbeide, og dels kan det henvises til en del litteratur om emnet, idet spørsmålet er under behandling på flere plan.

)* Gyldigheten er dratt i tvil av Claes Flach og Steen Ostenfeldt-Rosenthal i "Kirken har aldri fordømt troen på Reinkarnasjon".

)** Se Claes Flach og Steen Ostenfeldt-Rosenthal: "Kirken har aldri fordømt troen på Reinkarnasjon".

)*** Her kan blant annet nevnes Ian Stevenson: "Tyve tilfeller som tyder på Reinkarnasjon" Logos 1970 - [linkomtale](#) + [mer](#) - etter Twenty Cases Suggestive of Reincarnation,

(link til epub edition av av denne på eng.og merk at epub kan leses som en gratis utvidelse i bl.a. Firefox leseren [Ian Stevenson: Twenty cases suggestive of reincarnation som epub-format](#) - can be read as an extension inside Firefox; link <https://addons.mozilla.org/en-us/firefox/addon/epubreader/> eller for [Chrome](#))

og "Reincarnation and Biology" bind 1 og 2, Praeger Publishers, (1997) USA, samt Stanislav Grof: "Den indre reise" (Borgen 1977) og "Den kosmiske Leg-utforskning av den menneskelige bevissthetsgrensen" (Borgen 1997).

Aksepterer man imidlertid tanken om individets bevissthetsutvikling fra inkarnasjon til inkarnasjon, tvinges man samtidig til å akseptere at de tanker og meninger vi mennesker har er resultater av erfaringer på lang sikt. Et menneske er således ikke tilhenger av Indremisjonen, Katolisismen eller Rettsforbundet utelukkende fordi han eller hun har hørt om disse ideologier. Det er et spørsmål om hva han eller hun på bakgrunn av sine erfaringer på godt og ondt i mange tidligere liv er på bølgelengde med. Det vil selvsagt være mennesker som vil finne reinkarnasjonstanken fullkomment håpløs, uansett om de ble presentert for et bevis, akkurat som det vil være mennesker som finner tanken naturlig og logisk fra første øyeblikk de hører om den. Noen vil sannsynligvis finne reinkarnasjonstanken primitiv, og mene at det er uttrykk for et kulturelt tilbakeskritt å akseptere denne tanke. Det er dog sannsynlig at det vil være snakk om mennesker som hefter seg ved slike primitive utforminger av reinkarnasjon som det bl.a. er nevnt eksempler på i det foregående.

Er reinkarnasjon imidlertid en universell sannhet, vil den opptre på flere forskjellige nivåer som avspeilinger av den menneskelige bevissthetsutvikling.

Av den korte historiske omtale vi her har vært inne på, ser vi da også reinkarnasjon opptre på flere nivåer - like fra den aller mest primitive overtro til de klare analyser, som f.eks. Martinus behandler begrepet med. Er reinkarnasjon derfor en universell sannhet må man forvente at den gradvis vil bli akseptert av menneskeheten. Som Jesus sa til sine disipler: "Intet er skjult, uten at det skal åpenbares."

På vitenskapelig nivå ser man da også at det flere steder er tilløp til å ta reinkarnasjon i betraktning som forklaringsmulighet. Det gjelder således i noen grad innenfor parapsykologien og (om enn i ganske sporadisk omfang) psykiatrien. Det står imidlertid klart at hvis (eller når) tanken om reinkarnasjon slår igjennom, vil det få en markant innflytelse på vitenskapen og tenkningen i det hele tatt. Det mekanistiske verdensbilde må forventes fullkomment å skifte ansikt og gradvis bli erstattet av et holistisk syn på verdensaltet og det levende vesen. Perspektivene vil vokse, idet det vil lukkes

opp for den åndelige dimensjon som stort sett er lukket land for de fleste i øyeblikket. Og menneskeheten vil dermed få øye på en helt ny innfallsvinkel til skapelse av en ny og langt mer menneskelig kultur.

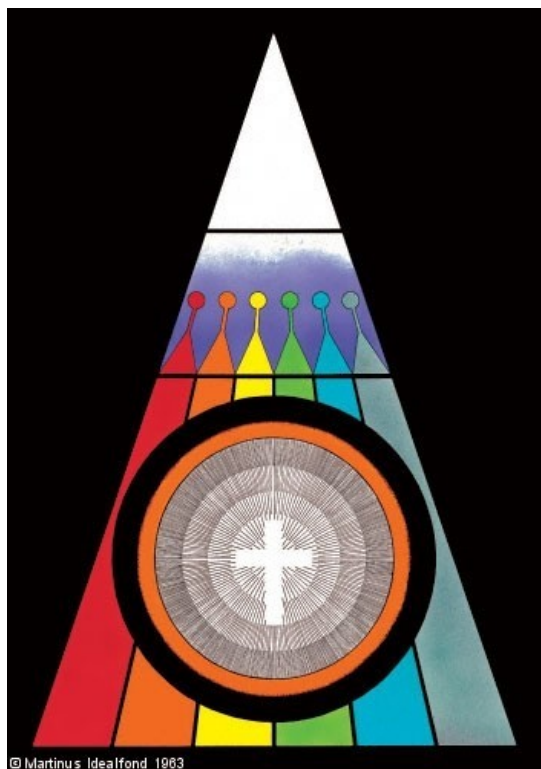
Mennesket er "produkt av arv og miljø". Denne antagelse danner grunnlag for høyt utviklede vitenskaper som biologi, medisin, sosiologi, psykologi m.fl. Det er nok i vitenskapelige kretser enighet om at menneskets fremtreden er resultat av et samvirke mellom disse to faktorer, men det har til alle tider vært et kontroversielt spørsmål hvor hovedvekten skal legges. I en periode - og i visse kretser - har man derfor lagt hovedvekten på den arvelige faktor, og i andre perioder er miljøfaktoren blitt tildelt den dominerende innflytelse. Denne diskusjon står stadig på dagsordenen.

Men den tanke at det kan være tale om en tredje faktor er ennå ikke modnet hos debatt deltakerne, til tross for den kjensgjerning at det ikke eksisterer noe bevis for den teori at mennesket kun er produkt av arv og miljø. Hertil kommer at arv og miljø-teorien, tross meget nyttig forskning, ikke tilnærmevis har gitt noen akseptabel forklaring på spørsmålet om den menneskelige fremtreden - og slett ikke hvor det er tale om bevissthetsfaktorer.

Det er på denne bakgrunn naturlig om man setter spørsmålsteget ved disse vitenskapers høye standard. Svaret må være at de sett fra en rent materialistisk synsvinkel må anerkjennes som endog særdeles høyt utviklede, men at de med hensyn til utforskning av den åndelige dimensjon må formodes i heldigste fall ennå å befinne seg på et fosterstadium. Det er denne dimensjon reinkarnasjonsprinsippet kan forventes å danne inngangsporten til.

Ut fra tanken om reinkarnasjon er mennesket derfor ikke kun produkt av samvirke mellom to, men tre faktorer, hvor den tredje faktor endog spiller langt den største rolle - iallfall hvor det er tale om bevissthetsfaktorer. Den tredje faktor utgjøres nemlig av intet mindre enn det levende vesens personlighetsstruktur, som det fremtrer i form av et høyt organisert elektromagnetisk kraftfelt som danner bakgrunn for dets fremtreden i en fysisk organisme.

Vi er hermed inne på tilværelsens aller mest sentrale spørsmål: Hva forstår man ved et levende individ? Det vil vi se på i neste kapittel.

SYMBOL 6

Det levende vesen I

Symbolforklaring online ved å klikke på symbolet

*Livet er ikke et problem som skal løses, men et mysterium som skal erfares.
Carl Gustav Jung*

Kapittel 8

Hva er et levende vesen?

Såfremt leseren nå spør om vi ved å beskjeftige oss med hva et levende vesen er, fjerner oss fra selve bokens emne: lidelsenes problem, er svaret nei. Tvert imot, ved å beskjeftige oss med det levende vesens identitet nærmer vi oss det mest sentrale aspekt i lidelsesproblematikken. Lidelser - såvel som gleder - er en del av livet, og livet er selvsagt knyttet til levende vesener. Det vil si, at man ikke vil komme til en forståelse av lidelsesproblematikken uten en forståelse av hva et levende vesen er. Når det også er slik at det er bokens postulat at reinkarnasjon og skjebne er nøkkelpbegreper til en forståelse av lidelsenes misjon, følger derav at det i logikkens og sannsynlighetens navn er påkrevet å undersøke om det levende vesen i det hele tatt er således konstituert at reinkarnasjon og skjebne ligger innenfor rammene av det levende vesens faktiske muligheter. Livets mysterium har beskjeftiget tenkere og vitenskapsmenn til alle tider, uten at man derved er kommet til et allment akseptert svar. Martinus har et bud på livets gåte som utmerker seg ved en klar og enkel logikk. Han har illustrert det levende vesen med et symbol som skal bringes her med Martinus' egen forklaring:

"Det øverste hvite feltet symboliserer det levende vesens Jeg, også uttrykt som "X1". Det neste hovedavsnitt på symbolet symboliserer den evige del av Jeg'ets skaperevne, hvilket vil si: dets opplevelses- og manifestasjonsevne. Den er uttrykt som "X2". Det nederste hovedavsnitt uttrykker en timelig eller "skapt" forlengelse av Jeg'ets "evige" skaperevne i form av organiske manifestasjons- og opplevelsesredskaper eller -legemer. Dette avsnitt har vi uttrykt som "X3". - Da disse tre foreteelser betegnet med "X" danner en uatskillelig enhet som utgjør "det levende vesen", blir dette vesen her synlig som et evig eksisterende treenig prinsipp, som i all evighet har garantert og i all evighet vil vedbli å garantere seg selv evig, u dødelig eller levende eksistens. Den fiolette farve uttrykker her livets aller høyeste energifelt. Dette har vi uttrykt som "moderenergien", eller den syvende grunnenergi. I dette energifelt er alle livets hovedfunksjoner rotfestet.

Da "X2" således er hovedpunktet for Jeg'ets høyeste og evige livsorganer, har vi uttrykt dette område som Jeg'ets "overbevissthet". Det nærmere betegnede område for disse høyeste livsfunksjoners rotfestelse i overbevisstheten, har vi uttrykt som "skjebneelementet".

Det nederste hovedavsnitt på symbolet med Jeg'ets timelige eller skapte forlengelse av sin skaperevne, utgjør Jeg'ets "underbevissthet". (Martinus: Det evige Verdensbilde 1, s.31.)

For å unngå misforståelse, skal det her poengteres at Martinus' anvendelse av terminologiene "overbevissthet" og "underbevissthet" er helt spesielt knyttet til kosmologien og kan ikke på noen måte sammenlignes med anvendelse av de samme terminologier andre steder – f.eks. innenfor psykologien. Overbevisstheten omfatter således Jeg'et og skaper- eller opplevelsesevnen (X1 og X2), mens underbevisstheten utgjør det skapte eller timelige område av det levende vesens samlede struktur (X3). Herunder hører den fysiske organisme som på symbolet er vist med den oransjefarvede ringen. Når den er omgitt av en sort ring skal det angi vårt alminnelig syn på oss selv. Vi lukker oss ute fra vår egen åndelige struktur og identifiserer oss normalt med den fysiske organisme som vi betrakter som opphav til tanke- og bevissthetsfunksjonene (epifenomenalisme).

Som det kan forstås av ovennevnte, fremfører Martinus nøyaktig det motsatte. Vårt Jeg, som vi opplever som en dominerende sentrumsfølelse, og den åndelige struktur er det primære, mens den fysiske organisme er sekundær i forhold til den åndelige struktur. Av samme grunn overlever det levende vesen den fysiske dels destruksjon - enten det foregår ved slitasje på grunn av alderdom eller nedbrytning på annet vis. Og - hva som er vesentlig i forbindelse med hovedformålet med dette arbeidet:

I det levende vesens overbevissthet eksisterer det åndelige mikrostrukturer som er bærere av de evner og talenter det levende vesen ved hyppige gjentakelser og flittig øvelse i flere tidligere liv har skapt seg. Disse mikrostrukturer som hver for seg utgjør essensen av en oppøvet evne eller et talent, benevner Martinus med uttrykket: talentkjerner. Det samlede forråd av et levende vesens talentkjerner

utgjør dets skjebneelement. Det har tilholdssted i det levende vesens overbevissthet, som overlever det fysiske legemes oppløsning ved den prosess man normalt kaller døden og som i henhold til Martinus' analyser ikke har reell eksistens, men nærmere kan betegnes som en organismeutskiftningsprosess.

Av denne meget konsentrerte redegjørelse vil det kunne forstås at vi alle vil kunne bygge videre på de evner vi tidligere har tilegnet oss, såfremt vi finner det formålstjenlig. Og dermed har vi nøkkelen til forståelsen av begrepet "evolusjon" - også når det dreier seg om den humane utvikling.

Analysen over talentkjerners overlevelse innebærer i seg selv en viktig tilskyndelse til å arbeide med utvikling av humane evner. Man vil selv høste fruktene av dette -ikke bare ved den skjebnemessige beskyttelse som vi har sett at medlidenshetsevne, toleranse og kjærlighetsevne i seg selv utgjør, men også i form av det rikere og langt mer kreative bevissthetsliv man vil bli i stand til å utfolde både på det fysiske plan som - og ikke minst - i den diskarnerte tilværelse på det åndelige plan. Den personlige innsats bør altså ikke underkjennes, men som historien klart dokumenterer, har den ikke til dato vært gjennomført med tilstrekkelig styrke til å overflødiggjøre lidelses- og smerteerfaringene.

Kommentarer:

Et kjent krav til en vitenskapelig teori er at den kan reduseres til noen få elementer. Dette krav har innenfor naturvitenskapen ført til den tendens som er kjent under betegnelsen "reduksjonisme". Kompliserte fenomener som liv og bevissthet er f.eks. i den psykologiske teoridannelse redusert til automatiske reflekser og via biologien til kjemisk-elektriske prosesser i en fysisk hjerne - altså til noe rent fysisk.

Martinus oppfylder kravet om enkelhet, men på et helt annet plan enn ovennevnte materialistiske reduksjonisme søker å oppfylle. Han gjør gjeldende at et levende vesens sentrale analyse er konsentrert til begrepet: 'et treenig prinsipp', en skaper, en skaperevne og noe skapt.

Men Martinus' logiske reduksjonisme går enda videre. Han fremhever således at disse tre enheter (eller X-er) ikke er atskilte realiteter i sin grunn-natur, men tre analyser av ett og samme begrep, som han kaller "det guddommelige Noe".

Ved hjelp av sin spesielle logiske analysemetode kommer Martinus til dette resultat ad flere veier. For eksempel tar han sitt utgangspunkt i årsak-virkningsverdenen, hvor han peker på den kjensgjerning at all livsopplevelse består i opplevelse av evige årsak-virknings-kjeder, men at vi aldri i tiden og rommets verden kommer frem til den første årsak. En hvilken som helst virkning vil alltid kunne føres tilbake til en årsak som er virkning av en forutgående årsak, osv. osv. Den første årsak kommer vi ikke til. Men hva er da den første - årsaksløse -årsak? Det er det levende vesens Jeg. Det eneste som ikke er i bevegelse, og dermed det eneste som ikke er virkning av en forutgående årsak - altså nettopp den første - eller den årsaksløse - årsak. De levende veseners Jeg'er fra makrokosmos, mikrokosmos og mellomkosmos)* - utgjør til sammen det NOE som er en absolutt første årsak til hele verdens mangfoldige manifestasjoner - uansett om de fremtrer i mineralmaterie, plantematerie, dyrematerie eller de fremtrer som mennesker eller på enda høyere plan.

)* Mens makrokosmos utgjør hele det energihav som er representert i himmellegemer, solsystemer, galakser osv. over oss, og mikrokosmos det liv som i form av organer, celler, molekyler, atomer m.m. utfolder seg i vårt eget indre, er mellomkosmos betegnelse for det liv som gir seg til kjenne mellom makrokosmos og mikrokosmos. Det er således i mellomkosmos at de medvesener vi best er i stand til å korrespondere med, befinner seg - f.eks. våre medmennesker og dyrene.

Det levende vesens Jeg - eller vesenskjerne - er altså ikke virkning av noe. Det er ikke skapt eller blitt til på et eller annet tidspunkt - det må således være evig. Og da det ikke er skapt, kan det ikke karakteriseres ved hjelp av noen av de terminologier vi alminneligvis anvender innenfor tiden og rommets verden. Av samme grunn benevner Martinus dette, det absolutt høyeste og mest sentrale aspekt ved et levende vesen, som et "NOE, som er"; idet han fremhever at den hvilken som helst annen benevnelse, ville være uttrykk for noe skapt - altså noe, som på en eller annen måte er virkning av noe annet, og derfor ikke årsaksløs. I sin grunnanalyse er vår vesenskjerne dermed å karakterisere som et "NOE, som er" - hverken mer eller mindre.

Dette element: vår vesenskjerne - eller "NOE, som er", som vi opplever som vår sentrumsfornemmelse, er følgelig den første årsak til alt annet, ergo skaperen av livsopplevelse. Men som Martinus klart påviser: en skaper må nødvendigvis være utstyrt med en skaperevne; i motsatt fall ville det være ulogisk å tale om en skaper. Men også skaperevnen - eller opplevelsesevnen - må nødvendigvis være evig, for i motsatt fall måtte den være blitt til på et eller annet tidspunkt, og det vil si at vår sentrale vesenskjerne, vårt Jeg eller skaperen, forut for dette tidspunkt skulle ha eksistert uten skaperevne, hvilket umuliggjør dens identitet som skaper. Skaperevnen er altså også en evig realitet, og kan dermed også kun karakteriseres som et "NOE, som er".

Skaperen og skaperevnen (av Martinus også benevnt som X1 og X2) er altså evige realiteter. Men det samme må nødvendigvis også være tilfellet med den tredje realitet: "det skapte" (eller X3). Om dette sier Martinus bl.a.:

"Da Jeg'et således evig har hatt en skaperevne, har det evig manifestert seg. Det har evig vært et resultat av denne skaperevne. Men når dette resultat er evig, kan det heller ikke uttrykkes ved noen som helst mål- eller vektfasit." (M.: "D.t.T. - L.B." III, stk. 697.)

Det vil altså si at også den skapte verden - hele vår opplevelsesverden inklusive våre egne organismer er inkludert i evighetsbegrepet. Når vi opplever det annerledes, som jo er tilfellet ved fødsel og død, så er det ifølge Martinus bare fordi vi ikke er klar over at det kun er snakk om - ikke egentlig skapelse og destruksjon, men omskapelse fra en livsopplevelsesform til en annen.

Hele den skapte verden - tiden og rommets verden - hele vår opplevelsesverden - er "flyktige lokaliteter i Jeg'ets evige produksjon" (ibid).

I sin helt sentrale grunnanalyse kan derfor også "det skapte" (X3) bare karakteriseres som "NOE, som er".

Det levende vesens tre enheter: "Skaperen" (eller Jeg'et), "skaperevnen" og "det skapte" har som det ses alle tre samme grunnanalyse, nemlig "NOE, som er", og det vil si at alt levende, og det vil i realiteten si hele det evige og uendelige univers, som utgjøres av intet mindre enn selve den Guddom vi alle "lever, røres og er i", gjennom en logisk analyse sammenfattes i begrepet "NOE, som er", eller "Det guddommelige NOE".

Hvor talen er om enkelhet (eller reduksjonisme), vil det nok bli vanskelig å påvise noe mer enkelt enn dette resultat av en kosmisk bevisst tenkers analyser. Den materialistiske vitenskaps reduksjoner er ikke reduksjoner i egentlig forstand, men bare beskrivelser av enklere prosesser. Når bevissthetsfenomener reduseres til atomare prosesser, befinner vi oss jo stadig innenfor virkningsverdenen, dvs. innenfor tiden og rommets verden, hvor det vi kaller årsaker unektelig stadig er virkninger av forutgående årsaker. Man finner ikke frem til de egentlig bakenforliggende årsaker, men forklarer noen virkninger ved andre virkninger. Det vil si at reduksjonismen ikke er ført til bunns. Og dermed avslører naturvitenskapen sin utilstrekkelighet med hensyn til å gi tilbunnsgående forklaringer på selve livets grunn-natur - som altså også og ikke minst gjelder den vitenskap som kalles biologien - læren om livet.

Av de tankerekker som er anført i dette kapittel, fremgår det derfor at det ikke er den fysiske organisme og heller ikke det levende individs bevissthet som er livets sentrale aspekt, men et element som eksisterer over såvel kroppen som bevisstheten, nemlig Jeg'et (også benevnt Skaperen eller "NOE, som er"). Jeg'et, som vi opplever som vårt sentrum, er utenfor skapelse og dermed tilblivelse, men tvert imot årsak til skapelse. Bevisstheten derimot, er akkurat som den fysiske kropp gjenstand for skapelse, hvilket vi vil se nærmere på i et følgende kapittel, idet mye tyder på at lidelsene spiller en sentral rolle i prosessen omkring bevissthetskapelse.

*Ingen bevissthet fødes uten smerte.
Carl Gustav Jung*

Kapittel 9

Lidelsene som bevissthetsskapere

Hva skapes vår bevissthet av, og hvorledes finner denne skapelsen sted? Det er utvilsomt et av erkjennelsesteoretikemes vanskeligste og aller mest sentrale spørsmål, og et spørsmål som det til dags dato ikke foreligger noe allment akseptert svar på. En utbredt oppfattelse blant psykologer går ut på at bevissthetensliv skal ses som en komplisert senso-motorisk livsytring på biologisk grunnlag, hvor språket spiller en vesentlig rolle som aksellerator for bevissthetsutviklingen. Men emnet er tross mye forskning stadig beheftet med en høy grad av usikkerhet, ikke minst hvor talen er om selve bevissthetenslivets genese eller opprinnelse.

Martinus hevder med stor vekt at lidelsene er helt sentralt plassert i den prosess som her er på dagsordenen. Følger vi hans tankegang blir det endog fullkomment absurd i det hele tatt å spørre hva lidelsene skal være godt for - for vi ville aldri noensinne bli i stand til bare å formulere spørsmålet, hvis lidelsene ikke fantes; ja, vi ville endog ikke være i stand til å tenke så mye som en eneste liten tanke. Uten lidelser ville det levende individs bevissthet være latent - eller sovende -som den aller spedeste form for plantebevissthet.

Martinus gjør gjeldende at vi treffer det første sporadiske tilløp til fysisk sansning hos plantene. Når blomstene åpner seg for lys og varme og lukker seg for mørke og kulde, er det reaksjoner på plantenes svake og diffuse fornemmelser av behag og ubehag - fornemmelser som ennå kun forekommer på et uklart anelsesplan, men som ikke desto mindre i den integrerte onto-ylogenetiske utvikling må betraktes som den første spedede form for dagsbevissthet.

I den fortsatte utvikling gjennom planteriket og dyreriket frem til mennesket, skjer det en videreutvikling av denne anelsesevne til stadig høyere, mer klare og differensierte bevissthetsgrader. Denne prosess befordres (stadig ifølge Martinus) ikke minst av lidelsene. Som bekjent er planten gjenstand for lemlestelse og destruksjon i kolossal målestokk. Gjennom en millionårig epoke påvirkes planten av all slags vær: kulde, tørke, regn og rusk, foruten at dens organisme er gjenstand for nedbrytning i gigantisk målestokk - ikke minst fordi plantene jo er føde for dyr og mennesker, samt anvendes som materiale for klær og bruksgjenstander.

Når disse oseaner av lemlestelser ikke er et overdimensjonert helvete for planten, er det nettopp fordi den kun har anelsesevne og derfor kun opplever lidelser og smerter som et vagt og diffust ubehag, som atter er uttrykk for naturens hensiktsmessighet.

Gjennom disse millioner av år lange opplevelser av "behag" og "ubehag" oppstår gradvis evnen til å tiltrekkes behag og frastøte ubehag, som bl.a. viser seg ved at planten åpner seg for den behagelige solvarmen og lukker seg for den ubehagelige nattekulden. Denne utviklingen fortsetter. Martinus skriver bl.a. om dette:

"- det begynner å oppstå noe i retning av beskyttelses- eller forsvarstendenser, som fører vesenet mer og mer frem til dyrets stadium, som er basert på at vesenet må drepe for å leve. Vi ser hvorledes dette prinsipp begynner å komme til utfoldelse i den kjøttspisende plante. I dette vesenet ser vi også den begynnende utvikling av de foreteelser som i dyret er blitt til helt utviklede fordøyelsesorganer. Og med dette stadium er vesenet ikke lenger noen plante, men er blitt til et langt høyere vesen, er blitt til et dyr." (Martinus: "Bevissthetens Skapelse" s.20-21.)

Selv om dyrets bevissthet i overveiende grad ledes av instinktet, ser vi at det utvikler sanseorganer og i stadig stigende grad dagsbevissthet. I denne utviklingsone, som Martinus meget betegnende kaller "det drepende prinsippets sone", er kampen for tilværelsen hård og ubarmhjertig. Dyret må drepe eller forsvare seg for å overleve; det innvikles i voldsomme territorial- og brunstkamper, eller må anspenne sine sanser til det ytterste for å unnsnippe andre dyrs etterstrebelser. Dyrets selvoppholdelsesdrift er basert på denne hårde kamp for tilværelsen; hvis det ikke klarer seg, går det til grunne. I kampen for å overleve utvikles sansene mer og mer, og dermed grunnlaget for bevissthetsutvikling. Dyret utvikler gradvis et nervesystem og dermed en helt annerledes nyansert smerteopplevelse enn planten. Det blir i stand til å gjenfremkalle tidligere opplevde lidelser, og

dermed skapes grunnlaget for fryktopplevelsen som atter stimulerer bevissthetsutviklingen. Om denne utvikling gjennom dyrenes verden og frem til den del av dyreriket vi som jordmennesker tilhører, skriver Martinus:

"Hvis ikke vesenet kom inn i et stadium hvor det måtte oppleve angst eller frykt, hva skulle da animere det til å utvikle seg eller dyktiggjøre seg i fysisk tilværelse? Hvis det ikke fikk lidelse, kunne det jo ikke få følelsen utviklet. Hvordan skulle det fornemme velvære? Hvordan skulle det få lyst til å oppnå velvære? Og hvordan skulle det da få de talenter eller anlegg eller den begavelsen som anstrengelsen for å oppnå velvære utvikler? Hvordan skulle det få intelligens hvis ikke det stadig ble animert av frykten for overfall og nødvendigheten av å bli sine fiender overlegen? Vi ser at de hårde og vanskelige betingelser dyret må leve under så absolutt er nødvendige. Uten disse ville det hverken få følelse eller intelligens." (ibid 5. 24-25.)

Uten ubehag, ingen evne til å oppleve behag, og dermed ingen kontrastopplevelse. Og uten kontrastopplevelse, ingen sanseutvikling. Uten sansing, ingen bevissthetsutvikling. Uten bevissthet, ingen tanker, ingen intelligens, intet språk, ingen kultur.

Av de tidligere kapitler har vi sett at lidelsene befordrer følelsesutvikling, men av analysene i dette kapittel har vi også sett at lidelsene i samme grad er en betingelse for utvikling av tanker, bevissthet, språk, intelligens. Og vi nærmer oss dermed bakgrunnen for utviklingen av de to meget vesentlige kvaliteter som er befordrende for utviklingen av det høyintellektuelle menneske, hvor vi med større rett kan begynne å snakke om et riktig menneske.

La oss prøve å føle utviklingen fra steinaldermennesket til det nåværende kulturmenneske: for steinaldermennesket var det en ytterst barsk tilværelse å være underlagt naturens luner, selv om han eller hun var betydelig mer hårdfør enn vi er. Døgn- og årstidsrytmene med skiftende lys-mørke og varme-kulde ga ham eller henne betydelige mengder av ubehagsopplevelser (lidelsesopplevelser). Det sier seg selv at ubehaget var knyttet til mørket og kulden (natt og vinter), mens lyset og varmen (dag og sommer) ga behagsopplevelse. I dette har det ligget en helt naturlig stimulering som har satt en mengde i gang - en stimulering som var utenkelig uten muligheten for å sammenligne ubehagsopplevelsen - altså mørket og kulden, med behagsopplevelsen - lyset og varmen.

Behagsopplevelsen øver selvsagt tiltrekning på steinaldermennesket, og nettopp derved stimuleres han eller hun til å endre ubehaget til behag, som i dette tilfelle vil si i passende grad å omdanne kulde til varme og mørke til lys. Resultatet er iherdige bestrebelse på å bygge huler, hytter og bedre og bedre hus, samt tenne bål og gradvis finne på bedre og bedre lys- og varmekilder. Alt dette har naturligvis virket kolossalt fremmende på intelligensutviklingen. En utvikling som var utenkelig, såfremt det kun hadde eksistert lys og varme. I samme forbindelse er det naturlig at de områder på jorden - den tempererte sone - hvor klimaforholdene uttrykker de største kontraster, nettopp også har vist seg å yte optimale betingelser for intellektuell utvikling.

Kommentarer:

Den allment aksepterte oppfattelse av begrepet bevissthet er at det er en tilstand som er forbeholdt dyrearter, især mennesket. All tale om bevissthet hos planter vil for langt de fleste forekomme absurd. Her bør det imidlertid bemerkes at det jo ikke i foranstående teoridannelse er snakk om klar dagsbevissthet, men en svak og diffus form for anelse som bl.a. er formidlet av plantens instinkter og som også må forventes f.eks. å være medvirkende til utsendelse av røtter, klatretråder m.m., og i det hele tatt den grad av teleonomi eller hensiktsstyring som er øyensynlig i planteverdenen.

Overfor dette vil man naturligvis kunne innvende at det er snakk om noen slags inngitte reaksjoner på ytre stimuli som er foretatt én gang for alle i forbindelse med plantelivets fødsel av en agent som eksisterer utenfor planten. Men dermed er vi tilbake i et verdensbilde som forutsetter at en Guddom som eksisterer utenfor verdensaltet har satt verdensaltet i gang, hvilket som en konsekvens av de siste århundres utvikling av logisk tenkning må sies å ligge milevidt utenfor sannsynlighetens grenser.)*

)* Som det sikkert er kjent for mange lesere, foregår det i USA og også i Danmark en diskusjon

mellom evolusjonister (tilhengere av Darwins utviklingsteori) og kreasjonister (tilhengere av skapelsestanken, hvoretter man forsøker å fremstille Bibelens skapelsesberetning som en alternativ vitenskapelig hypotese). Fra et kosmologisk synspunkt kan man til en viss grad gi begge parter medhold, idet all utvikling finner sted som en skapelsesprosess, hvorved forstås omdannelse fra mer primitive til stadig mer sammensatte og modne tilstander.

Med hele den mekanistiske vitenskapstradisjon som bakgrunn vil man på den annen side fremføre at plantereaksjonene er mekaniske reaksjoner som ikke har noe med bevissthetliv å gjøre, men er resultater av naturens seleksjon. Tilbake blir en fullgyldig forklaring på hvordan et valg kan finne sted utenom selv den svakeste grad av bevissthetliv. Når det i tilværelsen eksisterer såvel livsfremmende som livsdestruerende tendenser, og selvoppholdelsesdriften tvinger individene til å velge de livsfremmende, må det selvsagt eksistere en velgende agent eller et velgende Noe.

I "Livstidevannet" (oversatt etter "Lifetide", Borgen forlag 1979) nevner Lyall Watson et eksempel med bønnespirer som er filmet i en mørk kasse. Han skriver at det "ser ut som om de konkurrerer aggressivt, slår ut etter naboene, strekker og vrir seg og slås innbyrdes som slanger i en grav for å nå opp i lyset".

Naturligvis er det som Lyall Watson skriver snakk om "irreversibel vekst, som ikke kan sidestilles med dyrs bevegelser, som er reversible og kan gjentas et uendelig antall ganger". Ikke desto mindre synes alt å tale for at en aldri så svak og diffus anelsesbevissthet registrerer at lys er behagelig og livsfremmende, hvorfor det "velgende Noe" som eksisterer i forhold til planten foretrekker lyset fremfor mørket, som er ubehagelig og i dette tilfelle livsdestruerende.

Skepsis er sunt. Ja, som Krishnamurti sier: "Radikal skepsis er begynnelsen til vishet", og i alle den slags forsøk - også ikke minst med planter - bør man stadig ha for øye at den menneskelige betrakter kan gripe forstyrrende inn i eksperimentene, men det foreligger etter hvert så mye vitenskapelig forskning og så mange naturiakttagelser (se bl.a. P. Tompkins og C. Bird "Plantenes hemmelige liv" - oversatt fra "The Secret Life of Plants", Harper and Row, N. Y. 1973), som bekrefter tanken om et - om enn svakt og uklart - bevissthetliv hos planter, at det forekommer urealistisk å avvise tanken.

Med aksept av tanken om den våknende bevissthet hos planteorganismene, - hva som er vesentlig i forbindelse med bokens tema: det blir mer og mer sannsynlig at lidelsene, som hos plantene naturligvis høyst kan oppleves som en svak fornemmelse av ubehag, spiller en fremtredende rolle i denne utviklingen.

Mens sansefysiologer på fremragende vis har klarlagt de fysiologiske prosesser omkring sansningens funksjoner, synes det å være et område omkring vår stimulusverden som man kun har vist liten interesse - eller iallfall ennå ikke har formådd å dra den fulle konsekvens av.

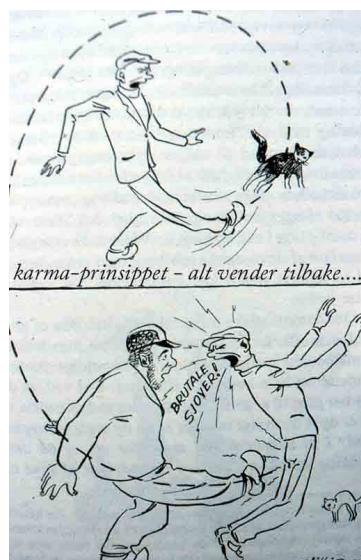
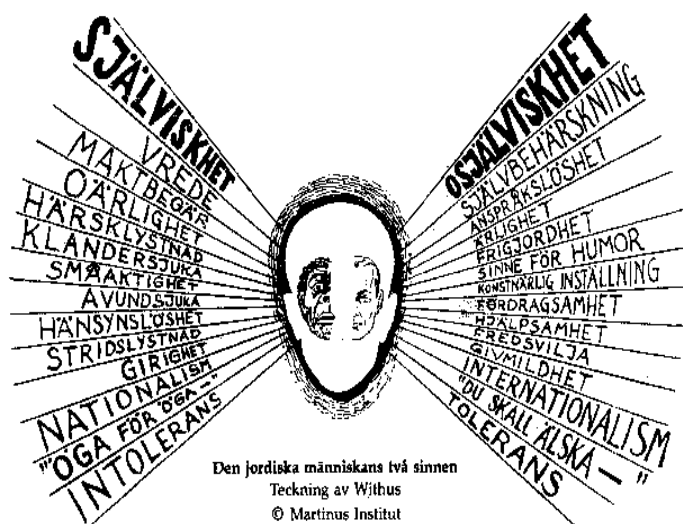
Det tenkes her på den omstendighet at sansning overhodet er betinget av at de stimuli som setter sanseprosesen i gang, nødvendigvis må være organisert etter et prinsipp som medfører at forandringer, avvik, kontraster kan opptre. Uten kontraster, ingen sansning. Hadde skyene himmelens blå farve, ville det være umulig å se dem; bølgenes skum ble usynlig, hadde det havets farve; en ru flate lå totalt utenfor vårt erfaringsfelt hvis en glatt ditto ikke hadde eksistens; glede var umulig uten sorg, lykke uten ulykke, harmoni uten disharmoni. På samme måte ville det heller ikke eksistere opplevelse av velvære, hvis lidelser ikke fantes. De kontraster som skal sette hele sanseprosessen i gang ville ikke være tilstede, sansning ville være umulig - livet ville gradvis tone ut og gå totalt i stå.

Når Martinus snakker om et "kontrastprinsipp" er det derfor snakk om en universell lovmessighet som er en betingelse for livsopplevelse i det hele tatt, ja, en integrerende del av selve begrepet liv som vi opplever det. Det er plantenes, dyrenes og menneskenes opplevelse av kontraster, motsetninger, forandringer som er årsak til at det gjennom en millionåring utviklingsprosess bygges opp høyt organiserte sanseorganer som vi kjenner dem hos høyerestående dyr, inklusive mennesket. Når planten f.eks. reagerer på lys, skal det ses som den første spede begynnelse til det geniale sanseorgan vi kjenner som øyet, og på samme måte er de øvrige sanseorganer utviklet som organismenes svar på naturens mangfoldige og forskjelligartede påvirkninger. Gradvis er det gjennom dyrenes utvikling bygget opp et stadig finere og finere nervesystem som inntil videre kulminerer hos mennesket, og

dermed er betingelsene til stede for et stadig høyere og mer differensiert bevisshetsliv.

Fra naturens hånd er de egentlige dyr utstyrt med et sett velutbygde instinkter som dirigerer deres formering, redebygging, fødevalg, angreps- og forsvarsmetoder og hele deres adferd. Mennesket har ikke tilsvarende instinkter, men har i stedet begynt å utvikle intellektuelle evner. Nok har vi oppnådd en del i kraft av vår intelligens, men den er tross alt ikke i stand til å lede oss utenom livets mange skjær. Så vel fysisk som - og ikke minst - psykisk kommer vi galt av sted den ene gangen etter den andre. Men her trer lidelsene og smertene inn som korrigerende faktorer. Var vårt legeme følelsesløst overfor lesjoner, knokkelbrudd eller lignende, ville vi jo aldri ta oss i akt for ødeleggelse av det redskap som vi opplever livet gjennom. Mindre forstandige individer ville endog kunne finne på å skade sine egne legemer og dermed nedsette sin livsopplevelsessevne, såfremt de ikke ble advart gjennom smerten. På den måten er smerter og lidelser i virkeligheten et slags faresignal som advarer det mot unaturlige og farlige handlinger til gagn for det enkelte individ.

Men lidelsenes korrigerende funksjoner er ikke begrenset til det fysiske området. De virker i minst like så høy grad på de psykiske og sosiale felter. Beskjeftiger vi oss med negative og hatefulle tankearter, får det følger - ofte smertelige. Det samme gjelder når vi ved klossete eller destruktiv adferd overfor våre omgivelser virker nedbrytende på deres livsglede eller allmenne velbefinnende. I kraft av følgene blir det lest korrektur på alle våre feilhandlinger, og vi ledes gradvis inn på baner hvor vi i stigende grad blir i stand til å være til gagn og glede for våre omgivelser, og dermed for oss selv. Ut fra denne synsvinkel blir lidelsene og smertene et redskap i hånden på verdensaltets ledende og styrende makt. Og kanskje en hel del svartsyn omkring lidelsesproblematikken da ville falle bort hvis man betrakter den ut fra slike synspunkter?

Smerten betyr kun at din skål uthules
for at den kan romme desto mer.
Kahlil Gibran

Kapittel 10

Det ondes genese

Som vi har sett av det foregående, inntar lidelsene en absolutt sentral plassering i det forslag til løsning av livets mysterium som Martinus legger på bordet. Uten lidelser ville tilværelsen mangle den kontrast som er betingelse for sansning og dermed liv, og uten lidelser ville enhver form for bevissthetsutvikling derfor umuliggjøres. Dertil kommer at utvikling av evne til medlidenhet, menneskelig forståelse og innlevelse i andres problemer ikke ville ha noen sjanse, hvilket igjen ville innebære at skapelse av det humane følelsesmessig og intellektuelt velutrustede menneske for alltid måtte slettes av Guds skaperprogram.

Viggo Mortensen søker i "Lidelsenes Problem" (s. 123) å slå fast at "lidelsene og det onde er å oppfatte som Guds motstandere". Det kan imidlertid være vanskelig å forstå hvorledes man i fullt alvor kan tale om at Gud har motstandere. Fra samme kilde hevdes det at Gud har allmakt, hvilket vi sikkert alle kan bli enige om er en selvfølgelig egenskap hos en Guddom. Men dermed ville han/hun jo med letthet kunne utrydde sine motstandere, hvis slike fantes. Men da lidelsene og det onde rent faktisk eksisterer, kan de selvsagt ikke være Guds motstandere. En slik oppfattelse har utvilsomt rot i en antikvert djevlemytologi, som jeg ut fra denne bokens hovedtanker naturligvis ikke kan gi ham medhold i.

Lidelsene inntar en så sentral posisjon i livets skapelsesprosesser at kunne man tenke seg at Gud ville oppfylle menneskenes inntrengende bønner om fritak for lidelser, da ville livet simpelthen gå i stå, og Gud dermed ikke være kjærlig -og altså ikke Gud.

Med hensyn til det onde er det snakk om et begrep som er så nært knyttet til lidelsene at disse to begreper vanskelig lar seg atskille i praksis, hvilket vi vil se mer på i dette kapitlet.

I behandlingen av lidelsesproblemet har vi hittil først og fremst beskjeftiget oss med det som gjør ondt, og i mindre grad med bakgrunnen for hvorfor vi skaper lidelser for andre, altså hvorfor vi gjør det onde. Enhver kan se at det er tale om to sider av samme sak, idet det selvsagt ikke kan eksistere lidelser såfremt det ikke var noen eller noe til å påføre oss disse lidelser. Ut fra skjebneloven vil det si at noen eller noe vil returnere de lidelser vi har påført andre, tilbake til oss selv, for at vi på den måten ganske visst kan komme til forståelse av hvorledes de virker. For fullstendighetens skyld vil vi derfor i dette kapittel beskjeftige oss med hvorfor vi gjør det onde - altså det ondes genese, eller dypeste rot.

Som det fremgår av de foregående kapitler, er det denne bokens oppfattelse at det onde fremfor å betraktes som et absolutt begrep, skal ses som resultat av en begrenset lokal orientering som dypest sett bunner i manglende erfaring.

Det innebærer ikke benektelse av at menneskene foretar destruksjon og livsnedbrytende handlinger - altså det onde - men derimot at konsekvensene av disse umodne atferdsformer i den store kosmiske sammenheng inngår i en samlet mening, hvor de må betegnes som et uferdig stadium på vei mot en tilstand som i siste instans har positiv valør - nettopp ved å omskape uvitenhet til viten - ja, endog visdom. Umodne handlinger må nødvendigvis gå forut for modne.

Våre erfaringsbrister medfører feilhandlinger som atter i kraft av skjebneloven resulterer i smerte- og lidelsesopplevelser, som gradvis eliminerer våre erfaringsbrister, hvilket betyr innhøstning av verdifull viten, noe alle må betrakte som et absolutt gode. På denne bakgrunn betegner Martinus lidelsene med uttrykket "et ubehagelig gode".

Den grad av dyrebevissthet vi som jordiske mennesker ennå ikke har vært i stand til å legge bak oss, vil i forbindelse med en ensidig selvvisk anvendelse av våre intellektuelle ressurser, gjøre oss til velegnede redskaper for å påføre hverandre lidelser. Som det med all ønskelig tydelighet har fremgått - ikke minst av vårt århundres historiske kjensgjerninger - har disse destruktive og dermed lidelsesbefordrende egenskaper til og med øket ganske betydelig - stort sett i takt med en stadig

voksende intelligens. Ikke desto mindre snakker Martinus om uvitenhet i forbindelse med det onde vi påfører hverandre. Forklaringen på denne tilsynelatende uoverensstemmelse ligger i de begrensninger man med all sunn fornuft må legge i begrepet intelligens. For nok er intelligens en evne som i ikke særlig målestokk setter oss i stand til å analysere, trekke slutninger fra årsak til virkning, og i det hele tatt å trekke erfaringer frem fra hukommelsen for på den mest hensiktsmessige måten å utnytte dem, men - og det er i vår forbindelse det viktigste: intelligens er en nøytral evne. Det vil si at vi kan bruke vår intelligens til såvel destruktive, som humane og livsfremmende formål.

Når Martinus derfor snakker om uvitenhet, er det ikke begrenset til den blotte intelligensutvikling. Selv den mest skarpsindige hjerne er offer for uvitenhet, såfremt han eller hun benytter sin intelligens til destruksjon og lidelser - altså f.eks. det vi kaller raffinert ondskap. Og det gjelder uansett om destruksjonen finner sted ved ødeleggelse av millionbyer eller som små, syrlige bemerkninger og utpekerte hentydninger, som jo også - om enn i mindre målestokk - er uttrykk for destruksjon, nemlig av andres livsglede.

Uvitenhet består først og fremst i manglende viten om hvorledes andre mennesker opplever de handlinger av livs- og gledesdestruerende art man utsetter dem for. Det var jo nettopp denne oppfattelse som på skjellsettende vis under verdenshistoriens største drama ble understreket av Jesu ord på korset, da han ba for sine bødler: "--- fordi de vet ikke hva de gjør".

Men ut fra et kosmisk livssyn viser uvitenhet seg også ved manglende viten om at det man gjør overfor andre - på godt og ondt - vil ramme tilbake på en selv, inntil man har utviklet et tilstrekkelig fond av humane følelser til å nøytralisere de skjebnemessige virkninger. Og denne mangel på viten om kosmiske prinsipper ikke behøver alene å ha noe med intelligens (eller mangel på samme) å gjøre, men kan i like så høy grad skyldes følelsesmessige brist.

I en videre bearbeidelse av årsakene til det onde vi øver mot andre - og dermed oss selv - vil vi ganske kort se på noen av de mest kjente behandlinger av dette viktige emne. Store bokverk beskjeftiger seg som bekjent med hvorfor menneskene utløser store mengder hat, intoleranse, sjalusi, terrorisme og vold overfor hverandre. Menneskene avskyr det, og allikevel finner det sted. Det er som om man betrakter ondskaperen som en nødvendig bestanddel av tilværelsen, noe som ikke kan fjernes. Samfunnet er ondt, vil man si, og så må man nødvendigvis være ond for å klare seg. Intet sted er det stilt skarpere i relieff enn i Bertolt Brechts (1898-1956) skuespill: "Det gode menneske fra Sezuan".

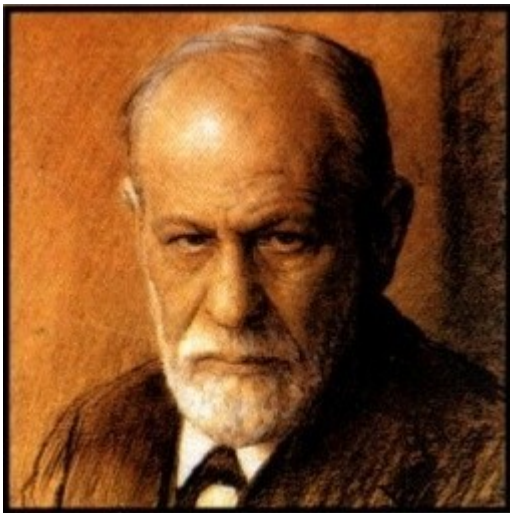
Tre guder skulle dale ned på jorden med det formål å finne i det minste ett godt menneske, for ellers måtte verden gå under. I den kinesiske provins Sezuan fant de en kvinne som var god. Hun ble belønnet slik at hun kunne leve et godt liv. Men gudene ville ikke blande seg i det økonomiske, med det resultat at kvinnen fant det meget vanskelig både å leve og være god. Hun forkledde seg som mann og fremtrådte som sitt eget brutale og hensynsløse motstykke. Skulle man hjelpe et fattig menneske, måtte man trække på 12 andre. Bare dette å sikre seg et måltid mat, krevde hensynsløshet overfor andre - bl.a. dyrene. Stilt til regnskap overfor gudene lar hun masken falle og tilstår at den dobbelte personlighet var henne selv - hun hadde både det gode og det onde i seg selv. "Jeg kunne ikke være både god mot andre og samtidig være god mot meg selv. Det er noe galt med verden - hvorfor blir det onde belønnet og det gode straffet?"

Den oppfattelse at samfunnet er ondt og at individet derfor nødvendigvis må være ondt for i det hele tatt å klare seg, er meget alminnelig. Den er bl.a. uttalt av den engelske nasjonaløkonom, John Maynard Keynes (1883-1946) i 30-årene, da han sa: "Det onde er nyttig, men det gode er det ikke". Og den følger i kjølvannet av den menneskeoppfattelse som postulerer at individets livsoppfattelse utelukkende er et produkt av samfunnet. En oppfattelse som vi naturligvis i overensstemmelse med nærværende arbeides grunnsynspunkter kun kan tildele en sterkt begrenset rekkevidde.

En annen oppfattelse av det onde bygger på Sigmund Freud (1856-1939), som grunnla psykoanalysen. Ifølge Freud er mennesket fra naturen ustyrt med en dødsdrift og en livsdrift. Mens livsdriften fremmer alt det som sikrer artens beståen og videre utvikling, er målet for dødsdriften i siste ende en tilbakevending til det uorganiske stoff, som vi opprinnelig er kommet fra. Dødsdriften innebærer noe selvdestruktivt som mennesket dog for å beskytte seg mot, retter utad mot

omgivelsene. Derved oppstår ødeleggelsestrang og aggresjon om det nå er Jeg'ets')*(Egoets) oppgave å bearbeide slik at det kommer til å tjene livet i stedet for døden. Aggresjonen blir det middel som skal tjene til å fjerne hindringer for våre elementære behovs (Ids) tilfredsstillelse. For å unngå eller begrense følgene av våre aggressive handlinger, lærer vi å identifisere oss med de straffende autoriteter – f.eks. foreldre, lærere eller andre. Vi blir altså i større eller mindre grad fordømmende overfor våre egne aggressive tendenser. Det dannes det psykologiske begrep Freud kaller et "Over-jeg" (eller Super-ego), som altså i realiteten er uttrykk for den samvittighet og de idealforestillinger som innebærer kontrollerende og kritiserende funksjoner overfor Jeg'et.

*)*Den del av personligheten som integrerer omverdenens inntrykk, superegos, og driftenes impulser til forestillinger og handlinger, ved hjelp av intelligens, hukommelse og forsvarsmekanismer. – Må ikke forveksles med JEG'ET i Martinus terminologi.*

*Sigmund Freud
(1856-1939)*

Mens psykoanalytikerne forestiller seg aggresjon som noe driftsbetont som har karakter av en disposisjon, legger behavioristene (adferdspsykologene) vekt på innlæring og vanedannelse. Innlæring av aggresjon finner sted for å oppnå et eller annet mål (penger, anseelse, fysisk føde osv.), og den personlige tilfredsstillelse som oppleves ved å nærme seg målet eller behovets tilfredsstillelse, animerer til gjentakelse som kan bli vanedannende.

Den østerrikske dyrepyskolog, Konrad Lorenz (f. 1903), har i sin bok "Det såkalte Onde" utviklet en teori om at mennesket er født med et aggresjonsinstinkt som går tilbake til dyrene og som er utviklet gjennom det levende vesens fylogenetiske utvikling på bakgrunn av naturens utvelgelse av den best egnede.

Det finnes innenfor psykologien en del undersøkelser som viser sammenfall mellom utøvelse av aggresjon og mangel på trykghetsfølelse. Tanken er at det bak all ondskap eksisterer en større eller mindre grad av utilfredsstilt eller avvist kjærlighet, hvilket ikke minst har betydning i de første leveår. Dette resulterer i opplevelse av utilstrekkelighet og mangel på tro på ens egen verdi som sosialt vesen. Selvfølelsen og selvaktelsen nedbrytes og dermed mister individet også aktelsen for andre. Resultatene kan bli destruksjon, aggresjon, vold.

I Stanley Milgrams bok "Lydighetens dilemma" (Munksgaard 1977, etter "Obedience to authorities"), refereres noen forsøk over årsaker til at mennesker påtar seg å skade og torturere andre. Denne ytterst leseverdige bok, som gir stoff til meget ettertanke, bygger på en lang rekke forsøk med frivillige forsøkspersoner som for størstepartens vedkommende er foretatt på Yaleuniversitetet i New

Haven, Connecticut. Forsøkspersonene ble beordret til å gi andre mennesker elektriske støt, som de trodde var smertefulle. Milgram ønsket med forsøkene å påvise at ganske alminnelige mennesker av alle samfunnsklasser som ikke på noen måte måtte anses for særlig fiendtlig innstilt, under innflytelse av en autoritet kan medvirke til endog ganske alvorlig, smertevoldende aktiviteter overfor deres medmennesker, til tross for at de eventuelt før forsøket ville hevde at de ikke på noen måte kunne få seg selv til å ta del i den slags. At Milgrams forsøk lyktes, viser resultatene med all ønskelig tydelighet.

Det viste seg nemlig at kun ganske få av forsøkspersonene hadde menneskelige ressurser til å motsette seg autoriteten, som her var personifisert i forsøkslederens person.

Forsøkspersonene får beskjed om å gi sine ofre, som skal lære en eller annen aktivitet, elektriske støt av stigende styrke, hver gang de foretar en feilreaksjon. Og hva som her er kjernen i selve forsøkene: de skal gi støtene uansett hvor mye ofrene klager og protesterer. Forsøkspersonene får vite at det bare dreier seg om en vitenskapelig undersøkelse som skal fastslå om straff etter feilreaksjoner (her de elektriske støtene) har en positiv innflytelse på innlæringsprosessen. Kun ganske få trosset autoriteten og nektet å gi de elektriske støt da de hørte sine "ofres" smertereaksjoner. Langt de fleste var lydige til det siste, også når samvittigheten begynte å melde seg, og de eventuelt opplevde et sug i mellomgulvet ved å høre ofrenes klageskrik. Flere tok det kaldt og rolig. Ansvar var jo ikke deres. Forsøkslederne hadde informert dem om at vel kunne støtene være smertefulle, men ofrene var gått frivillig med på det og "permanente vevskader kunne ikke forekomme".

Det bør imidlertid nevnes at forsøkene var et stort skuespill overfor forsøkspersonene. Apparatet var uten strøm, og ofrene skulle bare simulere smerteopplevelser for at man kunne undersøke reaksjonene hos de egentlige forsøkspersonene, som trodde de ga ofrene smertevoldende elektriske støt.

Utover den tortur som foregår i våre dager, vil ovennevnte forsøksresultater lede tankene hen på konsentrasjonsleirene under annen verdenskrig. Selv om vår menneskeoppfattelse ble rystet i sin grunnvoll ved å høre om hvilke smerter og lidelser mennesket var i stand til å påføre sine medskapninger under påberopelse av lydighet mot autoriteten, viser Milgrams forsøk med all ønskelig tydelighet at det nok ikke er så fjernt for mange av oss som vi helst vil tro. Som Milgram påpeker, er det imidlertid stor forskjell på utføre en kommanderende offisers ordrer i krigstid og utføre en forsøksleders ordrer. Men likhetspunktene er tross alt slående- først og fremst den omstendighet at man føler at man med rette kan skyve ansvaret fra seg og at man kan unnskyldes seg med at man vil gjøre sin "plikt" - utføre den oppgaven man har påtatt seg. Det vil i krigstid være mange "begrunnelser" for å påføre andre smerte - f.eks. det at det tjener et overordnet formål, som autoritetene tror i siste ende er til gagn for menneskeheten. Som bekjent begrunnet Hitler drapet på seks millioner jøder med sine bestrebelsers på å foredle den ariske rasen, for derved å skape en høyere sivilisasjon.

Vi lever i en tid og i en verden hvor det onde synes å bli et allestedsnærværende fenomen som antar stadig stigende proporsjoner, fordi vi hører og ser mer og mer om det. Våre nyhetsmedier bringer enorme mengder vold, terror, krig og ødeleggelse inn i stuene, hvor det serveres på en måte som kan gi oss begrunnet frykt for at det bare blir ekstra krydderi til kaffen og Napoleonskaken. Og avslapningen etter arbeidsdagens stress kan for en stor del bli gradvis tilvenning til og fremmedgjøring overfor volds- og maktutøvelse. Men blir den det? Kan det ikke også tenkes at den økte opplysning om hvor mye primitivitet som stadig forekommer rundt om i verden og like utenfor vår egen dør, får oss til å tenke mer - kanskje også over den primitivitet som kan forekomme innenfor døren, ja, inne i vår egen bevissthet?

Det siste vil mange kanskje svare benektende på. Vi er vant til å betrakte alt det negative, det primitive, det onde for å bli i dette kapitels terminologi, som de andres sak - noe andre har ansvaret for og som andre må ta seg av.

Her må vi imidlertid nok være varsomme med å generalisere. Den omstendighet avhenger av øynene - eller rettere sagt bevissthetene - som ser -eller rettere sagt: bevissthetene som oppfatter. Og hva er det for bevisstheter annet enn bevisstheter som er like forskjellige som ansiktene som avspeiler dem. Uansett om man tar sitt utgangspunkt i et kosmisk livssyn eller man bekjenner seg til teorien om arv og miljø, er menneskenes individualitet en kjensgjerning som alle kan slutte seg til. Den kan tilsløres av autoritære styre- og/eller oppdragelsesformer av frykt eller angst for å føle seg utenfor

gruppen, men dypest sett er vi alle forskjellige, og kosmisk sett har individualiteten rot i menneskenes forskjelligartede fortid med individuelle erfaringer.

Milgrams forsøksresultater er nok et alvorlig memento til oss som klart understreker den advarsel som også ligger i ordene: "Pass på det som står, se til at du ikke faller". Men på den bakgrunn å fremmane en art kollektivt mindreverdighetskompleks på menneskehetens vegne, er ikke alene ufruktbart, men i direkte motstrid med mange kjennetegn på en faktisk utvikling fra flokkbevissthet i dyrenes verden til stadig øket individualitet - en utvikling som på bakgrunn av massive erfaringsdannelser også tar øket fart.

Det var da heller ikke alle Milgrams forsøkspersoner som fulgte autoritetene, og hvor mange hadde i det hele tatt gjort det såfremt de ikke var blitt beroliget med at "ofrene" var frivillige og at det ikke forekom vevsskader? Det var heller ikke alle tyskere som gikk inn under nazismens faner, det var ikke alle fangevoktere som deltok i tortur i nazismens konsentrasjonsleire, og det er heller ikke alle de unge menn som deltar i militærtjeneste - heller ikke hvor det er tvungen verneplikt. Individuelle holdninger og synspunkter er en kjensgjerning som dog midlertidig kan tilsløres på bakgrunn av ytre forhold som frykt, indoktrinering, ensartet oppdragelse, autoritære styreformere og annet. Men menneskenes individualitet er et voksende fenomen. Og selv om det kanskje ikke direkte ser slik ut, gjelder dette også menneskenes humane evner som vi vil komme mer inn på i det følgende, samt i kommende kapitler.

Det ville selvsagt sprengt alle rammer hvis vi skulle komme inn på alle de teorier som eksisterer om ondskap, aggresjon og vold. Dem finnes det som bekjent biblioteker av. At de fleste hver for seg kan yte et bidrag til forståelse av det ondes vesen, er det ingen tvil om, men hvor talen er om det ondes genese eller primære årsak, lider hoveddelen av en grunnleggende svakhet: de bygger på den usikre antakelse at mennesket bare er produkt av arv og miljø.

Det er i det hele tatt en tese som gjentas igjen og igjen i tusenvis av vitenskapelige og populærvitenskapelige verker innenfor biologi, medisin, psykologi, sosiologi og andre vitenskapsgrener, og på samme tese er tusenvis av studenter verden over blitt belært om det viktigste av alle emner: selve livet. Men beviset som skulle rettferdiggjøre påstanden, hvor er det? - Det eksisterer simpelthen ikke.

Arv og miljø-teorien bør imidlertid i anstendighetens navn ytes full rettferdighet. Den er et resultat av og har gitt anledning til en mengde verdifull forskning omkring fenomenet mennesket som har vist seg aller mest utilgjengelig for vitenskapelig utforskning. Men resultatene foreligger praktisk talt utelukkende på det fysiske område. Bevisstheten kan ikke gis en fullgyldig forklaring ut fra arv-miljø-teorien, og derfor må det være naturlig å redusere den til hypoteseplanet hvor dens endelige dom må avhenge av ytterligere forskning. I samme forbindelse er det sikkert også nyttig å lytte til Gregory Bateson, hvor han i "Ånd og Natur" (etter: "Mind and Nature", Rosinante 1984) skriver: "Vitenskap beviser ikke noe - kan kun forbedre (eller gjendrive) hypoteser" (s. 14).

Så lenge arv-miljø-teorien bare er en hypotese - det vil si en mer eller mindre usikker antakelse - bør den fordomsfrie (og den egenskapen burde regnes for en selvfølge i all vitenskap) forsker være åpen overfor andre hypoteser - f.eks. at det eksisterer en tredje faktor, en tanke som kanskje slett ikke er så fjern ennå.

Det skjer ikke så lite i vår tid i grenselandet mellom materialistisk og åndelig vitenskap - mellom eksoterisk og esoterisk vitenskap. I den vitenskapelige avantgarde finnes det forskere som vender blikket mot den åndelige verden. I forbindelse med spørsmålet om en eventuelt tredje faktor, skal her nevnes et åndsprodukt av Rupert Sheldrake: "A New Science of Life" (1981) (en ny vitenskapsteori om livet). Sheldrake søker her en forklaring på hvorledes levende organismers former og instinkter bestemmes og oppstiller sin hypotese om formdannende felter (morphogenetic fields). Sheldrake mener at levende veseners organismer og deres atferd gir anledning til dannelse av formdannende felter, som forbinder seg med kimen til etterfølgende organismer via en prosess han kaller "morphic resonance".

Rupert Sheldrake

Tusenvis og atter tusenvis av mennesker har undret seg over hvordan den befruktede eggcelle i morens liv ved celledeling med en forbausende sikkerhet antar en ganske bestemt form, som endog er helt fantastisk hensiktsmessig -nemlig som organisme til den art den tilhører. Vi blir her presentert for et av livets store undere: f.eks. at den menneskelige koblingscelle via celledeling tar form som en liten menneskeorganisme.

Sheldrake har ikke løst gåten, men han tar hull på den. Han innrømmer at spørsmålet kun kan løses av teorier, som rekker langt utover naturvitenskapens rammer (s. 199).

Vi møter her et eksempel på at naturvitenskapen har bruk for en åndelig vitenskap, og da samme vitenskap nettopp er i full ferd med å overskride grensen for det fysisk verifiserbare, vil vi utvilsomt komme til å oppleve enda flere tilsvarende eksempler i den nærmeste fremtid.

La oss derfor se på hva Martinus, som representant for den åndelige vitenskap, sier til spørsmålet om hvordan organismer dannes i en ganske bestemt form.

Svaret er ifølge kosmologien at det levende vesen i dets diskarnerte (dvs. ikke-fysisk e) tilstand er organisert som et aktivt elektromagnetisk kraftfelt av høyfrekvent, autonom vibrasjonsgrad. Ved inkarnasjonsprosessen forbinder det seg med koblingscellen og denne prosessen finner nettopp sted under innflytelse av resonans (medsvingning). Det vil altså si at det elektromagnetiske kraftfelt som representerer selve det levende vesens personlighetsstruktur, forbinder seg med den koblingscelle som det er på bølgelengde med - altså hvor det oppstår resonans.

Begge de to systemer: den inkarnerte personlighet og koblingscellen representerer hver for seg individuelle energikonsentrasjoner, og kommer derfor til uttrykk i helt spesifikke frekvenser og dertil svarende bølgelengder. For den inkarnerte personlighets vedkommende er det snakk om at hans/hennes evnestruktur (i Martinus' terminologi: talentkjernebeholdning og skjebnemønster), på bakgrunn av mange tidligere livs erfaringer, gir seg uttrykk i et helt spesifikt elektromagnetisk kraftfelt av helt spesifikke vibrasjonsgrader eller frekvenser. For koblingscellens vedkommende gjelder at dens beholdning av kromosomer og gener, som jo er uttrykk for den arvemasse foreldrene har avgitt, også gir seg uttrykk i spesifikke vibrasjonsgrader. Hvor det oppstår resonans mellom disse to systemers vibrasjonsgrader, integreres de, dvs. der inkarnerer den inkarnasjonsmodne individualitet.

Hvordan individet fremtrer som inkarnert personlighet - altså som det nyfødte barn med en fysisk organisme og noen medfødte egenskaper og anlegg -må man altså tenke seg er et resultat av et samarbeide mellom på den ene siden den fysiske arvemasse, som er innkodet i gener og kromosomer, og på den annen side de egenskaper som det inkarnerte individ har tilegnet seg gjennom mange tidligere tilværelser med hele dets skjebnemønster. Og når arvemassen varierer for søsken - og selv for tveeggede tvillinger - må det ut fra en åndsvitenskapelig betraktning tilskrives at de på basis av hvert sitt skjebnemønster tiltrekker hver sine kombinasjoner av de arveegenskaper som er avgitt av faren og moren.

Løsningen finnes ikke innenfor naturvitenskapens teori om at mennesket bare er produkt av arv og miljø. Det finnes utvilsomt en tredje faktor. Som det fremgår av det foregående, skal hermed antydes at denne tredje faktor utgjøres av intet mindre enn det levende vesens personlighetsstruktur med hele dets evnebeholdning og skjebnemønster.

Den endelige og fullkomne løsning på det ondes genese forutsetter en løsning på spørsmålet om den tredje faktor, og her vil en fortsettelse ad Sheldrakes spor, i kombinasjon med tanker om

reinkarnasjon og prosessene deromkring sannsynligvis kunne medføre øket avklaring. Menneskenes medfødte nysgjerrighet og tendens til å forske må gradvis føre til en integrasjon av åndelig og materialistisk vitenskap. Sheldrake, Capra, Bateson, Bolin med flere er sannsynligvis kun de første frontkjempere.

At menneskene har tendenser til i ord og handling å skade hverandre og andre medvesener, er en uomstøtelig kjensgjerning. Det er også en - om enn ganske nedslående - kjensgjerning at mennesket er den eneste dyreart som dreper artsfeller (enkelte gnagere unntatt). De egentlige dyr kjemper nok for å oppnå dannelse av hierarki og fastslå hverandres plass i dette hierarki, men de dreper ikke innenfor sin egen art. På forskjellige måter - ved hjelp av pasifiseringsbevegelser eller signaler til underkastelse (f.eks. fremvisning av en svak legemsdel eller bortvendning av tenner eller klør), viser det overvunne dyr at det avfinder seg med en lavere plass i hierarkiet, hvilket den seierende part aksepterer. Er vi egentlig overhodet i stand til å forestille oss hvilke oseaner av blod som ville vært spart hvis vi mennesker hadde hatt mot til å ta lærdom av disse våre yngre brødre i utviklingen?

Dyret er nok aggressivt, da det er dets naturlige middel til overlevelse, men det er ikke destruktivt for destruksjonens skyld. Tvertimot har territorialritualer til formål å begrense destruksjon. Dyr som våger seg inn på det område en artsfelle har gjort til sitt territorium, blir jaget bort - ikke drept, hvilket historien viser at mennesket hyppig har gjort ved grenseoverskridelser. Territorialritualer og -kamper er derfor naturens hensiktsmessige måte å dele ressursene på.

Ikke noe egentlig dyr finner nytelse i grusomhet. Dyret forlenger ikke det overvunnede dyrs dødsprosess, som det er mange eksempler på at det dyriske menneske har gjort. Noen vil her hevde at kattens lek med musen svarer til sadisme hos mennesket, men sammenligningen holder ikke, idet denne leken nærmest er en slags arbeidstrening. Katten øver seg i å springe frem og stanse musen når den forsøker å komme unna - et mønster man kan se maken til når katten f.eks. leker med et garnnøste.

Disse sammenligningene faller altså ikke ut til menneskets fordel. De reiser et spørsmål av paradoksal natur: hva er bakgrunnen for at vår klodes høyest utviklede dyr (det såkalte menneske) utfolder de mest primitive og bestialske handlinger overfor hverandre? (Dette er sagt i håp om at de egentlige dyr kan tilgi uttrykket bestialske, som betyr dyrisk!)

Fra psykologisk hold kan man bl.a. henvise til frustrasjons-aggresjons-hypotesen (fremsatt i "Frustration and Aggression" av Dollard, Doob, Miller, Mowrer og Sears, 1939). I all korthet går hypotesen ut på at frustrasjon, som skal forstås som en situasjon som midlertidig eller varig blokkerer et individs målrettede atferd, vil ha tendens til å skape aggresjon. Er vi veldig opptatt av en målrettet aktivitet og mer eller mindre plutselig bremses, vil impulser av større eller mindre styrke til aggressiv utfoldelse veldig hyppig melde seg, hva langt de fleste etter all sannsynlighet har erfaringer for.

Hypotesen skal ses i sammenheng med frustrasjons-regresjons-hypotesen som er fremsatt av Barker, Dembo og Lewin i "Frustration and Regression an Experiment with Young Children" (1941). Ifølge denne hypotese som minner om (og supplerer) den ovennevnte, vil frustrasjon ha tendens til å fremkalle regresjon, dvs. tilbakevending, til mer primitive og tidligere innlærte reaksjonsmønstre som jo også kan være aggresjon. Hypotesen bygger på undersøkelser hos barn, men kan også - om enn i mindre utstrekning - overføres til voksenatferd.

Naturligvis kan man ikke generalisere ut fra de nevnte hypoteser - bl.a. kan de nevnte reaksjonsmønstre (aggresjon og regresjon) være hemmet av frykt eller hemmende oppdragelse, men de beskriver utvilsomt noen mønstre som er alminnelige i de flestes hverdag. Det er imidlertid kun snakk om beskrivelser - ikke forklaringer. Det samme gjelder stort sett de tidligere nevnte psykologiske teorier og de mange andre om vold, terror, aggresjon og tortur som fyller hyllene i bibliotekene.

Har menneskets adferd røtter i tidligere tilværelser, sier det seg selv at en fullgyldig forklaring på deres årsaker ikke kan oppnås ved nokså grundige iakttagelser bare av dets nåværende atferd.

Ifølge kosmologien skal all adferd ses på bakgrunn av tidligere tilværelsers erfaringer - såvel de negative som de positive. Hver enkelt av oss kan stort sett ikke handle mye annerledes enn vi rent faktisk gjør her og nå, ettersom vi ikke har tilstrekkelig rotfestede erfaringer til mer. Sant nok har vi nok alle erfart at vi gang på gang foretar negative handlinger, som vi i ettertid minnes at vi tidligere

har utfoldet - sannsynligvis med samme negative resultater som det aktuelle. Men det viser kun at konsekvensene av den pågående feilhandling ikke var tilstrekkelig grundig rotfestet i bevisstheten.

Det er på slike handlinger at uttrykket "dåren vandrer trygt, der hvor englene ikke tør gå", har sin fulle berettigelse. Det sier seg selv at intet menneske kan handle ut fra erfaringer det først vil høste i fremtiden - enten denne fremtid er morgendagens eller et fremtidig fysisk livs.

Med hensyn til de tidligere nevnte atferdsformer av sadistisk natur, som gjør at mennesket på sørgelig vis atskiller seg fra de egentlige dyr, nevner Martinus at de er resultater av "djevelbevissthet" - et fryktelig skremmende uttrykk som krever nærmere forklaring. Hva forstår Martinus da ved djevelbevissthet?

Djevelbevissthet er uttrykk for den spesielle bevissthetskombinasjon som skaper muligheter for at selve det onde kan komme til kulminasjon, hvilket igjen er et uunngåelig stadium i det levende vesens utvikling fra primitivitet til større modenhet. Dette stadium oppstår der hvor jordmennesket stadig har en hel del av den dyriske egoisme i behold, men samtidig har utviklet en ganske høy grad av intelligens som bare ennå ikke er fulgt opp av en tilsvarende grad av human utvikling. Dyrets innebyggede våpen som tenner, klør og lignende er blitt avløst av intelligens, som gjør det mulig for det på dets nåværende stadium å øke drapskapasiteten til gigantiske høyder og foreta mange raffinerte former for livsnedbrytende aktiviteter.

Virkningene av de enorme mengder av drapsutfoldelse - og her først og fremst de skjebnemessige virkninger - vil imidlertid gradvis humanisere menneskeheten, hvorved fruktene av "det ubehagelige gode" kommer til syne.

Det finnes altså ikke noen eksisterende kraft eller makt av satanisk karakter utenfor Gud - en djevel som kjemper mot den allkjærlige Gud. Det "djevlelske" eksisterer i individets bevissthet på et stadium i dets utvikling mot større modenhet. Og spør man her om ikke Gud på den måten har ansvar for det onde som hans medskapere (og det er oss alle) utfolder, blir svaret bekreftende. Gud har også ansvaret for den siden av livets mangfoldige uttrykksformer som er omtalt her. Uten denne kontrast til kjærlighet, humanitet og velvære ville heller ikke kjærlighet, humanitet og velvære ha reell eksistens. Livet ville gå i stå. Liv er uttrykt ved bevegelse - bevegelse i avstand, og bevegelse i tilstand. Ingen bevegelse kan etableres såfremt det ikke eksisterer kontraster, hvorimellom bevegelsene kan finne sted. Ingen bevegelse kan finne sted fra et sted til det samme sted - fra en tilstand til den samme tilstand. Ikke-bevegelse er lik død.

Kunne man derfor tenke seg at den allkjærlige Gud avskaffet alt det som gjør ondt i verden, ville han/hun samtidig avskaffe alt det som gjør godt - alt det behagelige, og Gud var derfor ikke lenger allkjærlig og dermed ikke Gud. En evig tilstand av sol, velvære, behag ville i lengden bli et uutholdelig helvete - bortsett fra det umulige i denne fantastiske tanke. Livet ville være uten dets innerste kjerneelement - selve kontrastprinsippet, uten hvilket enhver form for liv er uten mening - ja, uten eksistensmuligheter.

Hva er det da for et stadium som nødvendigvis gjør så blodige tilstander som den djevlelske bevissthet resulterer i? Det er selve dommedagsepoken, hvor fårene skulle skilles fra bukkene - eller det gode fra det onde. Denne atskillelsen er vi midt i. Vi ser klart at kontrastene trekkes skarpere og skarpere opp - polariseringen mellom det onde og det gode økes dag for dag. Det utfoldes stadig mer og mer av det onde, men samtidig også mer av det gode i form av sosial omsorg, hjelp til u-land, osv. Ifølge Martinus er alt dette oppfyllelse av Bibelens dommedagsspådom, hvor fårementaliteten og bukkementaliteten skulle skilles med det guddommelige formål at menneskene skulle lære å skjelne godt og ondt. Og hvorledes skulle det være mulig å komme frem til denne skjelneevne med mindre det gode og det onde presenteres for oss?

Resultatene vil bli en ny mennesketype - nemlig selve mennesket med menneskelige kvalifikasjoner og medmenneskelige følelses- og atferdsformer. En åndelig mutasjon.

Men hva med maktendensene, sjalusien, konkurransementaliteten, tilbøyeligheten til å albue seg frem i samfunnet - er det ikke nærliggende å utpeke dem som årsaker til ondskap, destruksjon, ja, kriger, mellom organisasjoner og mennesker, samt de mange kriger på det storpolitiske plan? - Jo, det er riktig at disse tilstander gir anledning til lemlestelse, blodsutgytelse og alt det vi normalt betegner som det onde. Men ut fra en kosmisk livsanskuelse er det ikke tale om de primære eller egentlige

årsaker. De ligger langt dypere i den menneskelige personlighet, hvor de skal søkes i noen hittil upååktede strukturer som spiller en avgjørende rolle for våre atferdsmønstre og hele fremtreden som sosiale personligheter. Det tenkes her på Martinus' omfattende analyser over de seksuelle poler)* og den gradvise forskyvning som finner sted i deres innbyrdes styrkeforhold.

)* Er bl.a. kjent fra Carl Gustav Jung (1875-1961) under betegnelsene "anima" og "animus", akkurat som det er det samme prinsipp som er kjent fra det østerlandske yang-yin-symbolet, som er symbol på livsenergien i evig bevegelse, motsetningen og samtidig sammenhengen i alt.

Som komplementære krefter eksisterer det i ethvert levende vesen både en aktiv eller avgivende drift som innenfor kosmologien benevnes "det maskuline prinsipp", og en mottagende under navnet "det feminine prinsipp". Tilstedeværelsen av begge poler i hver enkelt organisk struktur er livsbetingende, idet all livsopplevelse som bekjent består i avgivelse og mottakelse av energi. Styrkeforholdet mellom de to poler er imidlertid vidt forskjellige fra organisme til organisme. Hvor det feminine er i overvekt, fremtrer individet som hunvesen, mens det ved den motsatte konstellasjon er snakk om et hanvesen.

For de rene hanveseners vedkommende som vil si hanvesener hvor den feminine pol er latent, resulterer de maskuline krefters overveldende dominans i en lykkebetingende hunger etter en sammensmelting med hunvesenet og omvendt. Og samtidig er deres organismer så viselig innrettet at denne dragning gir de levende vesener inkarnasjonsmuligheter, hvorved reinkarnasjonskretsløpet opprettholdes og fortsatt utvikling muliggjøres. Det enpolde vesen - dvs. det rene handyr og det rene hundyr - er hver for seg kun et halvt vesen når det' betraktes ut fra et kosmisk perspektiv, og derfor dras det mot helhetsopplevelse. Dette oppnås ved sammensmeltning med et vesen av den motsatte polkonstellasjon, hvilket innebærer den høyeste grad av velvære.

Yang og Yin

Men da sikringen av denne lykkeopplevelse er en livsbetingende motvekt mot hverdagens barske realiteter, blir dette å eie objektet for denne lykkeopplevelse et altdominerende behov for det rent enpolde vesen. Og her har vi roten til eiendomsbegjæret, og dermed de maktendenser som følger i dets kjølvann -herunder ikke minst nasjonalisme og andre former for gruppeegoisme.

Men mens det motsatte kjønn derfor er gjenstand for det enpolde vesens sterkeste sympati, må dets eget kjønn selvsagt bli gjenstand for motsatt rettede følelser. Kjønnsfellene må naturligvis også føle tiltrekning til det motsatte kjønn, og derved blir de konkurrenter, medbeilere - og dermed gjenstand for sjalusi og fiendskap. I den enpolde personlighetsstruktur ligger derfor ifølge Martinus spiren til den ondskap i verden som vi daglig møter, ikke alene i form av sjalusi og fiendskap, men også i dets videre konsekvenser som maktbegjær, lemlestelse, konkurranse, krig, mentalt mørke.

Overordnede krefter i det levende vesens personlighet bevirker imidlertid at en forvandling gradvis finner sted fra den utpregede enpolde struktur på det rene han- og hundyr stadium, og frem mot det dobbeltpolde og dermed høyintellektuelle menneske på nivå med Buddha, Jesus og andre verdensgjenløser (= Messiasvesener). Denne polforvandlingsprosess som foregår over millioner av år, er vår tids mennesker midt i. Den finner sted ved at den feminine pol, som hos det rene handyr opprinnelig var latent, vekkes og begynner å vokse, mens det tilsvarende finner sted med den

maskuline pol for det rene hundyrts vedkommende. Gradvis endres personligheten i retning av det fullendte menneske. Og dermed avløses den enpolede eller egoistiske, eiendomsbegjærende "kjærlighet" etter hvert av den dobbeltpolede kjærlighet som er uselvsk, frigivende og betingelsessløs. Det er på dette trinn snakk om ekte altruisme eller nestekjærlighet, som ikke er betinget av et tilhørsforhold til en enkelt person av det motsatte kjønn, men som gjelder alle. For det et individ er som menneske, er han/hun i kraft av innflytelsen fra den motsatte seksuelle pol i dets personlighetsstruktur.

Parallelt med denne utvikling øver skjebne- eller karmaloven sin innflytelse. De mange lidelser som den enpolede struktur i kraft av en utpreget egoistisk og maktbetont innstilling nødvendigvis vil påføre dets omgivelser, vender tilbake til dets opphav og dermed utvides hans/hennes erfaringsmateriale til fordel for øket humanitet og menneskelig modenhet, og dermed evnen til å anvende intelligensen i livsfremmende øyemed. Og hermed er viten erstattet av visdom.

Av denne ytterst summariske gjengivelse av noen særdeles viktige analyser i Martinus' kosmologi, vil det forhåpentlig fremgå at roten til det onde ligger i den enpolede struktur, men at denne gradvis utvikler seg i retning av stigende dobbeltpolethet. Og dermed blir dyret menneske. Egoismen avløses av nestekjærlighet som er en like så integrerende del av den dobbeltpolede personlighetsstruktur som egoismen er av den enpolede. Det riktige menneskerike grunnlegges på den jord som ennå vrir seg i smerte over virkningene av den enpolede tilstand.

Sammenfattende om det ondes genese må man ut fra en kosmologisk livsanskuelse fremheve at nok gir de forskjellige psykologiske teorier et verdifullt bidrag til løsning av de ytterst vanskelige problemer omkring det onde, men de fleste av de anførte "årsaker" må i det kosmiske perspektiv reduseres til mellomårsaker, eller utløsere av virkninger hvis innerste årsak ligger dypere. Det er riktig at fremtredende forskere som f.eks. Sigmund Freud og Konrad Lorenz fremhever det medfødte potensiale, og for Freuds vedkommende er det likhetspunkter mellom hans teori om livs- og dødsdriften på den ene siden, og Martinus' analyser over menneskets to sinn: et menneskelig og et dyrisk på den annen side. Men det er dype forskjeller ved roten, idet begge de førstnevnte teorier hviler på Darwins seleksjonsteori, som er av rent materialistisk observans, mens Martinus derimot tar sitt utgangspunkt i det levende vesen som en evig realitet hvor det åndelige aspekt som noe avgjørende tildeles en primær rolle.

Med hensyn til menneskenes maktbegjær kan det føres tilbake til dets eiendomsbehov, som igjen har røtter i det levende individs enpolede personlighetsstruktur. Som virkninger av dette oppstår maktkamper, sjalusi, konkurranser og kriger. Alt dette skal likeledes ses under den synsvinkel at mennesket på dets nåværende utviklingstrinn stadig har en ganske god del av dets arv fra dets egne tidligere tilstander som egentlig dyr i behold. Det medfører at en mengde aggressive tendenser som raseri, hissighet og angrepslyst hyppig opptrer som rene automatfunksjoner når betingelsene er tilstede, hvor den omtanke som skulle ha ledet aggresjonstendensene ad mer fruktbare kanaler, først opptrer etter at ulykken er skjedd. Forklaringen er naturlig: for dyret er aggresjon og eventuelt raseri livsbetingende egenskaper, og uten disse ville det simpelthen gå til grunne. Gjennom millioner av år har disse aggresjons- og forsvarsaktiviteter fungert automatisk. Vi har her den egentlige bakgrunn for at de til en viss grad stadig sitter "i ryggmargen" på oss, selv om vi eventuelt avskyr dem og av beste evne prøver å frigjøre oss fra dem. Men at det ikke uten videre kan gjennomføres med hell på et enkelt stakket liv, taler hverdagens mange eksempler sitt dystre språk om.

Den første betingelsen for å nå et resultat er ønsket om å slippe dyret i mennesket, og dette ønske er selvsagt tilstede i en hurtig voksende del av menneskeheten, noe som ikke minst de mange utviklingsfremmende tiltak bærer vitnesbyrd om. Problemet er at evnene ikke skapes med samme hastighet som ønsket om evnens utvikling. På treffende måte er det som bekjent uttalt av Paulus, som sa: "... fordi det gode som jeg vil, det gjør jeg ikke; men det onde som jeg ikke vil, det gjør jeg" (Paulus' brev til Romerne kap. 7, vers 19). - Det er menneskehetens mentale situasjon i et nøtteskall, og en hovedårsak til de mange psykiske lidelser vi sleper rundt med. Paulus' problem - Paulus-komplekset - er et problem for oss alle, så lenge våre evner ennå ikke har innhentet våre inderligste

ønsker om human utvikling. Uansett hva vi ønsker å lære, er ønsket - eller behovet - kun den igangsettende fase. Deretter kommer en mer eller mindre lang og besværlig trenings- eller øvefase. Når det ferdige stadium er nådd, når evnen er innøvet til fullkommenhet og ønsket dermed oppfylt, er naturligvis et spørsmål om hvilken evne det dreier seg om og hvor stor innsats som investeres. Men hvor talen er om å vri halsen om på vårt Paulus-kompleks, sier det seg selv at det ikke bare er et spørsmål om nokså mange år, men selvsagt mange fysiske liv. Operasjonen er dobbelt: en dyp, rotfestet draps- og aggresjonstendens som nettopp har dype røtter fordi den gjennom millioner av år har vært livsbetingende, skal nedbrytes eller slettes av vårt vanemønster, og en ny - nemlig den humane evne - skal innlæres. Kjærlighet er et spørsmål om evne - en evne som selvsagt kan innlæres av alle, men det krever tid og - åh, så mye tålmodighet. Det må imidlertid være en trøst for de av oss som føler seg i Paulus' situasjon - og hvem gjør ikke det? - at selv om det her er snakk om en evne, som vel er menneskehetens største behov, så er den like vanskelig for alle.

Den læres ikke uten nederlag og skrammer - fysisk som - og ikke minst: mentalt; men lidelsene, som det korrigerende aspekt, er våre forbundsfeller.

Selv om alle aspekter av spørsmålet om hvorfor vi utfolder det onde naturligvis ikke kan tas med i en kort fremstilling som denne, bør dog kort nevnes de mange skadevoldende handlinger som er resultater av vår begrensede sansehorisont. I vår bedømmelse av hverandre er vi utvilsomt hildet i en av tilværelsens farlige illusjoner. Det tenkes her på den illusjon som er resultatet av vår perspektiviske oppfattelse av omverdenen, og som resulterer i at vi tror at vi ved hjelp av våre sanser presenteres for absolutte realiteter, hvor sannheten jo er en ganske annen, nemlig at vi sanser forhold.

I prinsippet er vi alle i samme situasjon som gutten i første klasse som ser noe stort og opphøyet i kameratene i 2., 3. og 4. og høyere klasser, fordi disse kan mer enn han selv, mens det motsatte er tilfellet med barna i barnehaveklassen – og disse vurderinger endres etter hvert som hans vurderingsgrunnlag endres. Våre vurderinger av hverandre hviler på noe som usikkert som forholdet mellom relative størrelser. Vår oppfattelse av vår neste er avhengig av vår egen innstilling til livet, og derfor er vår bedømmelse samtidig en bedømmelse av oss selv, nemlig vårt eget relative vurderingsgrunnlag. Da vi ikke som det kosmisk bevisste menneske er i stand til å vurdere ut fra et absolutt grunnlag, vil våre vurderinger av andre inntil videre være uttrykk for hvordan vår egen personlighet reagerer overfor disse andres personligheter, og kan derfor ikke være uttrykk for objektive sannheter.

At det i tidens løp er ofret spannevis av blod, svette og tårer på den relative oppfattelses alter, er det neppe tvil om. Og det gjelder såvel på individplan som i sosiale og nasjonale sammenhenger. Religiøse og politiske stridigheter på alle nivåer bærer vitnesbyrd om dette. Ut fra en kosmologisk livsanskuelse kommer man imidlertid naturlig til den antakelse at tilværelsens korrigerende aspekt vil medføre de riktige virkninger. Konsekvensene av våre feilhandlinger i det store som i det små vil gradvis lære oss å være mer varsomme med våre vurderinger av hverandre. - *Guds mølle maler langsomt, men den maler.*

Uten det transcendentale og transpersonelle blir vi syke, voldsomme og nihilistiske, eller også håpløse og apatiske. Vi behøver "noe større enn oss selv".

Abraham Maslow

Kapittel 11

Den åndelige situasjon for det moderne menneske

Den vestlige verden har i løpet av de seneste århundrer vært vitne til en forsert intellektuell utvikling som først og fremst har avspeilet seg i en voldsom ekspansjon innenfor materiell forskning, teknologi og kommunikasjon. På bakgrunn av et stadig stigende behov for informasjon er det bygget opp en mengde forskningssentre, læreanstalter og skoler. Menneskenes inspirasjonskilder er i vår tid først og fremst av intellektuell art. Det er imidlertid et tankekors for nevnte periode at tross et stigende behov for viten, er det ikke gjennom kirken dette behov er søkt tilfredsstilt. Snarere tvert imot. Parallelt med den intellektuelle og materielle kunnskapsvekst er behovet for å hente inspirasjon i f.eks. den danske/norske folkekirke klart dalende. Det ga f.eks. en markant religiøs skikkelse som den tidligere formann for Indremisjonen, Christian Bartholdy (1889-1976), anledning til kort før sin død å uttale at "folkekirken synger på sitt siste vers".

Tross en trofast og iherdig innsats fra folkekirkenes prester, er mange - ikke minst unge - mennesker i den situasjon at det dogmatisk-kristne verdensbilde samt kirkens formelle og autoritære gudstjenester ikke sier dem noe særlig. Folkekirken er kort sagt ved å miste inspirasjonsverdi i store kretser av befolkningen. Dogmene virker usannsynlige, ulogiske og ute av stand til å tilfredsstille et voksende behov for logikk. Kanskje er folkekirken virkelig ved å smuldre. Men hva blir da resultatet, hvis en tidligere sterkt rotfestet og kulturskapende institusjon som folkekirken helt mister sitt tak i befolkningen?

Ja, hva er det vi ser omkring oss? Er det ikke en menneskehet som er rotløs, en menneskehet uten åndelig ståsted, en menneskehet som er et lett bytte for nevroser, psykoser og andre psykiske lidelser? Aldri før har det vært så mange psykiske lidelser, selvmord, overfylte psykiatriske klinikker, hospitaler osv. – Nok har det materialistiske verdensbilde brakt menneskeheten en mengde tekniske goder som vi nødvendig vil være foruten, men fred og harmoni i sinnet er ikke blitt resultatet - tvert imot: den materialistiske Gud, som skulle gi menneskene erstatning for den barndommens Gud han har forlatt, har totalt sviktet ham hvor det er snakk om tilfredsstillelse av et åndelig behov.

Denne utviklingen synes ikke å åpne særlig beroligende perspektiver, da man jo ikke kan forvente at intelligensen fremover får mindre innflytelse på menneskenes åndelige liv. Snarere tvert imot. Da det er den som er det forstyrrende element i menneskenes gudsforhold, må man vel forvente at dette forhold blir enda mer forstyrret fremover?

Med en kosmologisk livsanskuelse som bakgrunn må svaret bli at nok er intelligensen et forstyrrende element i menneskenes gudsforhold på et visst trinn i utviklingen, men det vil sannsynligvis endre seg. Det betyr ikke at menneskenes intelligens vil avta i styrke - snarere det motsatte, men i kjølvannet av den opphopning av smertevoldende erfaringer så vel av fysisk som psykisk art som menneskene i vår tid høster, vil de humane evner som i vår tid halter hjelpeløst bak etter intelligensutviklingen, gradvis innhente de intellektuelle evner og mer avbalanserte mennesketyper vil se dagens lys.

Vår kirkes dilemma ligger ikke, som alminnelig antatt, først og fremst i dens formaliteter og kjedelige gudstjenester, men i menneskenes avtagende trosevne. Tro er nemlig ikke som mange også mener, et spørsmål om å sette sin vilje inn på f.eks. å tro på et eller annet dogme. Tro - i betydningen: ta for sant - er en evne; forøvrig en evne som av naturlige årsaker går særdeles dårlig i spann med intelligens. Den forserte intelligensutviklingen har derfor en tilsvarende degenerasjon av trosevne til følge. Man kan nemlig ikke kreve at folk skal tro for å bli frelst, hvis de ikke kan tro fordi de skal tro på lyder usannsynlig. Når Luther således fremhevet at menneskene frelses ved tro og ikke ved gjerninger, så ville det ikke se særlig godt ut for menneskene hvis det var den endelige sannhet, for

trosevnen er dalende - nettopp som et resultat av den voksende intellektuelle utvikling og de dermed stigende krav til dokumentasjon og logikk.

Dette er imidlertid, ifølge Martinus, bare en fase i utviklingen - en fase hvor menneskene forlater dogmetroen til fordel for selvstendig tenkning. Det er nok en fase som gir en mengde mentale knuffinger, men til gjengjeld også en fase som gir en mengde verdifulle erfaringer på intellektuelle og følelsesmessige områder, hvorefter mennesket gradvis vil tre inn i en ny fase hvor det vil oppnå et dypere og mer intimt gudsforhold enn det noensinne har hatt; men det blir på en annen og langt mer personlig måte. Gudsforholdet vil gradvis opphøre å bygge på trosevnen, som etter hvert helt vil forsvinne. Det blir et gudsforhold som er frigjort for ritualer, tilbøyelighet til personforgudelse og den slags elementer som ennå en tid kan forventes å holde liv i trosevnen.

På bakgrunn av de mange lidelser menneskene opplever - ikke minst i den åndelige utviklings materialistiske fase - skjer det en foredling av menneskenes følelsesliv. Derved oppstår den harmoniske balansetilstand mellom intelligens og følelse som gradvis medfører at den menneskelige bevissthet blir mottakelig for innslag fra en ny og høyere erkjennelseskilde: intuisjonen.

Derved oppstår muligheter for et intimt gudsforhold på høyt plan; idet den intuitive sansevne gir adgang til å oppleve Guds grunn-natur som identisk med en altomfattende og alttilgivende kjærlighet, akkurat som det åpnes for direkte sansning av de kosmiske lover og prinsipper som er Guds vesen. Gudsbegrepet blir gjenstand for direkte erkjennelse og livsmysteriets løsning blir tilgjengelig for det enkelte menneske.

Denne åndelige utvikling er på genial måte symbolisert i lignelsen om den fortapte sønn. Han forlater den trygge forbindelse med faren og søker ut i materialismen. Her gir han slipp på hele sin arv av tillærte dogmer, vaneforestillinger, moralske læresetninger osv. osv. Han vil selv gjøre erfaringer. Men det koster lærepenge. Da han kommer helt ut i materialismens ytterste mørke, hvor han må spise sammen med svinene, melder den ydmykhet seg som gjør at han ikke lenger tror på den golde materialisme, men vender blikket mot Gud (kap. 6-7 i Martinus: "[Bønnens mysterium](#)").

Det har imidlertid skjedd mye med ham og han er derfor ikke den samme sønn som i sin tid forlot faren. I kraft av sine kamper med materien har han lært en hel masse om logikk, konsekvens, kausalitet osv. Han er blitt et logisk innstilt menneske, et menneske som ikke lenger kan bygge sin tilværelse på trosevnen, fordi den simpelthen er degenerert hos ham. Han krever nå dokumentasjon, logiske analyser, saklighet. Erfaringene i kampen med den gjenstridige materie har gjort at han ikke lenger er tilgjengelig for massesuggesjon, han vil ikke kunne delta i personforgudelse og er nå ute av stand til å godta postulat og dogmer som han tidligere kunne akseptere, bare de ble fremført av personer med høy autoritet. Samtidig har nederlagene i den materielle verden gjort ham ydmyk, og lidelseserfaringene har foredlet hans følelsesliv. Han er i stand til å lide med andre, han føler andres lidelse og forstår dem fordi han selv har vært igjennom det samme. På denne bakgrunn er det ikke blott og bar kunnskapsopphopning som karakteriserer hans personlighet, men visdom. Martinus benevner dette menneske som det "høyintellektuelle menneske", og han viser hvordan dette menneske gradvis vil være i stand til å åpne sin bevissthet for innslag av en erkjennelsesevne som åpner for en helt ny dimensjon: en kosmisk dimensjon.

Det menneske som gjennom lange og seige kamper med den materielle verden har ervervet en klar logisk evne, et kjærlig og tolerant sinn og en ydmyk innstilling vil bevege seg mot den fase hvor det åpnes for den kosmiske bevissthet. Han er den fortapte sønn på det stadium når han - mett av materien, men også belært av den - beslutter seg for å vende hjem til sitt faderlige opphav.

Vi ser her at den fase i menneskenes utvikling som med hensyn til åndelig utvikling ofte nedvurderes, den materialistiske fase, har sin meget viktige misjon. Og det er ikke bare med hensyn til å skaffe oss arbeidsbesparende maskiner, behagelige boliger og andre goder, forkorte avstander, bringe nyhetene inn i stuen osv. osv. - altså de mange tekniske goder. Den har i høy grad også sin misjon med hensyn til menneskenes mentale utvikling. Kampen med materien og de mange nederlag denne kamp nødvendigvis må medføre, så lenge vi tror på materien, vil gradvis skape den ydmykhet som gjør at mennesket med åpent sinn vender seg mot Gud. Gjennom naturvitenskapen og våre kamper med å "gjøre oss jorden underdanig" lærer vi dessuten å tenke logisk; ved mentalt og fysisk å anstrenge oss for å overvinne materiens bastante motstand, tvinges vi inn i eksakt, logisk tenkning - og denne ytterst verdifulle evne får vi også bruk for i vår søken etter å forstå de åndelige lover og prinsipper - i vår søken etter Gud. Fordi de åndelige lover og prinsipper er logiske. Har vi ikke i våre

kamper med den materielle verden lært å tenke logisk, vil vi aldri kunne forstå logikken på de åndelige områder. Og vi vil aldri bli i stand til å fornemme den universelle grunntone, som er kjærlighet. Fordi ekte kjærlighet er identisk med sann logikk.

Martinus skriver om dette:

"Enhver skapelse, som er hundre prosent logisk, er tilsvarende hundre prosent fullkommen. Ved en fullkommen skapelse må man her forstå en forandring av materien eller en sammensetning av denne i en slik form at den i sitt sluttfasit blir til glede og velsignelse for levende vesener. Det er det som er den opprinnelige mening med enhver skapelse. ---- Kjærlighet og logikk blir derfor i virkeligheten identiske" (M.: "D.t.T.-L.B." VI, stk. 1954).

Nok startet vi dette kapitlet med å skissere noen særdeles dystre sider ved det moderne menneskes åndelige situasjon, men også denne situasjon har en annen side - en side som peker fremover. For krisesituasjoner behøver ikke bare å være av det onde. Ofte virker de som sunne utfordringer til en fruktbar fornyelse. Den åndelige krisesituasjon - erkjennelseskrisen, oppløsningstendensene i folkekirken, den åndelige forvirring osv., er tegn på at tradisjonelle tankebaner tas opp til revisjon. Man søker nye veier.

Vi opplever da også en mengde alvorlig søkende mennesker - ikke minst blant ungdommen. Unge mennesker som tar avstand fra autoritetstro, og som søker annet og mer enn blott og bar materialisme, som søker en mening med tilværelsen, som ønsker å komme godt ut av det med hverandre, men som samtidig har et intellektuelt behov. Deres trosevne er avtatt, de ønsker selv å erfare og derfor prøver de seg frem i mange forskjellige retninger. Hvor det foregår med ansvarsfølelse og uten bisarre overdrivelser, er det snakk om et sunnhetstegn, for i det lange løp er det de personlige erfaringer som teller.

- Og individets

Som det fremgår av de foregående kapitler, skal menneskehetens fremtid ut fra en kosmisk livsanskuelse også betraktes som det enkelte menneskes. Og hvorledes kan man da tenke seg at den vil forme seg? I en vurdering av våre fremtidsmuligheter må vi ta utgangspunkt i nåtiden.

Betrakter vi verdenssituasjonen av i dag, får vi et bilde som mest treffende kan karakteriseres med ord som kaos, forvirring, egoisme, angst. Jordkloden er i dag skueplass for angst, nød og elendighet i illevarslende målestokk. Fra halvparten til to tredjedeler av jordens befolkning lever på eller under eksistensminimum, og når u-landshjelpen fra de mer velbergede land først og fremst glimrer ved sin utilstrekkelighet, må det ses under den synsvinkel at det stadig opprettholdes et økonomisk system som ikke alene forhindrer en lik fordeling av godene, men som endog bevirker at forskjellen mellom velstandskonsentrasjoner og fattigdom stadig økes.

At den samme verden lever i permanent krigstrussel må på denne bakgrunn anses for en naturlig konsekvens. Gang på gang oppstår nye, farlige brennpunkter som når som helst kan blusse opp og bringe verden på randen av en total konfrontasjon.

Nok foregår det utallige avrustningsforhandlinger og foretas storpolitiske sjakktrekk som med mellomrom medfører midlertidig avspenning, men egentlig fred er det ikke snakk om. Den ene halvpart av jordens befolkning lever i realiteten i en permanent dødelig angst for den annen - og vice versa. Uten sidestykke i historien er det bygget opp en makt - eller terrorbalanse, hvori gigantiske økonomiske interesser er sterkt implisert.

Det må derfor mane til ettertanke når en kjent amerikansk fredsforsker som Theo F. Lentz i sin bok: "Vi overlever hvis vi vil" skriver: "Krig er blitt den beste forretning i verden".

Krig er blitt et ledd i forbrukersamfunnet - det er i seg selv et forbruk. Vi bør her ha i frisk erindring de økonomiske interesser som også - og ikke minst - ligger i den iskalde krig som opprettholder verden i en tilstand på terskelen til det helt store krigsutbrudd og samtidig virker som lokomotiv for materialistisk vitenskapelig forskning.

Ut fra kosmologien kan menneskehetens nåværende situasjon karakteriseres som en paradoksenes fase i utviklingen. Martinus beskriver det rammende i "Menneskehetens skjebne" (s. 10):

"Den (menneskeheten) eier umåtelige rikdommer, men lever i fattigdom. Den har umåtelige

enæringskilder, men sulter. Den råder over overordentlige betingelser for utvikling av varme, men fryser. Den har de mest glimrende betingelser for sunnhet, men representerer et utall av sykdommer. Den er i besittelse av umåtelige "hestekrefter" eller midler til å la elementene arbeide for seg, men spiser ennå i sitt ansikts sved sitt brød. Den har regjeringer, ministre, presidenter, konger og diktatorer, men lever i kaos og mørke. Den har kirker, templer, profeter og verdensgjennløpere gjennom hvilke det store bud: "elsker hverandre" ---- i årtusener er blitt forkynt som veien til livet, men ikke desto mindre representerer den genialiteten i frembringelse av mordinstrumenter eller krigsmateriell."

Og som et ekstra paradoks kunne man passende tilføye: Menneskeheten ønsker av hjertet fred, men iler til med å skape krig.

Hva skal da redde menneskeheten ut av denne situasjonen? Spør man folkekirken, blir svaret: Guds nåde, som den formidles gjennom Jesu stedfortredende lidelse. Det er imidlertid en kjensgjerning at dette "frelsebudskap" ikke i vår tid i tilstrekkelig omfang bringer trøst til de tørstende sjeler, og som inspirasjonsfaktor for endring av menneskehetens nåværende kaotiske situasjon kan det kun bli snakk om en klar fallitterklæring.

Det er det dog ikke noe unaturlig i. Hvorledes skulle man tenke seg at et enkelt menneskes død - den være seg nokså pinefull - skulle være konsekvensen av hele menneskehetens samlede sum av feilhandlinger (av folkekirken kalt synder)? Og hvorledes skulle man forestille seg at menneskene kunne utvikles i retning av større evne til å følge Jesu eksempel, hvis vi kunne fritas for konsekvensene av våre umodne handlinger ved å la et vrangbilde av en Guddom legge dem på et uskyldig menneskes skuldre?

På den måten ville all utvikling i humanitet selvsagt gå uhjelpelig i stå. Såfremt man kunne sladre, baktale, lyve om sin neste uten konsekvenser, ville den sosialt nedbrytende sladre-, baktale- og lyvetendens aldri opphøre. Og likeledes med alle de andre mindre heldige sider i vår jungel av en bevissthet. Konsekvensen ville bli at all human utvikling for alltid måtte slettes av menneskets ønskeseddel og Guds skaperprogram, akkurat som all menneskelig optimisme måtte konverteres til deprimerende pessimisme. En guddommelig styrelse etter prinsippet om Jesu stedfortredende lidelse ville ikke være en kjærlig Gud verdig - ja, kunne selvsagt ikke ha noe med kjærlighet å gjøre, men måtte naturlig tilskrives krefter av direkte motsatt observans. - En ufortjent nåde er ikke kjærlighet, da den fratrar mennesket ansvaret for sine egne handlinger; og kjærlighet uten ansvarsfølelse har intet med sann kjærlighet å gjøre.

På den bakgrunn må man stille spørsmålstegn ved hvorledes et så unaturlig dogme i det hele tatt har fått innpass i vår gamle folkekirke - eller, hva som er nokså besynderlig: hvordan kan det gå til at det stadig har muligheter for å overleve i en tid hvor menneskene daglig på skoler, på høyere læreanstalter, på arbeidsplassene og i hverdagen som helhet trenes i å gjøre slutninger fra årsak til virkning, og dermed å tenke logisk. Svaret må ligge i ettlivs-tanken. På et enkelt stakket liv ville intet nokså iherdig menneske ha noen som helst sjanse for bare tilnærmedesvis å leve opp til Jesu høye eksempel, som han selv proklamerer som veien til frelse, jevnfør f.eks. "Jeg er veien, sannheten og livet". (Johs. 14/6).

Som erstatning har kirkeautoritetene derfor skapt dogmet om Jesu stedfortredende lidelse.

Mulighetene for at menneskene kan leve opp til Jesu eksempel blir imidlertid realistisk virkelighet med reinkarnasjonsprinsippet, hvorved det blir mening i Guds skaperprogram. Lidelsene er en hovedfaktor med hensyn til å skape motivasjon for en personlig innsats til å følge Jesu eksempel.

Øves det da en slik innsats? - La oss se på hva som skjer på det globale plan: Som bekjent, oppfatter vi i alminnelighet vår klodes situasjon ut fra en storpolitisk skillelinje mellom øst og vest - mellom kommunisme og kapitalisme. Det er ut fra denne skillelinje vi opplever spenningene og rustningskappløpet. Sett ut fra et kosmisk livssyn er det imidlertid en annen skillelinje som kanskje gir oss en mer verdifull mulighet for vurdering av menneskehetens og individets fremtidsmuligheter.

Under betegnelsen MAKT-for-RETT og RETT-for-MAKT kjemper to store antagonistiske prinsipper mot hverandre mer voldsomt enn noensinne tidligere i den jordmenneskelige krigshistorien. Vi kjenner dem fra oss selv - fra vår egen bevissthet: den primitive eller dyriske siden av bevisstheten og den humane eller menneskelige. At makt-for-rett-prinsippet er altdommerende i vår tid, kan ingen være i tvil om. Det er rikt representert i de veldige storpolitiske konsentrasjoner, de økonomiske, de handelspolitiske, i interesseorganisasjonene og mange andre steder; men det stikker

også sitt Medusahode frem i mange humane organisasjoner, ja, selv i FNs sikkerhetsråd har det en maktfull representasjon (f.eks. vetoretten).

Langsomt og seigt vokser rett-for-makt-prinsippet seg imidlertid sterkere og sterkere i takt med våre evner til å lære av våre erfaringer, på godt og ondt. I kjølvannet av krigene er således oppstått Røde Kors, lasaretter, sykehus, hjelp til flyktninger og hjemløse, Én-verden-bevegelser, organisasjoner for fred og frihet, militærnekting, hjelp til u-land, og mye mer av tilsvarende humanistisk karakter.

Etter første verdenskrig fikk de første tanker om på internasjonalt plan å unngå kriger sitt praktiske uttrykk i Folkeforbundet (1919), og året etter fulgte Den internasjonale domstol i Haag. Etter annen verdenskrig ble resultatet FN. Nok har ingen av de to institusjoner vært i stand til å leve opp til sitt formål: å forhindre krig, men den første spede begynnelse til en internasjonal styring og rettssystem har funnet sted og det er blitt gjort erfaringer som vil komme fremtiden til gode - her ikke minst at for en internasjonal rettsinstans vil maktutøvelse alltid være den aller mest sårbare Akilleshæl.

Rett-for-makt-prinsippet vil vokse og langsomt nå dimensjoner hvor det kommer til å overskygge dets motpol og verste fiende: Makt-for-rett-prinsippet. Det humane prinsipp har dypest sett tiden med seg. Det har en rekke trofaste forbundsfeller, først og fremst konsekvensene av våre snevre selviske og nasjonale interesser. Gradvis gjør disse erfaringer sine virkninger. Mer verdige menneskelige samfunn vil skapes i takt med individenes indre mentale utvikling, idet samfunnets humanitetsnivå i denne forbindelse må forventes å kunne uttrykkes i det gjennomsnittsnivå som dets borgere befinner seg på med hensyn til humanitet, rettsinnstilling og demokratiske evner.

Sten for sten bygges et kommende verdig menneskerike på ruinene av det maktprinsipp som uvegerlig må vike bl.a. for lidelses- og smerteerfaringenes humaniserende virkninger. Langsomt vokser humanismen i det enkelte menneskes sinn på bakgrunn av de smertelige erfaringer som er følgene av våre egne feilhandlinger. Gradvis vokser samvittighet, forståelse for andres lidelser, og dermed ønsket om fred og frihet i verden.

I 1945 ble 200 000 mennesker ofre for atombomben utløst over den japanske byen, Hiroshima. Major Claude Eatherly var pilot i det flyet som utløste den skjebnesvangre atombomben. For Claudes vedkommende var resultatet et liv i endeløse samvittighetskvaler som han bl.a. prøvde å komme til livs ved å begå kriminelle handlinger for å oppnå en slags soning ved fengselsstraff - forøvrig uten resultat. Samvittighetskvalene og omverdenens manglende forståelse førte ham til psykisk sammenbrudd. I boken "Samvittighet forbudt", hvori Claudes brevveksling med den tyske humanist Gunther Anders er offentliggjort, kaller Gunther Anders ham "et fremtidssymbol" - og heri ligger det utvilsomt en dyp sannhet. Våre erfaringer vil gradvis gjøre symbolet til virkelighet for oss alle. De humane bestrebelse som på lengre sikt er frukten av lidelseserfaringene, vil få vår evne til å "kunne føle, merke"; selvstendighet og humane evner vil sluttelig vokse seg så sterke at de overskygger behovet for konformisme, trangen til å gå i flokk, og angsten for å være annerledes som har gjort tusener til redskaper for tortur, lemlestelse og destruksjon. Ut fra et kosmisk livssyn ligger det en absolutt lys og lykkelig fremtid og venter på oss; men vi skal selv skape den. Krigens vannvidd vil imidlertid gå opp for oss med hittil uanet styrke, og vi vil gradvis bygge opp et internasjonalt verdensrike hvor makt-for-rett-prinsippet er detronisert, og rettferdighet satt i høysetet sammen med toleranse og medmenneskelig forståelse.

Det enkelte menneskes voksende interesse for rettferdighet og respekt for livet vil bryte ned maktprinsippets dominans og gjøre seg mer og mer gjeldende også på politiske områder og på den storpolitiske arena. - For havet består av dråper!

For noen er dette kanskje svermerisk tale. Man vil henviser til krigenes forrående virkninger, den voksende terrorisme osv. osv. Man kan stort sette akseptere at menneskene har vokst i intelligens og evne til å trekke logiske slutninger, men ikke i humanitet. Tvert imot vil mange mene at nettopp den omstendighet at menneskenes intellektuelle evner er tiltagende utgjør en stor fare, idet disse evner i stigende omfang vil bli anvendt i destruksjonens tjeneste, og derfor nødvendigvis må vokse i omfang.

Svaret på dette er at denne konklusjon nok innebærer en viss porsjon sannhet, men bare på kort sikt. På lengre sikt vil alle smertefulle erfaringer ha humaniserende virkninger som både kommer det enkelte menneske og hele menneskeheten til gode. Men når det kan være vanskelig å få øye på menneskehetens humane vekst, er det utvilsomt fordi vi vil være tilbøyelige til å se vår utvikling i meget kort perspektiv. På lang sikt er menneskenes etiske vekst klart påviselig. Den kommer klarest

til uttrykk i den endring av menneskelige idealer - fra inhumane til humane - som har funnet sted i løpet av det siste par årtusener, hvilket i den menneskelige utviklingshistorie må betraktes som en særdeles kort periode. Mens det tidligere i historien var et ideal å drepe eller lemleste - en adferd som ga anledning til hyllest og andre former for belønning såvel her på jorden som i de forskjellige former for paradisi fortidens mennesker hadde forestilt seg, så er det tross alt en kjensgjerning at det overveiende ideal i dag er av human karakter. At menneskene ennå ikke makter å leve opp til disse idealer er en annen sak, men alene den omstendighet at ønsket om større humanitet, toleranse og fred i verden er til stede er av avgjørende betydning når det dreier seg om å nå dette mål og - i forbindelse med en diskusjon om human vekst - et klart kriterium i humanitetens favør.

Det er en rekke viktige realiteter som vi ofte er tilbøyelige til å overse når vi blir pessimister og nekter å se det humane vekst - f.eks.:

1. - at fortiden forgylles. Vi kan derfor være tilbøyelige til å snakke om "de gode, gamle dager" som slett ikke var så gode kanskje, men det er hos oss alle en tilbøyelighet til å se fortiden i et mer lyserødt skjær enn det som svarer til de aktuelle opplevelser. Man synes folk omgikk hverandre mer i gamle dager, interesserte seg mer for hverandre, hjalp hverandre osv. Og det er det nok sikkert også noe ved - men nok bare innenfor mindre enheter: landsbyene, sognene, familiene, slektene. Utenfor var fiendeland. Slektenes strides ofte på livet, slik vi bl.a. kjenner det fra de islandske ættesagaene, akkurat som vi kjenner voldsomme feider mellom sogn og byer. Barn som var uønskede ble satt ut i skogen og overlatt til seg selv, heksene brent osv. osv. Fattige og syke var helt uten det sosiale sikkerhetsnett vi har i dag.

Selv om det i dag fortsatt eksisterer betydelige mangler, går bestrebelsene i kulturlandene likevel i human retning; idet det tross alt er langt større sosial forståelse enn i de såkalt "gode, gamle dager".

2. - at befolkningstallets vekst i seg selv - uansett - medfører stigende mengder destruksjon, selv om det ikke behøver å være tilfelle prosentvis.

3. - at vi på grunn av massemedienes omfattende nyhetsformidling hører og ser mye mer til nåtidens umenneskeligheter enn vi hører og leser om fortidens umenneskeligheter. Av den grunn kan vi lett få den oppfattelse at nåtidsmenneskene rent faktisk er mer umenneskelige enn fortidens, uten at dette i realiteten behøver å være tilfelle.

4. - at den vitenskapelige utvikling har medført en voldsom stigning i destruksjonskapasiteten som ikke nødvendigvis behøver å være uttrykk for en tilsvarende primitivisering av den menneskelige bevissthet. Tror man ikke det var større grad av mordlyst og drapsmentalitet i vikingens øyne da han stakk sitt sverd i fiendens bryst, enn tilfellet er hos den bombepiloten som med et trykk på en knapp utløser død over mangfoldige tusener av mennesker dypt under ham. Teknikkens (herunder naturligvis også TVs) sløvende og fremmedgjørende innflytelse skal absolutt ikke forkleines, men den er tross alt ikke uttrykk for samme primitive mentalitet som kastet uskyldige kristne for sultne løver, eller som skapte begeistring hos vikingen over mulighetene for å gjøre uskyldige munkes til lydige trelles. Ville situasjonen ikke vært langt mer alvorlig hvis atombomben lå i hendene på en mentalitet som i primitivitet svarte til villmannens - eller vikingens?

En vurdering av menneskenes moralske utvikling må føre til det motsatte av hva man ifølge Darwins seleksjonsteori måtte forvente, nemlig at det er snakk om vekst i humanitet. Selv om gudene skal vite at det ennå er langt igjen, er det klart påviselig at det har skjedd en utvikling av menneskenes humane evner - og retter vi blikket mot de mange erfaringer - ikke minst av smertelig karakter - menneskene innhøster i vår tid, tyder alt på at denne utvikling vil fortsette. Ifølge

Martinus vil det endog bli snakk om en akselererende tendens etter noen alvorlige konfrontasjoner i slutten av inneværende århundre.

Nok er menneskene stadig hjemmehørende på dyrets tilværelsesplan - såvel biologisk som mentalt)* - men den påviste humane utvikling viser at teorien om "naturens utvelgelse av den best egnede" ikke er gyldig som eneste forklaringsprinsipp på menneskets nåværende nivå.

) Det er biologisk påviselig at det er langt fler likhetspunkter enn forskjeller mellom menneskenes organismer og høyere dyrs. Mentalt er hoveddelen av menneskeheten også stadig preget av kampen for tilværelsen - som dyrene er.*

Det er imidlertid en mengde omstendigheter som tilslører den humane utvikling. Mye tyder derfor på at det eksisterer et skjult humant potensiale som av økonomiske, samfunnspolitiske (f.eks.

autoritære samfunnsforhold) eller andre årsaker ikke kommer frem i dagens lys.

Vi behøver ikke gå langt for å finne eksempler: Når man innenfor visse områder av landbruket holder husdyr (f.eks. burhøns) under fullkomment naturstridige plassforhold, skyldes det jo ikke de enkelte gårdbrukeres primitive følelser overfor vergeløse dyr. Forklaringen ligger i et tilsvarende naturstridig økonomisk system som tvinger landbruket inn i de - sannsynligvis på kort sikt - mest skadelige produksjonsformer. Noe tilsvarende gjelder med hensyn til forurensning av naturen. Menneskene tvinges til opp-prioritering av økonomiske faktorer med en tilsvarende nedprioritering av humanitære aspekter som følge. Atter Keynes' ord:

"Det onde er nyttig, men det gode er det ikke."

Fremtiden vil imidlertid gjøre Keynes' ord til skamme, idet de kun har gyldighet på kort sikt og innenfor et økonomisk system som er ute av kontakt med grumileggende naturlover og prinsipper, og derfor vil det gå sin undergang i møte. Ut fra en fremtidsorientert filosofi vil det derimot bli Albert Schweitzers ord som vinner gyldighet. Han sa: "Fremtidens overraskelse til menneskene vil være at det gode også innebærer den største hensiktsmessighet."

Parallelt med den humane vekst har økonomiske og tekniske samt andre (f. eks. maktpolitiske) faktorer medført en øket polarisering av humane og inhumane utfoldelser jorden over. Så vel destruksjonskapasiteten som de humanitære foranstaltninger er øket i betydelig grad. På intet annet tidspunkt i historien er det onde og det gode satt i skarpere relieff enn nettopp i vår tid. Intet annet tidspunkt i historien kan med større rett gjøre krav på betegnelsen dommedag enn nettopp vår, hvor fårene (det gode) og bukkene (det onde) skilles. Og hvordan lære å skjelne godt og ondt hvis man ikke presenteres for disse begreper? Var det ikke nettopp det som var hensikten med skapelsen av "mennesket i Guds bilde etter hans lignelse"? - Tilværelsens høyeste fasit, "alt er såre godt", begynner så svakt å kunne skimtes i en - det skal innrømmes -forholdsvis tåkete horisont.

Men er det nok, vil man med rette kunne spørre, at menneskene lærer å skjelne mellom godt og ondt? - Vil man ikke stadig fortsette med det onde fordi man alltid vil være nødt til det, f.eks. av økonomiske årsaker, som antydte i tidligere omtalte skuespill av Bertolt Brecht, samt sitat av Keynes?

Det er riktig at pengene regjerer verden og - det farligste: pengene hemmer en human utvikling og forhindrer det eventuelt allerede eksisterende humane potensiale i å komme til utfoldelse. Bakgrunnen for dette er at menneskene ennå ikke har lært å innrette seg - og i denne forbindelse vil det si: det økonomiske system - etter naturens lover. Av samme grunn er man med hensyn til pengene hildet i en av verdens største illusjoner, nemlig at penger har reell verdi i seg selv - en illusjon som kanskje kun er avslørt av Robinson Crusoe på den øde øy, hvor han hånlig sparket til gullet. Det hadde ingen verdi, fordi det ikke var omsetningsmuligheter - altså var det totalt verdiløst i seg selv.

Hva er det da for en naturlov menneskene forsøker å bryte med det nåværende pengesystem? Det er intet mindre enn den grunnleggende lov om energienes konstans - eller den første termodynamiske grunnlov - en lov som de største hjernekapasiteter innenfor især fysikk, men også andre vitenskapsgrener, flittig fremhever så snart det dreier seg om fysisk teoridannelse og praktiske konsekvenser, f.eks. med hensyn til energiforsyning. All energi skapes ved omsetning av en energiform til en annen. Energi kan ikke oppstå av intet, like så lite som det kan bli til intet. Dette er et av den fysiske vitenskaps mest grunnfestede aksiomer og for øvrig et aksiom som ut fra en kosmologisk livsanskuelse kan gis hundre prosent støtte. Martinus uttrykker således klart flere ganger i sine verker at "intet kan ikke bli til noe, og noe kan ikke bli til intet". All skapelse består således i omskaping av en energi- eller vibrasjonsform til en annen, som igjen omdannes til en tredje osv. osv. - det er livets opplevelse.

Det er denne fundamentale naturlov menneskene iler med å forsøke å bryte med det nåværende pengesystem. Pengene er blitt til for å være omsetningsmiddel for arbeidsskapte verdier, men benyttes i minst like så høy grad til ombytning av arbeidsfrie (dvs. ikke-energi) med arbeidsskapte (energi). Og da de arbeidsfrie tillegges samme verdi som de arbeidsskapte, skjer det en oppblanding av ikke-energi i en energi - eller en uttynning av energi. Pengeenhetene blir derved umulige som måleenheter for verdiskapelse eller arbeidsytelse. Pengene uthules. Resultatet er inflasjon (fra latin "inflatio", som betyr opprustning) og alle de kjente økonomiske problemer som følger i inflasjonens kjølvann og som vi daglig fores med gjennom massemediene. Men hva verre er: ved å tillegges pengene verdi i seg selv og gjøre dem til handelsvare, blir de et maktmiddel - ja, er i vår tid verdens sterkeste våpen idet de fungerer som et ekspressstoglokomotiv for rustningsspiralen.

Hvor talen er om de egentlige naturlover - dvs. Guds lover - er de imidlertid ut fra en kosmisk livsanskuelse totalt ubrytelige, idet de utgjør integrerende sider av Guddommens eget vesen. Det skapes altså ikke ny energi ved arbeidsfrie inntekter - derfor har vi uaktet meget snedig innrettet systemet slik at de arbeidsfrie inntekter er blitt betingelse for de arbeidsskapte - altså ikke-energi for energi. De arbeidsfrie inntekter vil bare fortynne de arbeidsskapte og følgene blir en gradvis flytning av verdier fra det arbeidsskapende domene (energi) til det arbeidsfrie (ikke-energi) - en prosess som selvsagt vil motvirke en lik fordeling av godene, så lenge den er i kraft. Kan vi imidlertid stole på Martinus' fremtidsvisjoner, vil pengene bli avskaffet og erstattet med en form for arbeidskvitteringer i en noe fjernere fremtid.

Begrepet - de arbeidsfrie inntekter - som i vår tid er hovedårsak til de mange økonomiske problemer og derav følgende reduksjon av menneskelige verdier, er dermed totalt eliminert, hvilket vil åpne for en frigjørelse av humane ressurser av hittil usett omfang.

At det fra vårt nåværende pengedominerte utsiktspunkt er enorm avstand til en så gjennomgripende reform, er ikke vanskelig å få øye på. Med en smule realitetssans er det likevel lettere å forestille seg et totalt sammenbrudd av det nåværende pengesystem, og det må selvsagt være den første betingelse for gjennomføring av et nytt og bedre, ettersom nedbrytning av gamle og forslitte systemer må gå forut for oppbygging av nye og mer tidssvarende. Og er det ikke et slikt sammenbrudd vi allerede begynner å skimte i den økonomiske horisont? Økonomiske kriser står øverst på dagsordenen ikke alene for økonomer og politikere, men også for mannen og kvinnen på gaten. Selv for ekspertene er de økonomiske kriser uoverskuelige, hvilket bl.a. ses av det paradoks at også de rikeste og mest velbergede land kjemper med de største økonomiske problemer i form av valutaunderskudd, gjelds- og arbeidsløshetskurver som stiger til himmels.

Omfattende økonomiske sammenbrudd vil selvsagt være en enorm utfordring for menneskeheten. Nok er menneskehetens historie en historie om lidelser, som nevnt på de første sidene i denne boken, men så sannelig er det også en historie om stadige utfordringer fremtvunget av nødvendighet. På denne bakgrunn vil man kanskje med historien i ryggen kunne påpeke at det alene er nødvendighetens lov som medfører utfordringer som menneskene svarer på med nytenkning og dermed kulturell utvikling, og følgelig avviser lidelses- og smerteerfaringer som utviklingsfremmende faktorer.

Naturligvis har materialisten rett i at nødvendighetens lov gang på gang fremtvinger nye utfordringer for menneskeheten. Men det er naturligvis menneskenes svar på utfordringene som avgjør utviklingens forløp. Og her må vi fra et kosmologisk synspunkt peke på den vekst i humanitet som først og fremst er resultat av våre erfaringer - på godt (naturligvis), men navnlig på ondt.

I dette perspektiv skal utfordringene ses som igangsettere - eller mellomårsaker - til den kulturelle utvikling. Den dypeste og dermed bakenforliggende årsak ligger i de erfaringer menneskene høster og overfører fra det ene liv - eller den ene fysiske inkarnasjon - til den neste. Det er disse akkumulerte erfaringer på individ- og samfunnsplan som medfører at menneskehetens svar på utfordringene fører den i retning av stadig voksende human kultur.

Hva betyr det da for fremtiden? - Ifølge Martinus skulle det på lengre sikt bli tale om en absolutt positiv utvikling - en utvikling som vil komme til å løpe etter en akselererende kurve. Ganske visst er det mange mørke skyer som vil dukke opp i den nærmeste fremtid - eventuelt - med voldsomme konfrontasjoner til følge, men på lengre sikt vil bildet vende. Krigens gru vil gå opp for menneskene med hittil uanet styrke og resultatet blir at kriger som middel til løsning av uoverensstemmelser maktgrupper imellom vil umuliggjøre seg selv. Menneskene vil gradvis nekte å ta del i krigene.

Dertil kommer at de storpolitiske maktgrupper vil miste en del av sin altoverskyggende makt, en storstilt avrustning vil bli iverksatt og større grad av demokrati vil vinne innpass - også på den storpolitiske arena. Menneskelige ressurser vil bli frigjort og rettferdighet vil gradvis innta en mer og mer fremtredende stilling, med en tilsvarende detronisering av maktbegrepet til følge. Kunst, litteratur og andre former for kultur vil gå en rik blomstring i møte, og alle former for sosiale aktiviteter vil nyte fremgang som en følge av den økte menneskelige forståelse som blir resultatet, ikke minst av mange livs blod, svette og tårer. Som en hovedhjørnestein i den fremtidige utvikling vil menneskene ifølge Martinus finne sammen i dannelsen av en internasjonal regjering som i kraft av å være den eneste våpenmakt vil utgjøre den sikreste garanti mot kriger landene imellom.

Her bør man imidlertid konsultere Martinus' egen litteratur om dette emne, spesielt Martinus: "D.t.T.-L.B." 1, kap. 4.

Den kosmiske religiøse opplevelse er den sterkeste og edleste drivkraft til vitenskapelig forskning.

Albert Einstein

Kapittel 13

Kosmologi og troverdighet

Intensjonene med dette arbeide er først og fremst å rette oppmerksomheten mot den alternative forklaring på lidelsenes misjon som omfattes av Martinus' verdensbilde. Tilliten til dette verdensbilde vil naturligvis i høy grad avhenge av hvilken troverdighet man mener å kunne tillegge kilden til hans viten. Under en vurdering av dette må det være en plikt å peke på et par ganske alvorlige vanskeligheter som straks melder seg: - dels problemet med å vurdere en viten som ligger milevis over ens egen evner, og dels å vurdere en erkjennelsesesevne -intuisjon - som man er uvant med å bedømme og som mange utvilsomt vil finne ligger utenfor enhver form for kontroll.

Martinus var særegen ved at han, bortsett fra en særdeles sparsom barneskolelærdom, var ubelest. Selv har han beskrevet f.eks. i "Omkring min missions fødsel" at etter opplevelsen av det han kalte sin kosmiske fødsel i 30-årsalderen, strømmet viten om livets og verdensaltets gåter til ham i ubegrensede mengder. Hans oppgave besto deretter i å gjøre denne viten tilgjengelig for omverdenen, hvilket bl.a. har funnet sted i et omfattende hovedverk på syv voluminøse bind, samt en lang rekke mindre arbeider i bok- og artikkelform.

Med hensyn til sannhetsverdien av hans kosmiske analyser, bør man bemerke at han selv nevner at hans verdensbilde ikke gjør krav på å utgjøre det eneste saliggjørende (M.: "D.t.T.-L.B." s.10). Ikke desto mindre var han ikke et øyeblikk i tvil om at hans kosmiske analyser er i overensstemmelse med sannheten.

Hvorledes skal man nå forholde seg til disse tanker som tross alt er ganske usedvanlige i forhold til den tradisjonelle tenkning i vår kulturkrets? Innenfor naturvitenskapen er en vitenskapelig forklaring kun akseptabel hvis den kan redusere kompliserte fenomener som tanker, bevissthet og liv til kjemiske stoffer og prosesser. Reduksjonismen bygger på den antakelse at alle fenomener har sin uopprinnelse i den fysiske materie og kan gjøres til gjenstand for fysisk e eksperimenter. Denne antakelse bygger på to forutsetninger:

1. Materien kan representeres av tallmessige størrelser som korresponderer direkte eller indirekte med eksperimentelt målbare egenskaper.

2. Materiens adferd kan beskrives i matematiske uttrykk som kan kalles "naturlovene".

I overensstemmelse med dette bygger langt størsteparten av den vitenskapelige forskning på de mekanistiske premisser at alle fenomener fungerer i overensstemmelse med et sett mekaniske naturlover. Innenfor biologien (læren om livet) medfører den mekanistiske vitenskapsfilosofi at levende organismer utgjøres av kombinasjoner av materielle elementer og at de er vokst frem av tidligere materielle stadier i kraft av rent fysiske prosesser. For psykologien impliserer denne antakelse at tanke og bevissthet stort sett er uttrykk for visse mønstre av elektrokjemiske interaksjoner i storhjernen. Psykologiske begreper korresponderer til en rekke adferdsmønstre - i og utenfor hjernen - og derfor antar man at det er der de har sin opprinnelse.

Det vil med andre ord si at naturvitenskapen - dens mange fortjenester ufortalt - bygger på et grunnlag som står i diametral motsetning til kosmologien. Begrepet tilfeldighet er den igangsettende faktor og den videre utvikling befordres av rent mekaniske prosesser. En sammenfattende karakteristikk kan neppe uttrykkes klarere enn der hvor Martinus omtaler den materialistiske vitenskaps grunnvoll som "den overtro" at "døden" eller det "livløse" kan være opphav til bevegelse, ja endog til hensiktsmessige eller logiske "utfoldelser" (M.: "D.t.T.-L.B." II, stk. 415) - eller hvor den materialistiske tro på materien i sin verste karikatur sammenlignes med "den overtro hos våre forfedre som gikk ut på at alskens smådyr, utøy eller lignende oppsto av skitt, smuss og urenheter" (ibid. stk. 435).

Det vil altså si at hvis man søker et bevis for det kosmologiske verdensbilde innenfor den positivistiske vitenskapsteori, går man forgjeves. Kosmiske prinsipper lar seg ikke redusere til materielle elementer av den enkle årsak at materien ifølge kosmologien ikke betraktes som årsak, men tvert imot virkning av de åndelige lover og kosmiske prinsipper. Å søke de kosmiske analyser innordnet i den snevre, positivistiske begrepsramme, er halsløs gjerning. Menneskehetens erkjennelsesteoretiske grunnlag er tvert imot med kosmologien blitt utvidet med en helt ny dimensjon - den åndelige, hvilket selvsagt vil sprengte alle rammer for den mekanistiske vitenskapsfilosofi med dens objektivitetspostulat.)*

)* Her kan man bl.a. henwise til Per Bruus-Jensen: "Mennesket og livsmysteriet" (Nordisk Impuls 1984), hvor emnet får en grundig og dyptgående behandling, samt "Eksistens og Udødelighet" (Borgen 1982) av samme forfatter - spesielt bind 2.

Før den naturvitenskapelige tenkning for alvor setter inn omkring 1600-tallet, bl.a. med navn som Francis Bacon, Kepler, Galilei og ikke minst Isaac Newton, var natur- og menneskeoppfattelsen i stor utstrekning preget av en mengde fordommer og religiøse dogmer som man ikke krevde sannsynliggjort. Evnen til - og også i stor utstrekning behovet for - logisk tenkning og dokumentasjon var sparsom. Kirkens autoritet dominerte den alminnelige oppfattelse og det ble ikke mye plass til personlig refleksjon. Den mekaniske naturoppfattelse fikk i forbindelse med den voksende folkeopplysning en veldig innflytelse på hele tidens verdens- og livsanskuelse, og evnen til logisk tenkning øktes gradvis, hvilket især er merkbart i vår tid. Da den logiske evne og kravet om dokumentasjon ikke kan gå hånd i hånd med evnen til blindt å tro, er denne siste avtatt i takt med den logiske evnes fremvekst.

Selv om trosevnen - og vi må her gå ut fra at det er en evne og ikke bare et spørsmål om vilje - stadig kan finne sted selv innenfor naturvitenskapen, er det på den annen side uomtvistelig at vitenskapen har spilt en vesentlig rolle i den bevissthetsutviklingen som har funnet sted i løpet av de seneste århundrer. En utvikling som er gått i retning av stadig stigende krav om dokumentasjon, kausal tenkning og logikk. I forlengelsen av dette hevder Martinus at den logiske evne gradvis vil medføre en tilsvarende logisk tenkning på overfysiske områder, som vi i dag kjenner det på de fysiske og materielle felter. Det hører stort sett fremtiden til, men må forventes å bli den naturlige konsekvens av det mekanistiske verdensbildes utilstrekkelighet med hensyn til løsningen av menneskehetens helt primære problemer - herunder avdekkingen av lidelsenes misjon.

Det er således naturvitenskapens fortjeneste at den i forbindelse med den alminnelige skoling i stigende grad har skapt de bevissthetsmessige betingelser for å gjøre religiøse og åndelige emner til en vitenskap, hvor metoden er logisk analysing. I tråd med dette omtaler Martinus naturvitenskapen som "gryende kosmisk bevissthet", og "den friske sjøluften i nærheten av havet" (M.: "L.B." I, stk. 180). Dermed er han på linje med den engelske historiker Arnold Toynbee, som etter mange års historieforskning på idealistisk plan har uttrykt at "naturvitenskapen vil danne inngangsport til en kosmisk religiøsitet som vil sammensmelte kjernen i de eksisterende religioner". Det er på dette plan at man må forvente at de kosmiske analyser vil vinne stigende troverdighet, akkurat som Martinus' påvisning av identitet mellom logikk og kjærlighet må forventes å oppfylle en vesentlig betingelse for tilveiebringelse av den katalysator som i fremtiden vil forene religion og vitenskap.

Sannheten kan ifølge all sunn fornuft kan være én, og derfor må en forening finne sted på et eller annet tidspunkt. Nye signaler fra avantgarden i fysikk, kjemi og tilsvarende disipliner tyder da også på stigende interesse for å undersøke om religionen kan gi tilfredsstillende svar der hvor materieforskningen måtte gi opp. Fritjof Capra, som er professor i teoretisk fysikk ved Berkeley-universitetet i California, USA, har i "Fysikkens Tao" (Borgen Forlag 1980) avdekket tydelige paralleller mellom den moderne fysikks seneste resultater og vesentlige grunnprinsipper i Østens religiøse og filosofiske visdom. Han påviser således at fysikken nødvendigvis må komme til det resultat at det er fundamental enhet i universet. Denne enhet åpenbares i den mikrokosmiske verden og "blir mer og mer åpenbar etter hvert som man trenger dypere og dypere inn i stoffet og ned på de subatomare partiklers nivå" (Capra: "Fysikkens Tao" s.136).

Han fremhever at kvanteteorien avslører innbyrdes sammenheng i universet og "tvinger oss til å anskue universet som et innviklet nettverk av forhold mellom de forskjellige deler av en forenet helhet" (ibid. s.143). Forfatteren er ikke bare en berømt fysiker, men har dessuten satt seg grundig inn

i hinduisme, taoisme, zen-buddhisme og indisk buddhisme - alt sammen fordi fysikken – på dens aller mest avanserte nivå, står uten en tilfredsstillende begrepsramme for de forskningsresultater som ikke kan finne sted innenfor en snever mekanistisk vitenskapsfilosofi. Disse tanker får oss vesterlendinger til å spørre hvorfor Capra, Sheldrake - og flere andre - søker til Østen for å forene religion og vitenskap. Kan det ikke finne sted innenfor Vestens religiøse tenkning? Svaret er gitt av Einstein, hvor han i "Perspektiver og Utsyn" (1967) sier om vanskelighetene ved å integrere den vestlige verdens religion med vitenskapen: "Hovedårsaken til nåtidens konflikt mellom religionens sfærer og vitenskapens ligger i oppfattelsen av en personlig gud" ("P. og U." s.49). Den vestlige verdens religiøse tanke at det et eller annet sted forekommer et allmektig levende vesen som har sin eksistens utenfor og som er uavhengig av universet, er den moderne fysikk største anstøtssten og en absolutt hindring for å forene religion og vitenskap.

Som alternativ til dette antropomorfe (menneskelignende) guddomsbilde nevner Einstein den kosmiske religiøsitet som han fremhever som "det sterkeste og edleste motiv for vitenskapelig forskning" (ibid. s.43.).

Disse tanker vinner gjenklang i Martinus' forfatterskap. Han gjør gjeldende at bevegelse er et begrep som forekommer overhodet alle steder: i luftens molekyler såvel som i den hårdeste granitt, i sangfuglens toner som i våre fysiske organismer, og da bevegelse er livets fornemste kjennetegn er hele verdensaltet et uendelig osean av liv. Men liv kan kun eksistere i tilknytning til levende vesener. Og det vil si at verdensaltets byggestener ikke er av materiell natur, men utgjøres av intet mindre enn livsenheter - eller levende vesener, som får sine livsbetingelser oppfylt i større livsenheter. - Alt er liv. Verdensaltet er i realiteten identisk med et gigantisk levende vesen, i hvis organisme vi alle får våre eksistensbetingelser oppfylt. Men når verdensaltet er et levende vesen som omfatter summen av alt liv, hva kan det da være annet enn den allmektige, allvise og allkjærlige Guddom hvori "vi alle lever, røres og er"?

Når psykologen William James for snart hundre år siden uttalte at "universet ser snarere ut til å være en stor tanke enn en stor maskin", så finner det sin bekreftelse i Martinus' logiske analyser; fordi tanke - eller bevissthet - må nødvendigvis være en egenskap ved et levende vesen.

I året 1600 ble Giordano Bruno brent på Blomstertorvet i Rom, fordi han hevdet at Gud og universet er identiske. Fremragende forskere som Einstein, Capra og Bohm m.fl. viser at denne tanke absolutt ikke er fremmed for avantgarden i moderne fysikk, og det er nettopp den samme kosmiske idé som på en overraskende logisk måte er avdekket i Martinus' kosmiske verdensbilde.

Hermed havner vi midt i kosmologiens religiøse aspekter. Det vil på dette stedet være naturlig å spørre hva som berettiger Martinus til å navngi sitt verk

med den ambisiøse tittel: "Det tredje Testamente". Det skal straks poengteres at et fullt dekkende svar krever et grundig studium av hans verker. Her skal bare i korthet gjøres forsøk på å fremheve noen vesentlige bakgrunner:

Det forekommer uttalelser fra Jesus som tyder på at han forutså den bevissthetsutvikling som er omtalt i det foregående og som danner bakgrunn for i stigende grad å forstå tilværelsens dype sannheter, hvilket det ikke har vært tilstrekkelig grunnlag for på Jesu tid. Han sa som bekjent: "Jeg har ennå mye å si dere, men dere kan ikke bære det nå. Men når han, Sannhetens Ånd, kommer skal han veilede dere til hele Sannheten: fordi han skal ikke tale av seg selv, men hva som helst han hører, skal han tale, og de kommende ting skal han forkynne dere" (Johs. 16, 12-13).

Han nevner dessuten "Talsmannen den Hellige Ånd, som Faderen vil sende i mitt navn; han skal lære dere alle ting, og minne dere om alt jeg har sagt dere" (Johs. 14, 26).

Derav fremgår at Jesus utvilsomt kunne fortelle langt mer om de høye sannheter enn han rent faktisk gjorde, men datidens mennesker var ikke i stand til å forstå det ("bære det"). Med den veldige bevissthetsutvikling som har funnet sted siden Jesus uttalte disse ordene, stiller saken seg imidlertid noe annerledes i vår tid. Og her er det "Sannhetens Ånd" kommer inn i bildet. Men hva er "Sannhetens Ånd" eller den "Hellige Ånd" som skal komme og lære de kommende slekter?

Ifølge Martinus er det en bevissthetstilstand - kosmisk bevissthet - som vi alle (mennesker) vil nå med tiden. Det er et spørsmål om utvikling av den humanitet og kjærlighetsevne som er belønningen for de mange lidelser og smerter. På dette stadium vil lidelsenes misjon derfor tre klart frem for det enkelte menneske, og det er det som foreløpig er livets mening for nåtidens mennesker. Og dermed vil det ikke være problemer med å kontrollere sannheten, for vi vil selv oppleve den.

Det er denne åndelige sanseevne Martinus erhvervet i 30-årsalderen og det er på denne bakgrunn han har skrevet sitt livsverk. Dette arbeide utgjør altså Martinus' andel i virkeliggjørelsen av Jesu profeti. Og når det finner sted i vår tid er det en mengde faktorer som peker på at tiden nettopp er ved å være moden for dette. Først og fremst de mange voldsomme begivenheter som har dommedagskarakter og som har en misjon i retning av den humane og åndelige vekst. Og dertil kommer at menneskene, som nevnt flere ganger, er ved å oppnå evne til logisk tenkning på åndelige områder.

Man kunne i den forbindelse bare tenke seg Martinus' verker utsendt i middelalderen, da man selvsagt ville stå fullkomment uforstående overfor innholdet.

Selv var han aldri et øyeblikk i tvil om at hans misjon nettopp var å avrunde det gamle og det nye testamente med et tredje, som i kraft av logiske analyser klart understreker sannhetsverdien i de sterke Jesusord om kjærlighet, toleranse og medfølelse.

Her viser Martinus den suverenitet som gjør at man må komme til erkjennelse av at den intuitive erkjennelseskilde må tas langt mer alvorlig enn tilfellet er i vår intelligensdyrkende tid. Mye tyder på at det er her vi finner den erkjennelseskilde som kan åpne adgang til det holistiske verdensbilde som vil forene religion og vitenskap. I overensstemmelse med dette må kosmologiens sannhetsbevis søkes på et helt annet og vesentlig høyere nivå enn det vi kjenner fra naturvitenskapen. For hva forstår man egentlig ved et bevis? Ifølge naturvitenskapen må det foreligge i form av data som er kontrollerbart med det fysiske sansesett. Men er virkeligheten - som kosmologien klart påviser - å søke utenfor de fysiske sansers rekkevidde - da finner man selvsagt ikke beviset her. For Martinus ligger beviset da også på et helt annet plan. Den omstendighet at alle de kosmiske analyser løper sammen i den overordnede fasit:

ALT ER SÅRE GODT

var for Martinus det høyest oppnåelige av alle sannhetsbevis.

Å benytte etiske verdier som bevis for noe som helst ligger selvsagt milevidt fra den vitenskapsfilosofi som er anerkjent her på berget, idet synspunktet her må være at etikk ikke har mye med vitenskap å gjøre.

Rent bortsett fra den nærliggende omstendighet at utviklingen meget lett kan medføre at vitenskapen blir tvunget til å skjelne til etikken, stiller saken seg også annerledes for det enkelte menneske. Med en massiv anskuelsesundervisning i tilfældighetsevangeliets fallitt overfor menneskehetens

mest sentrale problemer, må det være naturlig om det enkelte menneske benytter etiske kriterier ved valg av livsholdning. - Og her vil det være vanskelig å komme utenom det verk som danner grunnlag for nærværende arbeide. - Dette er ikke minst begrunnet i dets logiske og optimistiske holdning til lidelsene som uansett hvor smertefulle de kan være, innebærer den første spire til den verden i harmoni og fred som vel er menneskehetens største lengsel -

for lykken spirer i smerte!

Litteraturliste

- Anders, Gunter: - Samvittighet forbudt, Gyldendals uglebøger 1961.
- Barker, Dembo, Lewin: - Frustration and Regression - an Eksperiment with Young Children, 1941.
- Bateson, Gregory: - Ånd og Natur etter Mind and Nature, Rosinante 1979.
- Bibelen
- Brecht, Bertolt: - Det gode menneske fra Sezuan etter Der gute Mensch von Sezuan, skuespill, 1940.
- Bruus-Jensen, Per: - Eksistens og Udødelighed, I-II, Borgen 1982.
- Bruus-Jensen, Per: - Mennesket og Livsmysteriet, Nordisk Impuls 1984.
- Cardenal, Ernesto: - Sønderbrudt Pigtråd, Århus 1967.
- Capra, Fritjof: - Fysikkens Tao, Borgen 1980 etter The Tao of Physics.
- Darwin, Charles: - Om Arternes Oprindelse ved Kvalitetsvalg, 1872.
- Dollard, Doob, Miller, Mowrer, Sears: - Frustration and Aggression, 1939.
- Dostojevskij: - Brødrene Karamasov, Vendelkær 1965.
- Einstein: - Perspektiver og Udsyn, 1967.
- Frankl, Victor: - Psykologi og Eksistens, Gyldendals uglebøger 1969.
- Frankl, Victor: - Kjempende Livstro, Gyldendal norsk forlag 1966.
- Freud, S.: - Nye forelæsninger om Psykoanalyse, 1959 etter Neue Folge der Vorlesungen zur Einführung in die Psychoanalyse.
- Grimberg, Carl: - Verdenshistorien, Politikens Forlag 1976.
- Grof, Stanislav: - Den indre Rejse, 1-3, Borgen 1977 etter Realms of the Human Unconscious, 1975.
- Jung, Carl Gustav: - Det Ubevidste, 1961.
- Jung, Carl Gustav: - Jeg 'et og det Ubevidste, 1962.
- Karagulla, Chafica: - Det kreative Sind etter Breakthrough to Creativity, De Vorss&Co. 1973.
- Koch, C.: - Søren Kierkegaards skrifter i Udvalg, Det Schønbergske Forlag 1921. Lentz, Theo F.: - Vi overlever hvis vi vil, Borgens billigbøger 1963 etter Towards a Science & Peace.
- Lorenz, Konrad: - Det såkaldt Onde, 1965.
- Løgstrup, K.E.: - Den etiske Fordring, Kbh. 1960.
- Løgstrup, K.E.: - Lidelse og Blasfemi, Religionsfilosofiske Afhandlinger.
- Malinowski, Bronislaw: - The Spirits of the Dead in the Trobriandislands.
- Malinowski, Ivan: - Åbne digte, Kbh. 1963.
- Martinus: - Det tredje Testamente - Livets Bog, 1-7.
- Martinus: - Logik.
- Martinus: - Omkring min Missions Fødsel.
- Martinus: - Bevidsthedens Skabelse.
- Martinus: - Menneskehedens Skæbne.
- Martinus: - Bisættelse.
- Martinus: - Bønnens Mysterium.
- Martinus: - Det evige Verdensbillede, 1-3, samt en rekke artikler om bokens emneområder.
- Milgram, Stanley: - Lydighedens Dilemma, Munksgaard 1977 etter Obedience to Authorities.
- Mortensen, Viggo: - Lidelsens Problem, Gyldendal 1976.
- Ostenfeld-Rosenthal, Steen: - Kirken har aldrig fordømt troen på Reinkarnation, Sct. Ansgars Forlag.
- Pagels, Elaine: - Tabernes Evangelier, Hekla 1980 etter The Gnostic Gospels.
- Rossen, Sv.Å.: - Døden eksisterer ikke, Borgen 1985.
- Sheldrake, Rupert: - A New Science of Life, J.P. Tarcher, Inc., Los Angeles 1981.
- Stevenson, Ian: - Tyve tilfælde, der tyder på Reinkarnation, Logos 1970 - [linkomtale](#) + [mer](#) - etter Twenty Cases Suggestive of Reincarnation, (link til epub edition av av denne på eng.og merk at epub kan leses som en gratis utvidelse i bl.a. Firefox leseren [Ian Stevenson: Twenty cases suggestive of reincarnation as epub-format](#) - can be read as an extension inside Firefox; link <https://addons.mozilla.org/en-us/firefox/addon/epubreader/> or for [Chrome](#)) - samt Reincarnation and Biology 1 og 2, Praeger Publishers 1997, USA.
- Tomkins, P. Og C. Bird: - Planternes hemmelige Liv, etter The Secret Life of Plants, Harper and Row, N.Y. 1973.
- Watson, Lyall: - Livstidevandret, Borgen 1979 etter Lifetide.